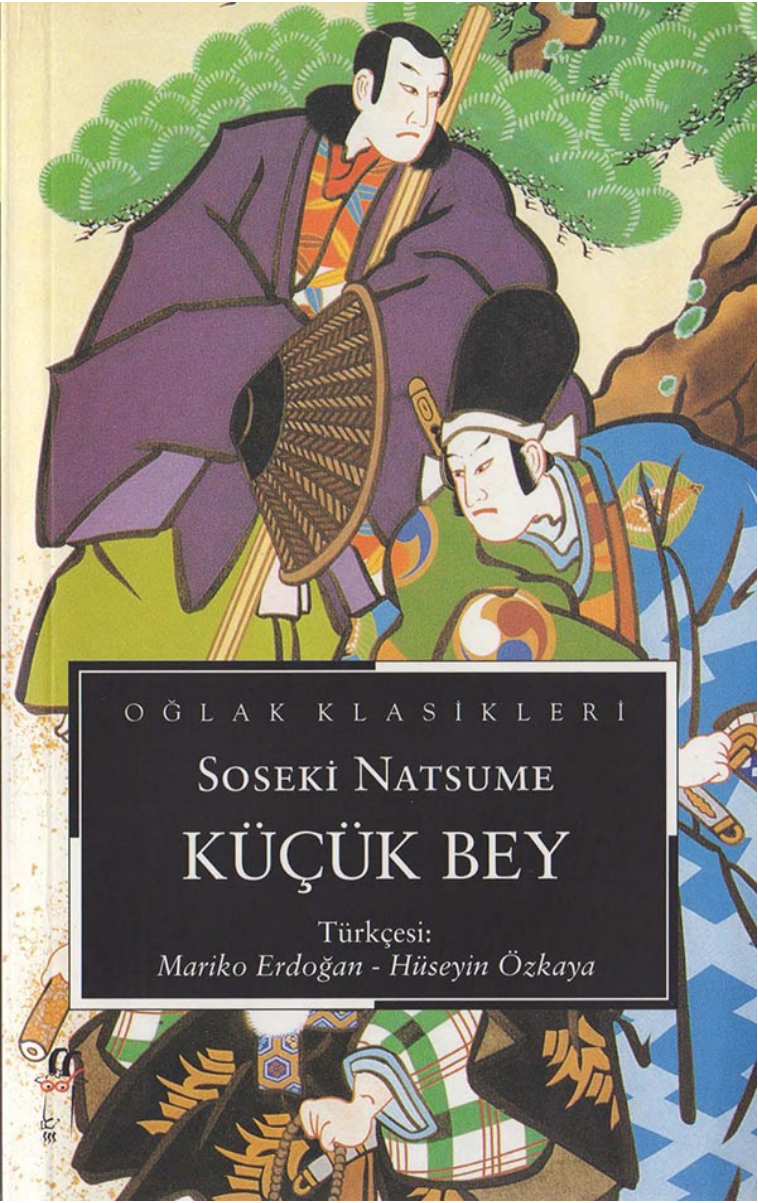

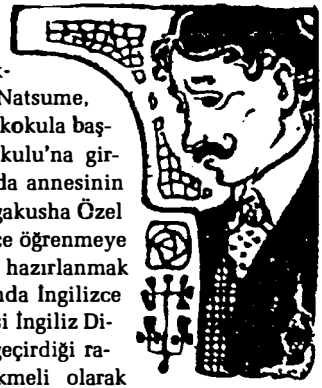
OĞLAK KLASİKLERİ

Soseki Natsume

KÜÇÜK BEY

Türkçesi:
Mariko Erdoğan - Hüseyin Özkaya

SOSEKİ NATSUME

9 Şubat 1867 yılında Tokyo'da dünyaya gelen Soseki Natsume, 1874 yılının Aralık ayında ilkokula başladı. 1878'de Daiichi Ortaokulu'na girdiyse de, üç yıl sonra yılında annesinin ölümünün ardından Nishougakusha Özel Okulu'na geçti ve orada Çince öğrenmeye başladı. 1883'te üniversiteye hazırlanmak için Seiritsugakusha Okulu'nda İngilizce öğrendi ve Tokyo Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne, geçirdiği rahatsızlıklar nedeniyle gecikmeli olarak 1890 Eylül'ünde girebildi. 1893'te mezun olduktan sonra akademisyenliğin yanı sıra Tokyo Koutou Shihan Gakkou Lisesi'nde İngilizce öğretmenliğine başladı. 1894'te vereme yakalanan yazar, Haziran 1896'da Kyouko Nakane'yla evlendi. 1900 yılı Eylül ayında İngiliz Edebiyatı araştırmaları için Londra'ya gitti. Ancak iki yıl sonra, Aralık 1902'de yaşadığı zihinsel rahatsızlıklar nedeniyle ülkesine döndü.

Soseki, ilk romanı olan *Wagahai wa Neko de Aru*'yu 1904'te yazdı. Bunu, 1906 yılında yayımlanan *Botchan* adlı ikinci roman izledi. 1907'de Tokyo Üniversitesi'nde sürdürmekte olduğu akademisyenliği bırakarak *Asahi* gazetesinde çalışmaya başladı. *Gubijinsou* adlı romanı 1907'de Haziran-Ekim ayları boyunca çalıştığı gazetede tefrika edildi. Bunu ertesi yıl Haziran-Ekim aylarında tefrika edilen *Sorekara* adlı romanı izledi. 1910 yılı Mart-Haziran aylarındaysa *Mon* adlı romanı gene aynı gazetede yayımlandı.

Soseki Natsume, 1911 Şubat'ında üniversite tarafından kendisine verilen Edebiyat Profesörlüğü unvanını reddetti. 1913 yılında çok ağır zihinsel rahatsızlıklar yaşadı ve birçok kez ağır mide kanamaları geçirdi. 1915'te çıktığı Kyoto gezisinde tekrar ağır bir mide kanaması geçirince hastaneye kaldırıldıysa da bu kanama sonrasında da gazetede yazmaya devam etti. 1916 Nisan'ında şeker hastalığı teşhisi konan Soseki, arkasında, ömrünün son aylarında yazdığı çok sayıda Çince şiir bırakarak 9 Aralık 1916'da öldü.

Küçük Bey / Roman

Bu kitap, "The Japon Foundation"ın katkılarıyla yayımlanmıştır.

OĞLAK KLASİKLERİ

Küçük Bey-*Botchan* / Soseki Natsume
Japonca aslından çevirenler: Mariko Erdoğan-Hüseyin Özkaya
Yayına hazırlayan: Dost Körpe

© Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti., 2003
Bu çevirinin bütün hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntıların dışında yayımcının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Kurumsal kimlik danışmanı: Serdar Benli
Kapak tasarımı: Işıl Döneray
Kapak uygulama: M. Deniz Çorbacıoğlu
Kapak resmi: "Kabuki" oyunundan bir sahnenin resmi.
Dizgi düzeni: Melior, 9,75 / 14 pt.
Ofset hazırlık: Oğlak Yayınları
Baskı: Oğlak Baskı Hizmetleri
Tel: (0-212) 612 73 05

Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.
Genel yönetim: Senay Haznedaroğlu
Yayın yönetmeni: Raşit Çavaş
Zambak Sokak 29, Oğlak Binası, 80080 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0-212) 251 71 08-09, Faks: (0-212) 293 65 50
e-posta: oglak@oglak.com

Birinci baskı: 2003
ISBN 975 - 329 - 429 - 8

OĞLAK KLASİKLERİ

Soseki Natsume

KÜÇÜK BEY

Türkçesi:
Mariko Erdoğan - Hüseyin Özkaya

Natsume Soseki ve Çağdaş Japon Edebiyatının Doğuşu

Prof. Dr. Selçuk Esenbel

Çağdaş Japonya'nın oluşumunda bir dönüm noktası olan 1868 Meiji Restorasyonu, feodal bir geleneğe sahip olan Japon toplumunu çağdaş Batı uygarlığının egemen olduğu dünyaya eklemlemiştir. Japon çağdaşlaşması ya da modernleşmesinin temellerinin de atıldığı bu tarihi süreç, Japon toplum ve devletinin yalnızca Batı bilim ve teknolojisini benimsemesiyle kalmayıp, Batı ülkelerinin kültürünün benimsenmesi ve ithal edilmesini de içermektedir. Diğer taraftan, hiç şüphe yok ki, Japon modernleşmesi bir bakıma 1868'e kadar Çin uygarlığının yörüngesinde kalan bu Uzakdoğu halkında, kendi gelenek ve kültürlerini koruma ve geliştirmenin gerekli olduğu duyarlılığını da ortaya çıkarmıştır. Nitekim Japon modernleşmesi, ülkemizde de Osmanlı ve Cumhuriyet aydınları tarafından daha ziyade bu gelenekselci özelliği ile tanınmaktadır. Ancak, çağdaş Japonya tarihine yakından bakıldığında, Japon modernleşmesinin, Batı uygarlığını zaman zaman bütün vecheleriyle ve büyük bir iştiyakla benimsediği, bazen de bu yeni uygarlık ve kimlik tanımının özellikle çağdaş Japon kültürünü yaratan dü-

şünür ve edebiyatçıların nezdinde derin bir sorgulamadan geçtiği görülmektedir.

Çağdaş Japon insanı kimdir, hangi kültürü temsil etmektedir sorularına modern Japon edebiyatının kurucuları Batı edebiyatından örnek aldıkları roman türü içinde, hemen ve çok duyarlı bir biçimde cevaplar getirmişlerdir. Batı ve Doğu ikilemi içinde kendilerini bunalımlı bir ilişkide gören bu Japon yazarlar, belki de bu nedenle, modern insanın psikolojik ve sosyal karmaşasını en çarpıcı bir biçimde dile getirerek, Batı terimleriyle kurulmuş olan bir küresel dünyada şaşırtıcı bir biçimde söz sahibi olabilmiş, böylece Japonya'nın kendi iç dünyasını ve yaşamaya devam eden kültürünü dünya okurlarına yansıtmakta özel bir başarı göstermişlerdir. Nitekim II. Dünya Savaşı'nın ardından, önce Kawabata Yasunari'nin sonra Oe Kenzaburo'nun Nobel edebiyat ödüllerini almış olmaları bu bakımdan şaşırtıcı değildir. Ülkemizde genel olarak Batı dillerinden çevirileri yapılan bu ünlü Nobel ödüllü Japon yazarların yanı sıra, 20. yüzyılın en yaratıcı ve tartışılan yazarlarından biri olan Mishima Yukio ve yakın zaman içindeyse Ikezawa Natsuki'nin romanları da Türk okuyucusuna ulaşmıştır. Ancak, ülkemizde, çağdaş Japon edebiyatının son yüz yıllık serüveni ve bu süreçte Japon halkının çok beğendiği Japon yazarlar pek tanınmamaktadır.

Meiji Restorasyonu ve Japon toplumunun Batı unsurlarıyla modernleştirilmesi süresinde, çağdaş Japon edebiyatının gelişmesi özel bir yer tutar. Osmanlı ve Cumhuriyet edebiyat tarihini bir miktar hatırlatacak biçimde edebiyatta roman, kısa öyküler, modern şiirin or-

taya çıkışı, geleneksel samurai ve üst sınıf klasik dilinden, günlük konuşma diline doğru bir yol izlemiş ve yazı dilinde sadeleştirme gündeme gelmiştir. Nitekim, Futabatei Shimei'in 1889'da yazdığı *Ukigumo* (Uçuşan Bulutlar) eseri, günlük konuşma diliyle yazılan ilk romandır. Her ne kadar Japon edebiyatında Haiku gibi geleneksel edebiyat türleri de bu Batı etkisi süreci içinde devam etmişse de, çağdaş Japon edebiyatının gündeminde ünlü yazar Mori Ogai'in gene 19. yüzyıl sonunda Alman Romantizmi etkisiyle yazdığı *Maihime* (1890, Rakseden Kız), *Gan* (1911-1913, Yabani Kaz) gibi kısa öyküler ve romanlar öncelikli olarak yer almaktadır. Gerçekçilik akımını temsil eden Shimazaki Toson ise Japon toplumunun feodal devirden kalan sosyal çelişkilerini ve Meiji reformlarının getirdiği sorunları, *Hakai* (1906, Kırılan Emir), *Yoake* (Şafak) gibi eserlerinde ayrıntılı bir biçimde ele almıştır. Bugünden bakıldığında, çağdaş Japon romanının ortaya çıkışında, Batı *genre*'ları arasında, Alman, İngiliz, ve Rus romancılığının etkisinin egemen olduğunu görebiliriz. Nitekim, dönemin ilk Japon edebiyatçılarından olan eleştirmen Tsubouchi Shoyo, 1885 ve 1886 yıllarında yazdığı meşhur "Shosetsu shinzui" (Romanın Özü) makalesinde, çağdaş Batı romanının gerçekçilik yöntemini ayrıntılı bir biçimde Japon edebiyat dünyasına tanıtmıştır.

İngiliz romancılığının gerçekçilik akımı ile Alman romancılığının psikolojik sorunlara ağırlık veren (*ich roman*-ben romanı) akımının derin etkisinde bulunan çağdaş romanın Japon yazarları, bugün Japon edebiyatının belirgin bir özelliği olarak tanınan-*watakushi shosetsu*

ya da "ben roman" türünü ortaya çıkarmıştır. Bu tür romanlarda, romanın baş karakterlerinin iç dünyasının, bir ölçüde yazarın kendine yakın bir biçimde kurgulanmasıyla değişen toplum, kültür çatışmaları, modern insanın ilişkilerindeki yabancılaşma gibi temalar ele alınmaktadır. Biyografi ve kurgunun bir bileşimi olarak da görülebilecek bu roman yazımı, Japon edebiyatının en belirgin özelliğidir. Örneğin Nagai Kafu'nun *Bokuto Kitan* (1937, Nehrin Doğusundan Tuhaf Bir Öykü) ve Shiga Naoya'nın Japon edebiyatının en parlak psikolojik romanı olarak bilinen *Anya Koro* (1927-1937, Bir Karanlık Gecenin Geçişi) adlı eserleri, modernite içinde Japon bireyinin yaşadığı kimlik sorunlarını ve artık geçmişte kalan Japon medeniyetine olan özlemini ele almaktadır.

Batı etkisinin dışında, kanaatimce, Japon yazarlarının modern bireyin içsel bunalımını bu kadar önemsemelerinin tarihsel nedenleri de bulunmaktadır. Japon edebiyatçıları, hızlı bir modernleşme çarkının sanayileşme ve modern emperyalizmle güçlenmeye çalışan bir devletin altında yaşamak durumundaydılar. Batılılaşan Doğu'nun içinde yaşayan modern bireyin acılarını bu açıdan çok derinden hissediyorlardı. Japonya'nın yakın tarihi parlak başarıların yanında derin başarısızlıklar ve yıkımlar da içermektedir. 1945 yılında II. Dünya Savaşı'nın bitimine kadar 20. yüzyılın yeni imparatorluklarından biri olma iddiasında bulunan Japonya'nın Asya kıtasında giriştiği yayılmacılığı, 1930'ların milliyetçi ve militarist akımları ile parlamenter demokrasinin çatışmasını, hızlı sanayileşmenin getirdiği sosyal maliyeti ve sonunda II. Dünya Savaşı'nda Batılı güçlerle acımasız bir

savaş ve nihayet atom bombası faciasını yaşayan Japonya'nın, Japon edebiyatına arka plan oluşturduğunu hatırlamak gerekir.

Elinizdeki eserin yazarı Natsume Soseki çağdaş Japon edebiyatının ilk olgun yazarı olarak tanınır. Eserleriyle yukarıda geçen akımların en başarılı örneklerini veren Soseki, Japon okurunun bugüne kadar devam eden derin ilgisini kazanmıştır. Soseki, romanlarında Meiji döneminin çarpıcı değişikliklerini yaşayan, orta sınıf Japon aydınının, birçok Japon'un bugün bile yaşadığını düşündüğü sorunlarını ele alır. Feodal kültürün hâkim olduğu eski Shogun'ların başkenti Edo'da (Tokyo) doğan Soseki, yeni Japonya'nın başkenti olan bu şehrin yazarıdır. Eski düzenin soylu sınıfı olan *samurai* (cengâver) ailesinden gelen Soseki, 1868'den sonra ekonomik sıkıntıya düşen bu eğitimli sınıfın çok sayıda bireyi gibi gençliğini sıkıntı içinde geçirir. Genç yaşta, İngiliz edebiyatıyla ilgilenen Soseki, Tokyo Üniversitesi'nin yeni kurulan İngiliz Edebiyatı Bölümü'nde okuduğu yıllarda bile, daha sonra romanlarında belirgin olacak olan Batı uygarlığına karşı şüphecilik ve benimseyicilik tavırlarının uzlaşmaz karmaşık yaklaşımıyla göze çarpmaktadır. Soseki bir yandan Herbert Spencer, John Stuart Mill ve Walt Whitman gibi Anglosakson yazar ve düşünürlerin mutlaka Japon toplumunda bilinmesinin, modern bireyin ortaya çıkması için elzem olduğunu savunurken, Batı uygarlığından şahsen hoşlanmadığını da itiraf etmekten kaçınmamaktadır. Nitekim Tokyo Üniversitesi'nde İngiliz edebiyatı okuduktan sonra, İngiltere'de bu konuda eğitimini sürdürmüş ve Japonya'ya döndükten sonra bir süre gene

Tokyo Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı dersleri vermiştir. Ancak eserleri genel olarak bir İngiltere hayranlığı ve övgüsü olmaktan uzak olup, biraz da çocukluktan gelen yalnızlık ve sıkıntıların kişiliği üzerindeki etkileriyle, şüpheci ve eleştirel bir tavrı sergilemektedir.

Çalışma hayatı sırasında, bir çok yazar ve eleştirmen yetiştiren Soseki, romanlarıyla İngiliz edebiyatının gerçekçi anlatımından oldukça etkilenmiş olduğunu gösterse de, üzerinde olumsuz bir psikolojik etki yaratan İngiltere tecrübesi ve kendi konusu olan İngiliz edebiyatına karşı geliştirdiği tansiyonlu yaklaşımı da eserlerine yansımaktadır. Soseki İngiltere'deyken yazdığı anılarında, İngiliz edebiyatını bilen bir Japon olmasına rağmen, nasıl üst sınıflar arasında kabul görmekte sıkıntı çektiğinden yakınmakta, öte yandan, kendisinin sosyal ilişkide bulunduğu alt sınıf İngilizler'in ise onun bildiği İngiliz edebiyatından bihaber olduklarından ve kendisine küçümseyen gözle baktıklarından şikâyet etmektedir. Şüphesiz, o dönem İngiliz toplumunun Japonlar'ı ve başka Şarklılar'ı dışlayan tavırları zaten pek rahat bir kişiliği olmayan Soseki'yi derinden yaralamıştır.

On dokuzuncu yüzyıl Japon yazı dünyasında gazete tefrika romanlarının popülerleşmesinde Soseki'nin romanlarının rolü büyüktür. Üniversite hayatını ilk romanlarının tutulması sonucunda bırakan yazar, hayatının sonuna kadar *Asahi* gazetesinde tefrika roman yazarı olarak ünlü eserlerini okuyucularına aktarmıştır. Soseki, İngiltere'den döndükten sonra, kendisini bugüne kadar meşhur kılacak olan *Botchan*'ı (1906, *Küçük Bey*) yazmıştır. *Botchan*, Meiji devrinin ilk kuşak genç öğretmen-

lerinin bir köy okulunda karşılaştığı sorunları ele alır. Şehirli bir ailenin biraz şımarık hatta saldırgan genç oğlu olan roman kahramanı Küçük Bey'in serüveni, eski Japonya'da asil bir ailenin kızıyken değişen şartlarla beraber hizmetçilik yapmak zorunda kalmış olan dadısı Kiyo ile olan duygusal bağı ve Tokyo'da yetişmiş bir gencin hiç bilmediği kırsal dünyanın insan ilişkileri karşısında yaşadıklarını içerir. Bir ölçüde, Türk okuyucusuna Reşat Nuri Güntekin'in *Çalıkuşu* romanını hatırlatan *Botchan*, Feride gibi bir tecrübe geçirir. Ancak, Feride'den farklı olarak, romanın sonunda kesin bir mutlu son yoktur. *Botchan*, bütün bu tecrübelerden sonra, Tokyo'ya olgunlaşmış bir insan olarak döner, Kiyo ölür, kendisi de düşük maaşlı bir işe girer. Hayatının nasıl devam edeceği tam belli değildir.

Soseki bir diğer ünlü romanı, *Wagahai wa Neko de Aru* (1904, Ben bir Kediyim) adlı eserinde bir kedinin gözünden konak yaşamında olanları anlatmaktadır. Romanda kedinin sahibi rolündeki Kushami Sensei (Prof. Hapşırık) aslında Soseki'nin kendisidir. Bu eseri ile yazar hem kendini ve çevresindeki insanları karikatürize eder hem de dönemin sosyal olaylarına önemli göndermelerde bulunur. Bu romanıyla tam ününe kavuşan Soseki, edebiyat hayatının belki de en iyi eseri olarak görülebilecek olan *Kokoro* (1914, Gönül) adlı romanıyla, Japon eğitimli aydınının insan ilişkilerinden doğan suçluluk duygularından bahseder. Bu romanında Soseki'nin bütün roman kahramanları, Batı kültürünün gelmesiyle ister istemez kazandıkları özgürlük ve Japon bireyinin bu anlık mutluluğu karşısında bir diyet ödemek zorunda

kalışının değişik yönlerini yansıtırlar. Hikâyenin asıl kahramanı da kimlik sorunlarının içinde sıkışmış, suçluluk duyguları, ihanet ve en sonunda bireyin mutlak yalnızlığı ile baş başadır.

Soseki, bir eserinde, Japonya'nın Batı uygarlığını Meiji döneminin 1868-1890 arasında bu kadar düşüncesiz bir iştiyakla, moda gibi benimsemesini, Japon insanının başlıca modernite sorunu olarak gördüğünü şu cümlelerle açıklar: "Meiji döneminin yeni karma kültürü içinde Japonlar'ın Batı uygarlığını gelişi güzel zorlama bir biçimde ithali, bir kurbağanın bir sığırı yutmaya çalışması gibidir ve acı sonuçlara gebedir." Öte yandan Natsume Soseki'nin bu şüpheci tavrının, Batılılaşma'ya karşı geliştirilebilecek, kestirme bir milliyetçi ya da gelenekçi çözüme dönüşmemesi ilginçtir ve eserleri bu sorunun dikkatle gözlemlendiği hikâyeleri anlatması bakımından oldukça etkileyicidir. Soseki eserlerinde, modern insanın bu durum içindeki konumunu ortaya koymakla sorunu dile getirmektedir. Kendisi, çeşitli makalelerinde, Japon toplumunun eğitimli düşünür ve aydınlarının bu Batı uygarlığı bombardımanının insan ilişkilerinde yarattığı tahribatın kültür yarasını, en önce ve en derinden hissetmeye mahkûm olduğuna parmak basmaktadır. Soseki'ye göre, modern Japonya'nın imparatorluk kurumunda kümeleşen üst sınıf soylular için "kültür", sınıfsal konumda kullanılan bir ögedir ancak içsel yaşamda üretilen ve tüketilen bir öge değildir. Yeni zenginler içinse bu yeni karma kültür para kazanmaya yaradığı ölçüde önem kazanan pragmatik bir unsur olmanın ötesine geçememektedir. Genel toplum içinde

Japon "sade vatandaşı" Soseki'nin gözünde kültürün tüketicisi konumunda değildir, tabiri caiz ise kendi yağında kavrulmaktadır. Sonuçta, yeni orta sınıfın üyeleri olan Japon düşünürleri, kültürü yaratan ve tüketenler olarak, Japon modernitesinin aczini en yakından hissetmektedirler. Batı uygarlığını 1868'den bugüne kadar belli aralıklarla aynı "iştiyak ve yaygınlıkta" benimsemekte devam eden ve bu süreci aynı tepkiyle şüpheci bir yaklaşımla eleştiren, Japon toplumunun bireyleri, işte bu çelişkiden dolayı, Soseki'nin romanlarını hâlâ bugün için açıklayıcı olarak görmektedirler.

Elinizdeki bu çeviri, ülkemizde genel olarak Batı dillerinden Türkçe'ye dolaylı olarak çevrilen Japon edebiyat ürünlerinden farklı olarak, Japonca aslından Türkçe'ye doğrudan çevrilmiştir. Çevirmenler Mariko Erdoğan ve Hüseyin Özkaya'nın işbirliği ve büyük bir çaba sonucunda ortaya çıkan bu kitap, ülkemizde Japonca eğitiminin yaygınlaşmasıyla artık doğrudan çevirilerin yapılabilirliğini gösteren bir ilk adımdır. Japonca ve Türkçe'nin Ural-Altay dil ailesi içinde yer alması nedeniyle, Japonca'dan Türkçe'ye doğrudan çevirilerde, İngilizce ya da Fransızca'dan daha çok Japonca'nın öz ifadesi yakalanabilmektedir. Ayrıca, Türk insanının, Japon insanı gibi modernite sorunlarını tartışan bir kimliğinin bulunması nedeniyle, çağdaş Japon edebiyatının *Botchan* gibi öncü eserlerinin, karşılaştırmalı bir edebiyat türü olarak da okuyuculara özellikle hitap edeceğini ummaktayım.

BİR

Çocukluğumdan beri tam bir kaybedendim. Atalarımdan aldığım atılgan, gözüpek bir ruhum vardı. İlkokuldayken okulun ikinci katından atlayınca bir hafta yatakta kımıldamadan yatmak zorunda kalmıştım. Aranızda, niye böyle saçma bir şey yaptığımı soran meraklı kişiler olabilir. Aslında özel bir nedeni yoktu. Bir gün yeni okul binasının ikinci katının penceresinden bakarken, sınıf arkadaşlarımdan biri beni dolduruşa getirmişti:

"Övünmeye pek meraklısın. Ama buradan aşağı atlayamazsın. Sen bir korkak böceksin!" Babam eve hademenin sırtında geldiğimi görünce gözlerini kocaman açarak kızmıştı. Güçlü bir çocuk olsaydım, o kadar alçak bir yerden atlamakla bana bir şey olmayacağını söylemişti. Ben de ona bir sonraki denememde başıma hiçbir şey gelmeyeceğine, benimle gurur duyacağına söz vermiştim.

Akrabalarımdan biri bana ithal bir çakı vermişti. Çakıyı arkadaşlarıma göstererek hava atıyordum. Gün ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Çocuklardan biri çakımın parlaklığına karşın kör bıçak olduğunu söyledi. Ona kes-

kin olduğunu, her şeyi kesebileceğini söyledim. "Madem öyle parmağını kes!" dedi. "Parmak mı, o kolay" diyerek sağ elimin başparmağını uzunlamasına kesmeye çalıştım. Ama neyse ki çakı küçük, kemiğim de sertti. Böylece hâlâ sağ elimde başparmağım var, her ne kadar üstündeki yara izini mezara kadar taşıyacak olsam da.

Evimin bahçesinin yirmi adım doğusunda, güneye doğru yükselen ufak bir sebze bahçesi, içinde de bir kestane ağacı vardı. Bu ağacı canımdan çok severdim. Meyve verdiği mevsimde sabah erkenden kalkıp geceliğimle arka bahçeye gider, yerdeki dökülmüş kestaneleri toplar, sonra da okula götürüp yerdim.

Bahçemizin batısında, bitişikteki bahçenin sahibi Yamashiroya adlı bir tefeciydi. Kantaro adında on üç on dört yaşında bir oğlu vardı. Kantaro cılız bir çocuktu ama yine de iki bahçeyi ayıran bambu çite tırmanarak kestaneleri çalmaktan da geri kalmazdı. Bir akşamüstü, bahçe kapısının ardına saklanarak hırsızı nihayet yakaladım. Kantaro kaçamayacağını anlayınca birden köşeye sıkışmış bir fare gibi üstüme atladı. Korkak olmasına karşın, benden iki yaş büyük ve güçlüydü. Basık başıyla göğsümü itmeye çalıştı ama kafası kayarak kimonomun yeninden içeri girdi. Ondan kurtulmak için kolumu sağa sola sallamaya başladım. Kolumu salladıkça çocuğun başı da bir sarkaç gibi sallanıyordu. Sonunda kolumu ısırdı. Canım acıyınca birden güçlendim. Ona çelme takarak, çite savurdum. Yamashiroya'nın evi bahçemizin bir buçuk metre altındaydı. Kantaro çitin üst kısmını kırarak tepetaklak kendi bahçesine düşerken boğuk bir çığlık attı. Giderken kimonomu yırtarak yenini de beraberinde

götürmüştü. O akşam annem tefecinin evine gittiğinde, hem özür diledi hem de kimonomun yenini geri getirdi.

Bunlar dışında daha bir sürü yaramazlık yaptım. Bir keresinde marangoz çırağı Kaneko'yla balıkçıda çalışan Kaku'yu alarak, Mosaku adlı birinin havuç bahçesine gittik. Düzgün büyümeyen filizler pirinç saplarıyla desteklenmişti. Orası bize bir ring gibi geldi. Günün yarısını sumo güreşiyle geçirdik. Bahçe mahvoldu. Yine rezil olduğum bir başka olay, Furukava adlı birinin pirinç tarlasındaki kuyunun boru ağzını tıkamamdı. Kuyudan çıkan su bambu borudan geçerek pirinç tarlasına akıyordu. Yaptığımın önemli bir şey olduğunu bilmeden, boruyu taşlarla ve çalı çırpıyla doldurup tıkadım. Dışarı hiç su akmadığına emin olduktan sonra eve döndüm. Akşam yemeği yerken Furukava öfkeyle bağırıp çağırarak evimize geldi. Zararı ödemek zorunda kalmıştık.

Babam bana hiç güler yüz göstermezdi. Annemin gözdesiyse ağabeyimdi. Ağabeyimin yüzü bembeyazdı. Tiyatroyu çok severdi ve genellikle kadın rolü oynardı. Babam beni her görüşünde "Ailenin yüz karası" derdi. Annem geleceğim hakkında fazlasıyla kaygılanır, çok yaramaz olduğum için bir baltaya sap olamayacağımı söylerdi. Bir bakıma haklı çıktılar. Gördüğünüz gibi ne önemli, ne de iyi biriyim. Ebeveynlerim geleceğim hakkında kaygılanmakta haklılardı. Tek tesellim henüz hapse düşüp taş kırmak zorunda kalmamış olmam.

Annemin bir hastalıktan ölmesinden iki üç gün önce, mutfakta takla atarken fırının köşesine çarpınca kaburgalarıma darbe yedim. Canım çok acıyordu. Annem çok kızdı. Beni bir daha görmek istemediğini söyledi.

Akrabalarımın yanına gönderildim. Evden haber bekliyordum. Sonunda hiç beklemediğim bir haber geldi. Annem ölmüştü. Annemin bu kadar erken öleceğini tahmin etmemiştim. Eve dönerken, keşke annem bu kadar hastayken uslu bir çocuk olsaydım diye düşündüm. Ağabeyim beni görünce vefasız bir evlat olduğumu, annemin sırf benim yüzümden erken öldüğünü söyledi. Hem kızgın hem de üzgün olduğumdan onu tokatladım. Bu yüzden de epeyce azar işittim.

Annemin ölümünden sonra babam, ağabeyim ve ben birlikte yaşadık. Babam hiçbir şey yapmıyordu. Beni ne zaman görse, işe yaramazın teki olduğumu söylerdi. Ama niye işe yaramazdım anlayamıyorum. Babam tuhaf biriydi. Ağabeyim durmadan İngilizce çalışıyordu. İşadamı olmak istiyordu. Kadınsı ve hilekâr biriydi. Onunla hiç arkadaş olmamıştık. On günde bir kavga ederdik. Bir keresinde Japon satrancı oynuyorduk. Oyunda beni hile yapıp tuzağa düşürdükten sonra dalga geçmeye başladı. Buna dayanamayıp, elimdeki veziri alnına fırlattım. Alnı biraz kanadı. Babama gidip beni şikâyet etti. Babam da beni hemen evlatlıktan reddedeceğini söyledi.

Bu kez kovulmamın kesin olduğunu düşünürken, on yıldır yanımızda çalışan Kiyo adlı bir kadın hizmetçi imdadıma yetişti. Babama ağlayarak öyle bir yalvarıp yakardı ki, onun öfkesinin geçmesini sağlayıp kararından caydırmayı başardı. Gerçi ben babamdan korkmuyordum. Kiyo içinse üzülüyordum.

İşittiğime göre Restorasyon döneminde servetini yitirmiş olan asil bir aileden geliyordu. Fakirleşince yanımızda hizmetçilik yapmaya başlamıştı. Yaşlı bir kadın-

dı. Daha önce aramızda nasıl bir yakınlık vardı bilmiyorum ama beni öyle çok severdi ki tuhafıma giderdi. Annem ölümünden üç gün önce benden umudu kesmişti. Babama göre işe yaramazın tekiydim. Mahalle arkadaşlarım da kötü bir çocuk olduğumu düşünerek benden uzak dururdu. Yine de Kiyo'nun en sevdiği çocuk bendim. Kaderimin nefret edilmek olduğuna inandığımdan, insanların bana kötü davranmasına şaşırmazdım. Tersine, Kiyo'nun sevmesi tuhafıma giderdi. Etrafta kimse yokken beni sık sık över, "Senin çok sağlam bir karakterin var" derdi. Ne demek istediğini anlayamazdım. Söylediği gibi biri olsam, başkaları da bana iyi davranırdı herhalde.

Kiyo bana ne zaman güzel sözler söylese, iltifat edilmekten nefret ettiğimi söylerdim. Bunun üzerine yaşlı kadın yüzüme hayran hayran bakar, sağlam karakterli olduğumun en büyük kanıtının böyle konuşmam olduğunu söylerdi. Sanki beni kendisi yaratmıştı da, eseriyle gurur duyuyordu. Tuhafıma gidiyordu.

Annem öldükten sonra, Kiyo beni eskisinden de çok sevmeye başladı. Beni o kadar sevmesi, çocuk olduğum halde bana bile tuhaf gelirdi. Okşanmayacak kadar değersiz olduğumu düşünüyor, bunu yapmayı kesmesini istiyordum. Onun için üzülüyordum. Yine de bana değer veriyordu.

Fakir olmasına karşın bana sık sık kintsuba pastaları ve kobaiyaki çörekleri alırdı. Soğuk gecelerde gizlice ayırdığı karabuğday unundan "soba çorbası" yaparak usulca yatağıma getirirdi. Hatta bazen bir tencere sebzeli erişte getirdiği bile olurdu. Bununla da kalmaz, çorap,

kalem ve defter verirdi. Çok sonraları bana üç yen bile borç verdi. Oysa para istememiştim. Bir gün odama gelip "harçlığın bittiyse bu parayı kabul et lütfen" dedi. Verdiği parayı reddettim tabii ama ısrar edince aldım. Hatta seve seve aldığımı itiraf etmeliyim. Parayı kimonomun yerine koyup ellerimi yıkamaya gittim. Ama eğilirken para kesem koynumdan tuvalet deliğine düştü. Ne yapacağımı bilemedim. Tuvaletten çıktığımda utanç içindeydim. Kiyo'ya durumu anlattım. Kesemi bir bambu dalıyla çıkarıp bana vereceğini söyledi.

Biraz sonra dışarıdaki kuyudan su sesleri gelmeye başladı. Çıkıp bakınca, Kiyo'nun bir bambunun ucunda asılı duran para kesemi yıkadığını gördüm. Sonra keseden paraları çıkardı. Paralar solmuş, yazıları biraz silinmişti. Kiyo paraları mangalda kuruttuktan sonra bana verdi. Kullanılabilir durumda olduklarını söyledi. Ona pis koktuklarını söyledim. "Öyleyse bana ver değiştireyim" dedi. Ne numaralar yaptı bilmiyorum ama biraz sonra gelip bana üç gümüş yen verdi. O parayla ne yaptığımı hatırlamıyorum. Yakında geri ödeyeceğimi söyledim ama sözümü hâlâ tutmuş değilim. Şimdi keşke on katını verebilsem diyorum ama bu yalnızca bir temenni hâlâ.

Kiyo bana bir şeyler verirken babamla ağabeyimin evde olmamasına dikkat ederdi. En sevmediğim şey, bir şeyler alırken etrafımdakilerin eli boş kalmasıdır. Ağabeyimle aramız iyi değildi. Yine de ona söylemeden Kiyo'dan kek ve renkli kalem almak hoşuma gitmiyordu. Bazen Kiyo'ya benimle niye bu kadar ilgilendiğini ama ağabeyime vermediğini sorardım. Babamın ağabeyime

zaten bir sürü şey aldığını, bu yüzden ona bir şey vermek istemediğini söylerdi. Ama haksızlık ediyordu.

Babam geri kafalı ve inatçı olsa da, kimseye iltimas geçmezdi. Ama beni seven yaşlı kadın ona önyargılı baktığından, ağabeyime iltimas geçtiğini düşünüyordu. Fikrini değiştirmek de olanaksızdı, çünkü saygın bir aileden gelmesine karşın cahildi. Kiyo ayrıca geleceğimin çok parlak olduğuna, bir gün büyük bir adam olacağıma emindi. Beni nedense sevdiği için böyle düşünüyordu tabii. Öte yandan ağabeyimin yüzünün fazla beyaz, geleceğininse ne kadar çalışırsa çalışsın karanlık olduğunu söylerdi. Sevdiği kişinin geleceğinin parlak olduğuna, nefret ettiklerininse mahvolacağına inanırdı.

Aslına bakarsanız, gelecekte ne olacağımı hiç düşünmemiştim ama Kiyo büyük adam olacağımı söylediğine göre öyle olacağımı düşünürdüm. Şimdi bütün bunlar bana çok saçma geliyor. Bir keresinde ona ne olmam gerektiğini sormuştum. Ama bu konuda hiçbir fikri yoktu aslında. Kesinlikle muhteşem bir konakta yaşayacağımı, güzel bir bahçem ve bir çekçeğim olacağını söyledi o kadar.

Kiyo kendi evim olunca benimle yaşamak istiyordu. Yanında kalıp kalamayacağımı defalarca sordu bana. Ben de ona, hiç merak etmemesini, yanımda elbette kalabileceğini söylerdim. Kendi evimin olacağını hayal ediyordum. Hayal gücü insanı mutlu eden bir kadın büyücüdür. Gökyüzünde muhteşem şatolar yaratır. Kiyo'nun hayal gücü kuvvetliydi. Bana şehrin hangi semtinde yaşayacağımı bile sormuştu. Kojimaçi'de mi, Azabu'da mı? Bahçemde salıncak olmasını, evin ise yal-

nızca bir odasını yabancı tarz döşememi söylemişti. Her şeyi kendi zevkine göre düzenlemeyi severdi.

O sıralar kendi evimin olmasını istemediğimden, yabancı evler de Japon evleri de ilgimi çekmiyordu. Bunu her söyleyişimde beni överdi. Hiç bencil olmadığımı, zihnimin kristal gibi berrak olduğunu söylerdi. Kiyo'm beni durmadan överdi zaten.

Annemin ölümünden sonra beş altı yıl böyle yaşadım. Babamdan azar işitiyor, ağabeyimle sık sık tartışıyor, Kiyo'dan da kekler ve övgüler alıyordum. Hırslı biri olmadığımdan, hayatımdan memnundum. Diğer çocukların da benim gibi yaşadığını sanıyordum. Ama Kiyo bana bahtsız olduğumu defalarca söyleyince, gerçekten zavallı ve mutsuz bir çocuk olduğuma inanmaya başladım. Ama başka derdim yoktu. En büyük sorunum, babamın bana harçlık vermemesiydi.

Annemin ölümünün altıncı yılında babam, Ocak ayında beyin kanaması geçirerek öldü. Nisan'da özel bir ortaokuldan mezun oldum. Temmuz'da da ağabeyim bir ticaret okulundaı mezun oldu. Tokyo'daki bir firmanın Kyuşu şubesinde çalışma teklifi alınca güneye gitmeye karar verdi. Ben ise başkentte kalıp öğrenimimi sürdürmek zorundaydım. Ağabeyim evi satıp bütün eşyaları da aldıktan sonra Kyuşu'ya gideceğini söyledi. Ona ne isterse yapmasını söyledim.

Ondan tamamen kurtulmak istiyordum. Bana yardım etse bile kısa sürede vazgeçeceği kesindi çünkü yine tartışmaya başlayacaktık. Ufak tefek yardımlar almak için ona yalakalık yapmayacak kadar gururluydum. Sütçülük bile yapsam geçinirim diye düşünüyordum.

Birkaç gün sonra ağabeyim eve bir eskici getirerek ebeveynlerimizden kalma bütün eski ve yıpranmış eşyaları yok pahasına sattı. Evi de arazisiyle birlikte zengin bir aileye, bir tanıdık aracılığıyla sattı. Eline epeyce para geçmiş olmalı ama ne kadar bilmiyorum tabii. Ben bir ay önce evden taşınmış, Kanda'daki Ogava-maçi'deki bir pansiyonda kalarak ne yapacağıma karar vermeye çalışıyordum.

Kiyo yıllardır içinde yaşadığı evin satılmasına çok üzülmüştü ama kendi evi olmadığı için yapabileceği bir şey yoktu. "Biraz daha büyük olsan ev sana kalırdı." Bunu defalarca söylüyordu. Biraz daha büyük olsam ev bana kalacaksa, şimdi niye kalmıyordu peki? Zavallı yaşlı kadın cahil olduğundan, ben daha büyük olsam ağabeyimin yine de benden büyük olacağını anlayamıyordu.

Böylece ağabeyimle yollarımız ayrıldı. Kiyo ne olacaktı peki? Nereye gidecekti? Ağabeyim onu Kyuşu'ya götüremezdi. Kiyo da ağabeyimle birlikte o kadar uzağa gitmek istemezdi zaten. Ben de Kiyo'ya bakacak durumda değildim. Ucuz bir pansiyonun yirmi metrekarelik, hasırlı bir odasında kümese tıkılmış gibi kalıyordum. Orada bile ne kadar kalabileceğim belli değildi. Kiyo'ya yeni birinin yanında çalışıp çalışmayacağını sordum. O zaman erkek yeğeninin yanına gideceğini ve ben evlenip bir ev kurana kadar onun yanında kalacağını söyledi. Yeğeni mahkeme kâtibiydi. Hali vakti yerindeydi. Kiyo'ya isterse gelip yanında kalabileceğini söylemişti birkaç kez. Kiyo her seferinde teklifi geri çevirmiş, hizmetçilik yapsa da birlikte yaşadığı aileyle çok mutlu olduğunu söylemişti. Ama şimdi koşullar değişmişti. Yeni bir aile-

nin yanında her şeye baştan başlamaktansa gidip yeğeninin yanına yerleşmek daha akıllıcaydı. Yine de bana çabucak evlenmemi ve bir eve çıkmamı söyledi. O zaman gelip bizimle yaşayacak, kâhyamız olacaktı. O sadık kadınla kan bağım olmamasına karşın, beni akrabalarından yakın görüyordu.

Ağabeyim Kyuşu'ya gitmeden iki gün önce, kaldığım odaya gelerek bana altı yüz yen verdi. Bu parayı ister iş, ister okul için kullanabileceğimi söyledi. Kendisinden bir daha yardım beklemememi de ekledi. Ağabeyim o zaman bana daha uzun boylu ve soylu göründü. Verdiği para çok değildi ama hiç alışık olmadığım açıksözlü ve içten tavrı hoşuma gitmişti. Bu yüzden ona teşekkür ederek parayı aldım. Bana ayrıca Kiyo'ya vermem için elli yen verdi. Bu parayı da teşekkür ederek aldım. İki gün sonra ağabeyimi Şinbaşi istasyonundan uğurladım. O günden beri de onu hiç görmedim.

Odamda oturup o altı yüz yeni nasıl harcayacağımı düşündüm. Ticaret bana göre değildi. Başarısız olacağım kesindi. Hem altı yüz yen de kârlı bir iş kurmaya yetmezdi. Kârlı bir iş kurabilsem bile uzun vadede zararlı çıkacaktım çünkü yalnızca ortaokul mezunuydum. Ticaretle hiç ilgilenmediğimi söyledim kendime. Elimdeki parayla öğrenimimi sürdürmeliydim. Parayı üçe bölersem, yılda iki yüz yen harcayarak üç yıl okuyabilirdim. Bu kadar uzun süre çok çalışırsam adam olabilirdim. Sonra sıra okul seçimine geldi. Âlim olacak biri değildim. Özellikle yabancı dillerden ve edebiyattan nefret ediyordum. Sözde yeni akımın yirmi satırlık bir şiirinin birkaç dizesi bile bana anlaşılmaz geliyordu. Aslında her

türlü öğrenim dalından nefret ettiğimden, ne okusam fark etmezdi. Fizik ve matematik öğreten Fizik Okulu'nun önünden geçerken öğrenci başvuru ilanını gördüm. İçeri girip ilanın bir kopyasını aldım. Beni oraya kaderin götürdüğünü düşünüyordum. Şimdi ise bunun kalıtımsal düşüncesizliğimin sonucu olduğunu düşünüyorum.

Üç yıl boyunca herkes kadar çalıştım ama öğrenmeye yetenekli olmadığımdan sınıf sonuncularından biriydim. Ama zaman gizemli bir işçidir. Böylece üç yılın sonunda nihayet bir diplomam oldu. Bu da tuhafıma gitti ama şikâyetçi olmadığımdan uslu bir çocuk gibi diplomamı elimde tutmaya karar verdim.

Mezuniyetimden sekiz gün sonra okul müdürü beni çağırttı. Şikoku'daki bir ortaokulda ayda kırk yen maaşla matematik öğretmenliği yapmamı teklif etti. Gerçi üç uzun yıl okumuş olmama karşın ne öğretmenlik yapmaya ne de kırsal kesime gitmeye hevesliydim. Ama hayatta kararsızlık kadar nefret ettiğim bir şey yoktur. Bu yüzden öneriyi hemen kabul ettim. Bunun sebeplerinden biri de öğretmenlikten başka pek seçeneğimin olmamasıydı elbette, ama o hatanın temelinde de aile huyumuz olan atılganlığım yatıyordu tabii.

Gitmeyi kabul ettikten sonra, gitmek zorundaydım. Yirmi metrekarelik odam, üç yıl boyunca kavgasız gürültüsüz yaşadığım kalemdi. Hayatımın o döneminde kendimi biraz rahat hissediyordum ama beni uzun süredir korumuş olan küçük yuvamdan artık ayrılmam gerekiyordu. Doğduğumdan beri Tokyo'dan yalnızca bir kez ayrılmıştım, o da sınıf arkadaşlarımla birlikte okul gezisi

için Kamakura'ya gitmemdi. Şimdi gideceğim yer Kamakura'dan çok daha uzaktaydı. Haritaya baktım. Sahilde ve öyle küçük bir yerdi ki, iğne ucu gibiydi. Berbat bir yer olmalıydı. O kasabanın nasıl bir yer ya da halkının nasıl insanlar olduğunu hiç bilmiyordum. Ama kaygılanmıyordum. Şimdi yapmam gereken tek şey gitmekti ve bu biraz can sıkıcıydı o kadar.

Evimiz satıldıktan sonra Kiyo'yu sık sık ziyaret etmiştim. Yeğeni iyi bir adam sayılırdı. Misafirperverliğini hep gösterirdi. Kiyo ziyaretlerime çok sevinirdi. Yeğenine hakkımda hep iyi şeyler söylerdi. Bir keresinde Kojimaçi'de bir malikâne alacağımı ve işe bir çekçekle gideceğimi söyledi. Bana hiç danışmadan konuşup dururdu. Bu yüzden çok utanırdım ve yanaklarım kızarırdı. Birkaç kez melek gibi sabrettim. Ama çocukken altıma işediğimi anlatınca kendimi tutmam çok zor oldu. Beni övüp durmasını yeğeni nasıl karşılıyordu bilmiyorum ama Kiyo eski zamanlardan kalma bir kadın olduğundan, feodal dönemdeki efendisine sadık bir uşak gibi bağlıydı bana. Bu yüzden yeğeninin de aynı bağlılığa sahip olması gerektiğini düşünüyordu. Zavallı yeğeni!

Her şey ayarlanmıştı. Yeni okuluma gitmeden üç gün önce gene Kiyo'yu ziyaret ettim. Soğuk almıştı. Kuzeye bakan üç hasırlı küçük odasında yatakta yatıyordu. Beni görür görmez doğruldu. Yakında ev alıp almayacağımı sordu. Bana hâlâ "*botchan*" yani Küçük Bey diyordu. Diploma alır almaz insanın cebine para akmaya başladığına inanıyordu sanki. Hakkımda söylediği onca güzel söze karşın, bana hâlâ Küçük Bey diyordu. Beni o kadar seviyordu ki, kusurlarımı göremiyordu. Ona şim-

dilik evim olmadığını, yakında taşraya gideceğimi söyledim. Bunu duyunca büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Şakaklarındaki gri saç tellerini düzeltmeye başladı şaşkınlıkla. Çok üzüldüm ve onu biraz olsun neşelendirmek için "Şimdi gitmeliyim ama yakında döneceğim" dedim. "Gelecek yaz tatilinde kesin görüşürüz." Sözlerimin pek etkisi olmadı. Hâlâ hayal kırıklığı içindeydi. "Sana ne hediye getireyim? Ne istersin?" Eçigo'nun bambuya sarılı sasaame tatlısını almamı istediğini söyledi. Böyle bir tatlı adını ilk kez duyuyordum. Üstelik gideceğim yerle Eçigo, kuzey kutbuyla güney kutbu kadar uzaktı birbirine. "Korkarım gittiğim yerde sasaame diye bir şey yok" dedim. "Nereye gidiyorsun ki?" dedi. "Batıya" dedim. "Hakone'nin bu tarafına mı, karşı tarafına mı?" diye sordu. Böyle sorular sormayı sürdürerek sabrımın sınırlarını zorladı.

Yola çıkacağım gün Kiyo, sabah erkenden gelip bana yardım etti. Keten çantama diş tozu, diş fırçası ve yolda satın aldığı bir havlu koydu. Bunlara ihtiyacım yok dediysem de dinletemedim. Çekçekle istasyona gittik. Birlikte platforma çıktık. Trene bindim. Pencereden bakarak trenin hareket etmesini beklerken, Kiyo başını kaldırıp yüzüme baktı ve "Bu son görüşmemiz olabilir" diye fısıldadı. "Elveda genç efendim." Gözleri dolu doluydu. Ağlamak istemedim ama benim de gözlerim doldu. Lokomotif harekete geçti. Birkaç saniye sonra başımı pencereden çıkarıp geriye baktım. Kiyo hâlâ aynı yerde durmuş kederle bana bakıyordu. Öyle minicik görünüyordu ki.

İKİ

Buharlı gemi düdük çalarak durur durmaz sahilden yolcuları almak için bir tekne yanaştı. Teknecinin belinde kırmızı bir peştamal vardı o kadar. Bunun dışında Güney Denizi Adaları yerlileri kadar çıplaktı. Ama hava çok sıcaktı zaten, bu kadar sıcak yerde kimono giyilmezdi. Deniz öyle parlıyordu ki insanın gözleri kamaşıyordu. Biletçiye orada mı ineceğimi sordum. Evet, dedi. Geldiğim yer Omori'ye benzer, küçük bir balıkçı köyüydü. Böylesine uzak, böylesine sefil ve bir gün bile yaşanmaz bir yere gelmekle salaklık etmiştim. O sırada aklımdan geçen buydu ister istemez. Herkesten önce tekneye atladım. Beş altı kişi peşimden geldi. Kırmızı peştamallı kürekçi tekneye dört sandık yükledikten sonra denize açıldık. Hedefimize vardığımızda ilk inen ben oldum. Sahilde duran sümüklü bir velede ortaokulun yerini sordum. Çocuk böyle durup dururken soru sormama şaşırmıştı besbelli. Utangaç bir tavırla "Bilmiyorum" dedi. Kedi alnı kadar küçük bir kasabada ortaokulun yerini bilmediğine göre salağın teki olmalıydı! Sonra yanıma dar yenli, tuhaf bir adam gelip kendisini takip etmemi söyledi. Adam beni

Minatoya filan gibi bir adı olan bir hana götürdü. Handaki nahoş kadınlar beni bağıra çağıra selamlayınca içeri girmeye cesaret edemedim. Kapının önünde durdum. Ortaokulun yerini sorup da "Trenle sekiz kilometre" cevabını alınca girmekten iyice vazgeçtim. Dar yenli adamın elinden iki çantamı zorla aldıktan sonra kararlı adımlarla istasyona doğru yürümeye başladım. Otel sahibiyle çalışanları bu davranışım karşısında şaşkına dönmüştü.

İstasyona kısa sürede ulaştım. Biletimi de kolayca aldım. Bindiğim kompartıman öyle ufaktı ki, kibrit kutusu gibiydi. Tren beş dakika sonra hareket etti. Birkaç dakika sonraysa indim. Biletin yalnızca üç sen olması bana tuhaf gelmişti ama şimdi nedenini anlıyordum. Bir arabayla yaptığım kısa yolculuk beni ortaokula götürdü. İçeride kimse yoktu. Hademe bana gece nöbetçisi olan öğretmenin özel bir iş için birkaç dakikalığına gittiğini söyledi. Burada disiplin namına bir şey yok, diye düşündüm. Sonra müdürü çağırtmak geldi aklıma. Ama çok yorgundum. Bu yüzden tekrar arabaya binerek sürücüye beni bir hana götürmesini söyledim. Adam beni Yamaşiroya adlı bir yere götürdü. Bunu ilginç buldum çünkü Kantaro'nun babası olan tefecinin adıydı.

Merdivenin altındaki sevimsiz, karanlık bir odaya sokuldum. Oda öyle küçük ve sıcaktı ki, içerisi fırın gibiydi. Başka oda istedim. Tek boş odanın bu olduğunu söyledikten sonra gittiler. O sıcak odada çantalarımla, kan ter içinde tek başıma kalakaldım. Sabretmeyi öğrenmeliydim. Yıkanabileceğim söylenince hemen gidip küvete daldım. Geri dönerken bir sürü serin ve güzel oda-

nın boş olduğu dikkatimi çekti. Vay namussuzlar! Beni alçakça kandırmışlardı. Bir kadın hizmetçi akşam yemeğimi getirdi. Oda sıcak ve konforsuz olsa da, yemek Tokyo'da kaldığım pansiyonunkinden çok daha lezzetliydi. Hizmetçi kadın gevezeydi. Nereden geldiğimi sordu. "Tokyo'dan" dedim. "Tokyo güzel bir yer, değil mi?" "Kesinlikle öyle." Hizmetçi kadın yemek tepsisiyle mutfağa dönünce, oradan kahkahalar yükseldi. Yapacak işim olmadığından uyumaya karar verdim. Ama uyuyamıyordum. Odanın boğucu sıcağı yetmezmiş gibi, han da öyle gürültülüydü ki. Pansiyondan en az beş kat gürültülüydü. Uyuklarken karşımda Kiyo belirdi. Eçigo tatlılarını sarılı olduğu bambu yapraklarıyla yiyordu. Ona yaprağın midesine iyi gelmeyeceğini söyledim. Ama sanki çok lezzetliymiş gibi yemeyi sürdürdü. Her derde deva olduğunu söyledi. Çok şaşırmıştım. Gülmeye başladım. Kahkahalarımı beni uyandırdı. Rüya görmüştüm. Hizmetçi kadın panjurları açıyordu. Güneş epey yükselmişti. Gökyüzü pırıl pırıldı.

Yolculuk ederken bahşiş vermem söylenmişti. Hanlarda bahşiş vermezsen sana iyi davranmazlar, demişlerdi. Böyle küçük ve karanlık bir odaya konulmam bahşiş vermememdendi herhalde. Ayrıca üstümde eskimiş giysiler, ellerimde ucuz keten çantalar ve yine ucuz bir yün pamuk karışımı şemsiye vardı. "Bu iğrenç köylüler beni hor gördü! Ama misafir nasıl ağırlanırmış öğretirim ben onlara. Onlara öyle bir bahşiş vereceğim ki apışıp kalacaklar. Fakir görünsem de, Tokyo'dan ayrılırken otuz yenim vardı. Tren, gemi vb masraflarından sonra hâlâ on dört yenim var" diye düşündüm. "Hepsini versem de

fark etmez. Nasılsa artık maaş alacağım. Beş yenlik bahşiş bu sefil köylülerin gözlerini kamaştırmaya yeter. Birazdan bir mucize gerçekleştireceğim." Sessiz sakin bekledim. Ellerimi yıkadıktan birkaç dakika sonra dün akşamki hizmetçi kadın kahvaltımı getirdi. Servis yaparken öyle çirkin bir biçimde sırıtıyordu ki, pirinç kâsesini o küstah köylünün suratına çalacaktım az daha. "Ne gözünü dikmiş bakıyorsun? Maymun mu oynuyor? Sen benden çirkinsin" diye geçirdim içimden. Bahşişi kahvaltıdan sonra vermeyi planlıyordum ama daha fazla dayanamadım. Beş yenlik bir banknot çıkarıp kadına parayı han sahibine götürmesini söyledim. Kadın parayı görünce çok şaşırdı. Kahvaltımdan sonra okula gittim. Ayakkabılarım cilalanmamıştı.

Birkaç köşeyi saptıktan sonra okula vardım. Yolu biliyordum çünkü dün arabanın içindeyken geçtiğimiz yerlere dikkat etmiştim. Şimdi okul kapısının önündeydim. Dün bindiğim arabanın granit yolda ne kadar gürültü çıkardığını hatırlamak beni çok rahatsız etti. Yanımdan bir sürü kalın pamuklu okul giysili öğrenci geçerek kapıdan giriyordu. Bazıları benden çok daha iri ve güçlüydü. Bu köylü gençlere ders vermek zorunda olmak beni biraz kaygılandırdı. Kartvizitimi gönderince, beni müdürün odasına götürdüler. Seyrek sakallı müdür, porsuğa benzeyen bir adamdı. Esmerdi. İnce bir bıyığı, iri gözleri vardı. Küstah tavırları hiç hoş değildi. Bana resmi bir tavırla damgalı bir belge uzatarak "Lütfen işinizi iyi yapın" dedi. Bu arada, bu belgeyi Tokyo'ya dönerken kıvırıp denize attım. Müdür öğretmenlerle hemen tanışmam ve tayin belgemi hepsine göstermem gerektiğini

söyledi. Tam bir bürokrasi örneğiydi bu. Oysa onca zahmete girmek yerine belgeyi öğretmenler odasının duvarına üç günlüğüne asabilirdim pekâlâ.

İlk dersin başlamasına daha çok vardı. Müdür saatine baktıktan sonra, öğrenmem gereken şeyleri kısaca anlatacağını, ayrıntıları daha sonra öğreneceğimi söyledi. Sonra pedagoji bilgisini sergileyerek, gerçek eğitimin ruhundan ve öneminden söz etmeye başladı. Onu dinler gibi yaparken, keşke buraya gelmeseydim diye düşünüyordum. Müdürün istediklerini harfiyen yapmam olanaksızdı: "Çocuklara örnek ol, erdem timsali ol. Öğretmen dediğin yalnızca ders vermez, öğrencilerini kişiliğiyle de etkiler" falan filan. Benim gibi birinden böyle şeyler beklenmesi saçmalıktı. Ayrıca müdürün söz ettiği kadar yüce bir şahsiyet de böyle bir köye ayda kırk yen gibi bir paraya çalışmaya gelmezdi. İnsanların dünyanın her yerinde aynı olduğunu düşünüyordum. Sinirlenmek doğal bir tepkiydi. Ama böyle bir durumda benim için en güvenli yol susmaktı. Müdür bana yapmam gereken şeylerin hepsini, bütün ayrıntılarıyla en baştan söylemeliydi. Ama ben bütün bunları yapacağımı söyleyemezdim çünkü yalan olurdu. Kandırılmış ve buraya getirilmiştim. Kaderin bir oyunuydu bu. Şimdi yapabileceğim tek şey erkek gibi davranıp, hemen istifa ederek Tokyo'ya dönmekti.

Otele beş yen vermiştim. Cebimde yalnızca dokuz yenle biraz bozukluk kalmıştı. Dokuz yenle Tokyo'ya gidemezdim. Keşke o bahşişi vermeseydim! Ama bir biçimde Tokyo'ya dönmeyi başarabileceğimi düşünüyordum. Parasızlığın yalancılıktan daha iyi olduğunu düşünerek,

müdürle açık konuşmaya karar verdim. "Müdür Bey, istediklerinizi yapmam imkânsız. Lütfen bu belgeyi geri alın." Bunun üzerine müdür apışıp kaldı. Porsuk gözlerini iri iri açarak bana birkaç saniye baktıktan sonra, yalnızca ideal olanı dile getirdiğini, bunları yapmanın herkes için zor olacağını, bu konuda kaygılanmamam gerektiğini söyledi. Sonra da güldü. Madem bunu biliyordu, öyleyse niye beni tehdit edercesine, yapamayacağım şeyleri yapmamı istemişti acaba?

Bu arada teneffüs borusu çaldı. Birden sınıflardan arı seslerine benzer uğultular yayıldı. Müdür beni öğretmenler odasına götürdü. Geniş, dikdörtgen bir odaydı. Öğretmenler masalarda oturuyordu. İçeri girince hepsi birden bana baktı. Sanki gösteriye çıkarılmış bir hayvan gibiydim. Sonra selamlaşma faslı başladı. Atama belgemi öğretmenlere teker teker gösterdim. Çoğu yerlerinden kalkıp hafifçe eğilerek selam verdi o kadar. Ama daha kibar olanlar belgeyi alıp dikkatle okuduktan sonra iyice eğilerek geri verdiler. Bir köy tiyatrosunda sahnelenen bir oyunda gibiydim. Aynı şeyi tam on dört kez yapmıştım. On beşincide, beden hocasının karşısındayken, biraz sıkılmıştım artık. Öğretmenler bu işi yalnızca bir kez yapmak zorundayken, ben tam on beş kez yapmıştım. Bana karşı biraz daha anlayışlı olabilirlerdi.

Tanıştıklarım arasında bir edebiyatçı olan Bay Bilmemne vardı. Üniversite mezunu olduğuna göre büyük bir âlim olsa gerekti. Kadınların içini eritecek tarzda, hoş bir sesi vardı. Beni en şaşırtan şey, böyle sıcak bir günde pazen gömlek giymesiydi. Kumaşı ince gibi görünse de, epey terletiyor olmalıydı. Edebiyatçılar kılık kıyafetleri-

ne çok dikkat ediyor herhalde, diye düşündüm. Hem de kırmızı gömlek giyiyordu. Daha sonra on iki ay boyunca yalnızca kırmızı gömlek giydiğini öğrendim. Ne tuhaf! Yaptığı açıklama da komikti. Kırmızının sağlığa iyi geldiğini, ender bir hastalığı olduğunu, bu yüzden özellikle hep kırmızı gömlekler sipariş verdiğini söyledi. Öyleyse neden kırmızı kimono ve hakama da giymiyordu? Koga adlı bir İngilizce öğretmeninden de bahsetmeden geçemeyeceğim. Teni soluktu. Soluk yüzlü insanlar genellikle zayıf olur. Ama bu iri yarıydı. Çocukken Tami Asai adlı bir sınıf arkadaşım vardı. Babası çiftçiydi. Asai'nin benzi de tıpkı bu İngilizce öğretmenininki gibi soluktu. Bir gün Kiyo'ya çiftçilerin hep soluk yüzlü mü olduğunu sormuştum. Bana "hayır" demişti. Asai'nin olmamış balkabağından başka bir şey yemediği için öyle olduğunu söylemişti. O zamandan beri ne zaman soluk yüzlü birini görsem, nedeninin fazla olmamış balkabağı yemek olduğunu düşünürdüm. Bu İngilizce öğretmeni de epeyce olmamış balkabağı yemiş olsa gerekti. Bu balkabağı konusundan şimdi bile emin değilim. Kiyo'ya nedenini sorduğumda gülümsemekle yetindi. Sanırım nedenini kendi de bilmiyordu. Hotta, matematik öğretmeniydi. Yuvarlak ve kısa saçlı kafası kestaneye benziyordu. Yüzü öyle çirkindi ki, Kyoto'daki Hiei Dağı'nın tepesinde bulunan ünlü bir Budist tapınağının kötü rahiplerine benziyordu. Yüzüme hiç bakmadan, belgeyi gösterdiğimde bile, "Yeni öğretmen sen misin? Bir gün gel de görüşelim" dedi. Sonra da "Ha ha" diye güldü. Ne demek "Ha ha"? Öyle bir yabaniyi kimse görmeye gitmezdi. O kestane kafalı adama Oklu Kirpi adını taktım. Çin Klasikleri

hocası çok kibar bir adamdı. Öğretmen dediğin öyle olmalı zaten. "Dün mü geldin? Yorgunsundur. İşe hemen mi başlayacaksın? Çok çalışkansın!" Konuşmama fırsat vermeden konuşup duruyordu. Sevimli bir ihtiyar, diye düşündüm. Resim hocası profesyonel bir tiyatrocu gibiydi. Üstünde ince bir yaz haorisi vardı. Yelpazesini açıp kapayarak, bana nereli olduğumu sordu. "Tokyolu'sun ha?" dedi. "Bunu işittiğime çok sevindim. İkimiz de Yedolu'yuz." Eğer öyle bir adam Yedolu'ysa, kimse Tokyo'da doğmak istemezdi herhalde. Ama onlardan böyle söz etmeyi sürdürürsem bütün kitabı onlara ayırmam gerek. Bu yüzden kısa keseyim.

Tanışma faslı bittikten sonra müdür eve gidebileceğimi, daha sonra matematik zümresinin başıyla sınıfım hakkında konuşabileceğimi, iki gün sonra derslere başlamam gerektiğini söyledi. Matematik zümre başı Oklu Kirpi'ydi. Onun emrinde çalışacak olmak hoşuma gitmemişti. "Nerede kalıyorsun?" "Yamashiroya'da" "Bugün öğleden sonra geleyim. Konuşuruz." Oklu Kirpi böyle dedikten sonra eline bir kutu tebeşir alarak derse gitti. Kendisinin altındaki birinin ayağına kadar gitmek istediğine göre, alçakgönüllü biri olmalıydı.

Okuldan çıkınca otelime dönmeliydim ama orayı sevmediğimden kasabayı gezmeye karar verdim. Sokaklarda başıboş yürüyüp durdum. Belediye binasını gördüm. Geçen yüzyıldan kalma eski bir binaydı. Kışlayı gördüm. Tokyo Azabu Alayı'nın kışlası kadar güzel değildi. Ana cadde, Kagurazaka Caddesi'nin yarısı kadar bile değildi. Üstündeki dükkânlar da sefil görünüyordu. İki yüz elli bin *koku*'luk küçük ama bereketli bir yerdi.

Oradan gururla "kale kasabası" diye bahseden insanları kıskanmak değil, onlara acımak gerekirdi. Böyle şeyler düşünürken kendimi Yamaşiroya Hanı'nın karşısında buldum. Kasabanın daha büyük olduğunu sanmıştım ama öyle küçüktü ki görecek başka şey kalmamıştı. Handan içeri adımımı atar atmaz sahibesi tezgâhın ardından fırladığı gibi beni tatlı sözlerle karşıladı. Selam verirken öyle eğildi ki, başı neredeyse yere değecekti. Ayakkaplarımı çıkardıktan sonra, hizmetçi kadın beni başka bir odaya götürdü. Buranın yeni boşaldığını söyledi. Üst kattaki, büyük ve güzel, ikebana için ayrılmış tokonomalı geniş bir odaydı. Hayatımda ilk kez bu kadar güzel bir odaya giriyordum. Bir daha da girebileceğime emin değildim. Bu yüzden batı tarzı giysilerimi çıkarıp yazlık kimonomu giyerek, odanın ortasındaki yatağa keyifle uzandım. Çok hoştu.

Öğle yemeğinden sonra hemen Kiyo'ya mektup yazdım. En sevmediğim şey mektup yazmaktır çünkü ne kalemim kuvvetlidir ne de sözcük dağarcığım geniştir. Hem şimdiye kadar mektup yazacak biri de olmamıştı hayatımda. Ama Kiyo benim için kaygılanıyordu mutlaka. Belki de geminin kaza yapıp battığını, boğulduğumu filan düşünüyordu. İçini rahatlatmak için uzunca bir mektup yazdım. Mektup şöyleydi:

Sevgili Kiyo,
Buraya dün geldim. Sıkıcı bir yer. Şu anda on beş hasırlık geniş bir odada yatıyorum. Beş yen bahşiş verdim. Otel sahibesinin yerlere kadar eğilişini görmeliydin. Başı yere değdi. Dün gece

iyi uyuyamadım. Rüyamda bambu yapraklarını çıkarmadan Eçigo tatlısı yiyordun. Gelecek yaz tatilinde seni görmeye geleceğim. Bugün okula gittim. Tanıştığım öğretmenlerin çoğuna takma adlar verdim. Müdüre Porsuk, müdür yardımcısına Kırmızı Gömlek, İngilizce öğretmenine Olmamış Balkabağı, matematikçiye Oklu Kirpi, resim hocasına Soytarı diyorum. Sana tekrar yazarım. Hoşça kal Kiyo.
Sevgiler,
B.

Mektubu yazdıktan sonra üstüme tatlı bir ağırlık çökmüştü. Yere uzanıp uyumaya başladım. Öyle derin uyumuşum ki hiç rüya görmedim. Birisi "Odan burası mı?" diye bağırınca uykulu gözlerimi açtım. Bay Oklu Kirpi'yi gördüm. Hemen ayağa fırladım. Bay Oklu Kirpi sabahki kabalığı için özür diledikten sonra, kitaplardan ve ders saatlerimden söz etmeye başladı. Hemen konuya girmesine şaşırmıştım. Kendisine işimi layıkıyla yapacağımı çünkü çok zor görünmediğini söyledim. Hatta bu kadar kolaysa, hemen değil de iki gün sonra başlayacak olmam şaşırtıcıydı. İş konusu kısa sürdü. Sonra Bay Oklu Kirpi herhalde handa daha fazla kalmak istemediğimi, bana kalacak güzel bir oda bulduğunu, evin sahiplerinin aslında odayı kiraya vermek istemediğini ama hatırını kırmadıklarını, hemen o gün odayı görüp ertesi gün taşınmam gerektiğini, ondan sonraki gün de çalışmaya başlayabileceğimi söyledi. Hiç bana danışmadan, her şeyi kendi başına halletmiş gibiydi. Ama aklı başında hiç kimse böy-

lesine büyük bir han odasında fazla kalmazdı. Maaşım faturaya yetmezdi. Gerçi beş yen bahşiş verdikten sonra handan hemen ayrılmak istemiyordum ama ayrılacaksam bunu şimdi yapıp, kalacak yer meselesini bir an önce halletmem daha iyiydi. Bay Oklu Kirpi'ye bu işleri benim adıma halletmesini söyledim. Onunla birlikte, kalacağım odayı görmeye gittim. Ev kasabanın biraz dışında, bir tepe yamacında, sessiz sakin bir yerdeydi. Ev sahibi İkagin, antika alıp satıyordu. Karısı ondan dört yaş büyüktü. Ortaokula giderken İngilizce "cadı" kelimesini öğrenmiştim. Kadının yüzü tam hayalimdeki cadıya benziyordu. Ama bir başkasının karısı olduğundan, cadı olup olmaması beni hiç ilgilendirmezdi. Ev sahibiyle her konuda anlaştıktan sonra, adamla karısı ertesi gün taşınabileceğimi söylediler. Hana dönerken Bay Oklu Kirpi, sokaktaki bir tezgâhtan bana bir bardak meyveli buz ısmarladı. Okuldayken çok küstah ve kaba görünmüştü ama bana yaptığı bu iyiliklerden sonra aslında iyi bir insan olduğuna karar verdim. Karakterlerimiz çok benziyordu. O da benim gibi aceleci, ısrarcı ve sinirli biriydi. Ama popüleritesini de bu kötü özelliklerine borçluydu. Bunlara kötü denebilirse tabii.

ÜÇ

Sonunda okula gitme günü gelip çattı. Sınıfa girip de kürsüye ilk çıkışımda ne yapacağımı bilemedim. İyi bir öğretmen olup olamayacağımdan şüphelenmeye başladım. Çocuklar kıpırdanıyor, fısıldaşıyordu. Bazen biri "efendim!" diye bağırınca irkiliyordum. Bana "efendim" denmesi hoşuma gitmemişti. Evet, Fizik bölümüne giderken ben de her gün "efendim" derdim ama insanın kendisine "efendim" denmesi çok farklıydı. Bunu her işitişimde vücudum tepeden tırnağa karıncalanıyordu. Korkak değilim ama ne yazık ki serinkanlı da değilim. Bana "efendim" diye seslenilmesi, saray bahçesinde aç karnına dururken birden top atışları işitmek gibiydi. İlk dersi bir biçimde geçirdim. Bana zor sorular sormadılar. Öğretmenler odasına gittiğimde, Bay Oklu Kirpi bana her şeyin yolunda gidip gitmediğini sordu. "Evet" deyince çok rahatlamış göründü.

Elimde tebeşir kutusuyla ikinci derse girerken, kendimi düşman bir ülkeye giriyormuş gibi hissettim. Bu sınıftaki çocuklar diğer sınıftakinden çok daha büyüktü. Ufak tefek, cılız biri olduğumdan, kürsüde bile etkileyici

olamıyordum. Gerekirse bir sumo güreşçisiyle bile dövüşmekten çekinmezdim ama o kırk koca oğlanla ağız dalaşına girecek kadar çenebaz ya da zeki değildim. Ama bunu kesinlikle belli etmemeliydim. Yüksek sesle, "R"leri Tokyo'da hep yaptığımız gibi biraz uzatarak ders anlatmaya başladım. Çocuklar ilk başta ne yapacaklarını bilemediler. Gergindiler. Bu da kendimi cesur ve muzaffer hissetmemi sağladı. Giderek hızlandım. Sert ve ağır bir Tokyo aksanı kullanmaya başladım. Sonra sınıfın ön sırasındaki, en iri ve güçlü çocuk ayağa kalkıp "efendim" diye seslendi. "Ne var?" dedim, sanki konuşmasını uzun süredir bekliyormuşum gibi bir ses tonuyla. "Çok hızlı anlatıyorsunuz efendim. Biraz daha yavaş anlatır mısınız?" Sesinde biraz kibir vardı sanki. "Tamam, sizin için biraz yavaş anlatabilirim" dedim. "Ama Yedolu olduğumdan, korkunç şivenizi konuşmam imkânsız. Siz benim şiveme alışmak zorundasınız." Böylece ikinci dersim beklediğimden çok daha sakin geçti. Ama öğrencilerden biri bana zor bir geometri problemi sorunca her tarafımdan soğuk terler boşandı. "Bu problemi çözer misiniz?" Çözemeyeceğimi bir bakışta anladım. Bunu açıkça söyleyip sınıftan koşar adımlarla çıkarken, arkamdan "Vay be! Zavallı hoca!" sesleri yükseldi. Serseriler! Öğretmenler de insandır. İnsan oldukları için de, her şeyi bilmemeleri ve bunu açıkça söylemeleri doğaldır. Öyle zor bir problemi çözebilecek insanın böyle bir kasabada kırk yen maaşla çalışması saçma olur zaten. Bunları düşünerek öğretmenler odasına girdim. "Bu seferki nasıl geçti?" diye sordu Bay Oklu Kirpi. "Şey" dedim. Ama yalnızca bunu demekten tatmin olmadığımdan, öğrenci-

lerin salak olduğunu ekledim. Bay Oklu Kirpi bunu işitince yüzünü ekşitti.

Öğleden önceki üçüncü ve dördüncü derslerde ve öğleden sonraki ilk derste pek sorun yaşamadım. Ama okuldaki ilk günüm başarılı bir gün değildi. Küçük başarısızlıklardan oluşma bir gündü. Öğretmenlik mesleği dışarıdan görüldüğü kadar kolay değildi. Dersler bitmişti ama eve gidemiyordum. Üçe kadar beklemek zorundaydım, yapacak işim olmamasına karşın. Saat üçte, sınıfları gezip benim sorumluluğumdaki çocukların temizlik yapıp yapmadığını denetlemem söylendi. Sonra yoklama yapmam gerekiyordu. Maaşla çalışmama karşın, dersim olmasa bile masamda boş boş oturmak zorunda kalmam zalimlikti. Ama diğer öğretmenler işlerini yaptıklarından, ben de sabırla beklemiştim. Ne de olsa daha ilk günden sabırsızlanmam hoş olmazdı. Ama eve dönerken Bay Oklu Kirpi'ye saat üçe kadar okulda kalmaya zorlanmamızın aptallık olduğunu söyledim. Bu şikâyetime her zamanki gibi "Evet, ha ha!" diye karşılık verdi. Ama sonra ciddileşti. "Okul hakkında ileri geri konuşma. Lafına dikkat et, yoksa kötü niyetli biri seni ihbar eder. Kendini tutamazsan yalnızca benimle konuş" şeklinde, tavsiyeyle karışık bir uyarı yaptı. Bir sonraki köşede ayrıldığımız için, bu konuyu konuşmaya fırsat bulamadım. Eve gidince, ev sahibi beni çağırıp "Çay ister misiniz?" dedi. Bana kendi çayından ikram edeceğini sanmıştım. Oysa benim çayımı kullanıp, kendisi de bol bol içti. Bu tavrını görünce, ben evde yokken çayımdan içmiş olduğundan şüphelendim. Ev sahibi "Eski tablolara ve biblolara çok meraklıydım. Sonunda bu merakım mesleğim oldu" de-

di. "Siz zevk sahibi birine benziyorsunuz. Odanızı süslemek için birkaç antika almak istemez misiniz?" Bunu işitince çok şaşırdım. Evet, bir keresinde bir iş için Teikoku Oteli'ne gittiğimde beni çilingir sanmışlardı. Kamakura'daki Büyük Buda'ya sırtımda bir battaniyeyle gittiğimde de araba sürücüleri beni hamalbaşı sanmışlardı. O zamana dek beni bir sürü şey sanmışlardı ama zevk sahibi olduğumu söyleyen biriyle ilk kez karşılaşıyordum. İnsanın ne olduğu genellikle kıyafetinden ya da görünüşünden anlaşılır. Zevk sahibi insan şık bir başlık takar. Elinde de tanzaku adlı kâğıt şeritler taşır, şiir yazmak için. Resimler de böyledir. Benim zevk sahibi olduğumu hiç istifini bozmadan söyleyebilen biri, yalancılıkta epeyce ustalaşmış olsa gerekti. Ev sahibine, dertsiz ihtiyarların yaptıklarını yapmaktan hoşlanmadığımı söylediğimde gülümsedi. Kimsenin doğuştan antikayla uğraşmadığını ama bir kez uğraşınca artık ondan kurtulamayacağını söyledi. Sonra fincanına tekrar çay koydu. Fincanı tuhaf bir biçimde tutuyordu. Ona dün gece çay almasını ben söylemiştim ama bu aldığı çay fazla demliydi. Daha bir fincan içince midem kavrulmaya başladı. "Lütfen bundan sonra daha hafif bir çay al" dedim. "Peki efendim" diyerek kendine bir fincan çay daha koydu. Kesesine zararı dokunmadığından, olabildiğince çok çay içmeye bakıyordu. O gidince, ertesi günün derslerine göz gezdirdikten sonra yatıp uyudum.

Her gün düzenli bir biçimde okulda çalıştım. Her akşam da eve dönünce ev sahibim beni "Çay yapayım" diyerek rahatsız etti. Bir hafta sonra hem okulun işleyiş tarzını, hem de ev sahibimle sahibemin karakterlerini

anlamaya başladım. Meslektaşlarım bir sorum üzerine, işe ilk başladıktan sonraki bir hafta ila bir ay zarfında, öğrenciler iyi de davransalar kötü de, insanın kendini çok kaygılı hissettiğini söylediler. Gerçi ben kaygılı değildim. Arada sırada sınıfta kendimi rezil ettiğim oluyordu tabii ama bunun rahatsızlığı kısa sürüyordu. Yarım saat kadar sonra tekrar mutlu halime dönüyordum. Ben, istesem bile herhangi bir konuda uzun süre kaygı duyamayacak biriyim. Yaptığım hataların öğrencileri nasıl etkileyeceği, müdürle yardımcısının bana kızıp kızmayacağı umurumda değildi. Söylediğim gibi, aslında çekingen biriyim ama çift sürerken de dönüp arkama bakmam. Bu okulda istenmezsem başka bir yere gitmeye hazırdım. Porsuk'tan da Kırmızı Gömlek'ten de hiç korkmuyordum. Öğrencilere tatlı sözler söyleyerek kendimi beğendirmeye de hiç niyetim yoktu.

Yani okulla sorunum yoktu ama kaldığım evi değiştirmeliydim. Ev sahibim yalnızca çayımı içmekle yetinse buna katlanabilirdim. Ama bana bir sürü şey satmaya çalışıyordu. Önce bir düzine süs mührü getirip, hepsini üç yene satabileceğini, benim için indirim yaptığını söyledi. Kendisine kırsal kesimde gezen bir sanat meraklısı olmadığımı, mühürleri almak istemediğimi söyledim. Sonra Kazan ya da Kenan adlı bir ressamın çizdiği çiçek ve kuşlarla dolu bir resimle geldi. Resmi bizzat tokonomaya asıp hayran hayran baktıktan sonra "Mükemmel, değil mi?" dedi bana. "Hımm, evet. Eee?" diye müphem bir karşılık verdim. Konuşmayı sürdürdü: "Aynı takma adı kullanan ama farklı soyadlarına sahip iki ressam vardı. Bunu yapan Kazan..." Böylece epeyce konuştuktan son-

ra, bana resmi yalnızca on beş yene satacağını söyledi. Param olmadığını söyleyerek teklifi geri çevirdim. Ama ev sahibim çok inatçıydı. Merak etmememi, ne zaman istersem ödeyebileceğimi söyledi. Bu utanmaz adamı başımdan savmak için açık sözlü olmaktan başka çarem kalmamıştı. "Param olsa bile buna harcamam" deyince, onu nihayet kovmayı başardım. Bir sonraki kez, bir iblis çinisi büyüklüğünde bir mürekkep taşı getirdi. Bunun bir Tankei olduğunu söyleyip duruyordu. Onunla biraz dalga geçmek istediğimden, açıklamasını söyledim. "Çin'deki Tankei taş ocağında üst, orta ve alt olmak üzere üç katmanda taş vardır" dedi. "Şu anda piyasada satılan bütün mürekkep taşları üst katmandandır. Ama bu kesinlikle orta katmandan. Şu 'gözlere' baksanıza. Üç gözlü mürekkep taşları çok nadidedir. Mürekkep çubuğunuzu üstüne biraz sürterseniz, doğru söylediğimi anlayacaksınız. Hadi deneyin." Böyle diyerek, o büyük taşı elime tutuşturdu. "Fiyatı ne?" diye sordum. Sahibinin taşı Çin'den getirdiğini ve elden çıkarmak istediğini, bu yüzden otuz yenin makul bir fiyat olacağını söyledi. Bu herif aptalın teki olmalı, diye düşündüm. Okulda işler iyi gidiyordu ama ev sahibimin ısrarlı işkencesi beni delirtiyordu.

Bu arada, okuldan çıkmaya başladım. Bir akşam Omaçi Sokağı'nda yürürken postanenin yanında üstünde "soba yemeği" yazan bir tabela dikkatimi çekti. Altına da "Tokyo usülü" yazılmıştı. Sobaya bayılırım. Tokyo'dayken böyle bir lokantanın önünden geçerken baharatlı kokusunu alınca içeri dalmamak için zor tutardım kendimi. Son günlerde matematik ve antikalar yüzünden sobayı unutmuştum. Ama beni davet eden o tabela-

yı görünce midemin sesine kulak verdim. Bir iki kâse soba yemek niyetiyle dükkâna girdim. Dükkânın içi çok pisti. Tabelada hiç bundan söz edilmiyordu. O "Tokyo" yazısı öyle özenli yazılmıştı ki, insan daha temiz bir yer bekliyordu. Ama dükkân sahibi ya Tokyo'yu bilmiyordu ya da çok fakirdi. Tataminin rengi atmıştı. Üstleri kumluydu. Duvarlar isten kararmıştı. Petrol lambasının dumanının kararttığı tavan öyle basıktı ki, insan içeri girince içgüdüsel olarak eğiliyordu. İçeride yeni olan tek şey, cafcaflı harflerle yazılarak duvara asılmış menüydü. Burası açılalı henüz birkaç gün olmuştu herhalde. Menüdeki ilk yemek kızarmış balıklı sobaydı. "Tempura getirin" diye seslenince, odanın bir köşesinde şapur şupur soba yemekte olanlar hep birden bana baktı. İçerisi loş olduğundan ilk başta fark edememiştim ama hepsinin de öğrencim olduğunu gördüm. Selamlarına karşılık verdim. Uzun süredir soba yememiştim. Tadı da güzel olduğundan, o akşam dört kâse tempurayı mideye indirdim.

Ertesi sabah kaygısızca sınıfa girdiğimde, kara tahtaya koca harflerle "Prof. Tempura" yazılmış olduğunu gördüm. Çocuklar yüzümün halini görünce kahkahayı bastılar. Bu bana çok saçma geldi. "Tempura yemek tuhaf bir şey mi" diye sordum. Bunun üzerine çocuklardan biri tempura yemenin tuhaf olmadığını ama bir oturuşta dört kâse yemenin çok fazla olduğunu söyledi. Onlara, parasını verdiğim sürece kaç kâse yediğimin onları hiç ilgilendirmediğini söyledikten sonra, öğretmenler odasına gittim. On dakika dinlendikten sonra bir başka sınıfa gittiğimde, karatahtada şu yazılıydı: "Dört kâse tempura. Ama gülmek yasak." İlk seferinde hiç kızmamıştım ama

bu kez fazla ileri gittiklerini düşündüm. Bu iş şakalıktan çıkmış, kaka olmuştu. Mesela pirinç kekini fazla pişirirseniz kimse yemez. Aynen onun gibiydi. Belki de köylüler hadlerini bilmediklerinden, insanları olabildiğince zorlamaktan hoşlanıyor. Kale kasabaları öyle küçük ki, bir saatte tamamen gezilebilecek bir yer. Gurur duyacak bir şeyleri olmadığından, tempura meselesini sanki Rus-Japon Savaşı'ymış gibi abartmışlardı. Zavallılar! Küçüklükten beri böyle yetiştirildiklerinden, zamanından önce olgunlaşacakları ve bir çiçek saksısındaki cüce akçaağaç gibi çarpık çurpuk olacakları kesin. Masumca, çocukça bir şaka yapmış olsalar, onlarla birlikte kahkahayı basardım. Ama öyle miydi? Çocuk çocuktur. Ama onların yaptığı, habis bir yetişkinin yapacağı türden bir şeydi. Karatahtadaki yazıyı hiç konuşmadan sildikten sonra, bu yaptıklarını beğenip beğenmediklerini sordum. Rezil bir şakaydı! "Rezil ne demek bilir misiniz?" diye sordum. Biri "Davranışları komik olan kişinin kızgınlığıdır" dedi. O sevimsiz çocuğa hak verdim. Ta Tokyo'dan buraya, bu yabanileri eğitmeye geldiğimi düşününce ruhum karardı. "Saçmalamayı kesip ders çalışın" dedim ve hemen derse başladım. Bir sonraki sınıfın karatahtasında şu yazı vardı: "Tempura yerseniz konuşma organınız yağlanır ve küstahça laflar etmenize yol açar." Bunu kimin yazdığını bilmiyordum. Artık sabrım taşmıştı. Böyle serserilere ders veremezdim. Sınıfı öfkeyle terk ettim. Daha sonra çocukların çok sevindiğini öğrendim çünkü o dersleri boş geçmişti. Artık ev sahibimin antikaları okulun o iğrenç öğrencilerinden daha sevimli gelmeye başlamıştı.

Ama sıkı bir uyku çekince sinirlerim yatıştı. Sabahleyin okula gittiğimde, bütün öğrenciler sınıftaydı. Olanlara anlam veremiyordum. Dördüncü güne kadar önemli bir şey olmadı. O gün Sumita diye bir yerde dango denen lokma yedim. Sumita kaplıcalarıyla ünlüdür. Kaplıcalara kasabadan trenle on dakikada, yaya olarak da yarım saatte gidilir. Kaplıcalarda restoranlar, oteller ve bir park, ayrıca genelevler vardır. Dangocu genelev sokağının girişindeydi. Lokmalarının lezzetiyle ünlü olduğundan, eve dönerken oraya uğradım. Bu kez etrafta öğrenci göremediğimden, kimsenin beni görmediğini düşündüm. Ertesi sabah okula gidip sınıfa girdiğimdeyse, karatahtada şu yazılıydı: "İki tabak lokma... Yedi sen." Gerçekten iki tabak yiyip yedi sen ödemiştim. Ne can sıkıcı bir durumdu! İkinci derste de can sıkıcı bir şey olmasını bekliyordum. Sınıfa girdiğimde karatahtadaki "Kerhane sokağının lokmaları güzeldir, çok güzeldir!" yazısıyla karşılaştım. Bu inatçılık ve küstahlık karşısında afallamıştım. Bundan sonra lokma olayı kapandı ama kısa süre sonra yerini bir başkası aldı. Bu kez kırmızı el havlusuydu dikkatlerini çeken. Bu nasıl olmuştu? Şöyle olmuştu. Buraya geldiğimden beri her gün Sumita'daki kaplıcaya gitmeyi âdet edinmiştim. Burası her şeyiyle Tokyo'dan çok daha kötüydü, kaplıcaları dışında. Madem buraya kadar gelmiştim, her gün kaplıcada yıkanmalıydım. Bu yüzden her akşam yemekten önce oraya kadar yürüyordum. Böylece egzersiz de yapmış oluyordum. Her gidişimde de yanıma alafranga büyük bir havlu alıyordum. Havluyu kemerime asıyordum. Mineral suyu havluyu sarartmıştı. Üstündeki kırmızı şeritlerin boyasının ak-

masıyla da, rengi kırmızıya dönmüştü. Havluyu her yerde yanımda taşırdım... İstasyona giderken, yürüyüş yaparken. Bu yüzden çocuklar bana "Kırmızı Havlu" demeye başladı. Küçük bir kasabada yaşayıp da eleştiri oklarına hedef olmak ne sinir bozucu! Dahası da var. Yeni açılmış üç katlı bir hamama gidiyordum. Birinci sınıfa giderseniz, size bir yukata da veriyorlardı. Ayrıca bir tellak tarafından yıkanıyordunuz. Ayrıca güzel bir kadın hizmetçi size Tenmoku denen porselen bir fincanda çay ikram ediyordu. Ben hep birinci sınıfa giderdim. Bunun üzerine aylığı yalnızca kırk yen olan bir öğretmenin birinci sınıfa gitmesinin lüks olduğu dedikodusu başladı. Elalemin ağzı torba değil ki büzesin. Bu kadarla da kalmadı. Banyo havuzu granittendi ve 15 hasırlık bir oda kadar genişti. İçinde genellikle on üç on dört kişi birden yıkanırdı, ama bazen de hiç kimse olmazdı. Su insanın göğsüne kadar gelirdi. Orada yüzmek çok zevkliydi. Ama bir gün üçüncü kattan aşağıya, yüzme arzusuyla hevesle inince, banyoya asılmış bir tabelayla karşılaştım. Tabelada iri harflerle şu yazılıydı: "Yüzmek Yasaktır!" Havuzda benden başka yüzen çok az kişi olduğundan, bu uyarının özellikle bana yapıldığını düşündüm ve yüzmeyi kestim. Evet, o hobimden vazgeçtim. Ama sınıfa girip de karatahtada "Yüzmek Yasaktır" yazdığını görünce çok şaşırdım. Sanki öğrenciler yaptığım her şeyi izleyen casuslardı. Birden keyfim kaçtı. Çocuklar ne yaparsa yapsın, yolumdan dönecek adam değildim. Ama niye böylesine küçük bir yere geldiğimi düşündükçe içim kararıyordu. Ayrıca evde de huzurum yoktu çünkü ev sahibim bana ısrarla bir şeyler satmaya çalışmayı sürdürüyordu.

DÖRT

Gece nöbeti okulun her çalışanının yapmak zorunda olduğu bir görevdir. Bu iş sırayla yapılır. Müdür Porsuk'la Yardımcısı Kırmızı Gömlek istisnaydı. Neden yapmıyorlar diye sorduğumda, Sonin memurları sayıldıkları için bu görevden muaf tutuldukları söylendi bana. Ne kötü bir bahane! Dolgun maaş alıyorlardı, ders saatleri azdı ama yapmaları gereken görevden muaf tutuluyorlardı. Tam bir adaletsizlik örneğiydi bu! Onlar rahat etsin diye haksız bir uygulama çıkarılmıştı. Üstelik masum görünecek kadar utanmazdılar. Nasıl bu kadar yüzsüz olabiliyorlardı! Bu haksızlığa giderek daha fazla sinirleniyordum. Bay Oklu Kirpi şikâyetlerin boşuna olacağı kanısındaydı. Ama ben adaletin eninde sonunda galip geleceğine inanıyordum. Bay Oklu Kirpi bir İngiliz atasözünü söyleyerek beni uyardı: "Güçlü olan haklıdır." Ama ikna olmamıştım. Ona atasözünün ne anlama geldiğini sordum. Güçlülerin her zaman haklı olduğunu söyledi. Bunu zaten çoktandır biliyordum. Bay Oklu Kirpi'nin açıklaması gereksizdi. Güçlülerin haklı olmasıyla gece nöbeti birbirleriyle ilgisiz konulardı. Ayrıca Porsuk'la Kırmızı Göm-

lek'in güçlü olduğunu aklı başında hiç kimse iddia edemezdi. Sonunda gece nöbeti sıram gelip çattı. Hassas bir yapım olduğundan, kendi yastığım ve yorganımla yatmadan doğru dürüst uyuyamazdım. Çocukluğumdan beri geceyi bir arkadaşın evinde geçirdiğim çok azdı. Arkadaşlarımın evinde bile uyuyamıyorsam, yatakhanenin soğuk bir yatağında nasıl uyuyacaktım? Bu iş hoşuma gitmiyordu ama madem aldığım 40 yenlik maaşın bir parçasıydı, o zaman yapmak zorundaydım.

Öğretmenlerle öğrenciler evlerine gitmişti. Yalnız kalmıştım. Zaman geçmek bilmiyordu. Nöbet tuttuğum oda, sınıfların arkasındaki yatakhanenin batı ucundaydı. Odaya daha önce bir girip bakmıştım. Batan güneşin ışıkları doğrudan odaya vurduğundan, içeride bir dakikadan fazla kalmak olanaksızdı. Bu yöreye sonbahar geç geliyordu anlaşılan. Pastırma yazı ise çok sıcaktı. Öğrencilerin akşam yemeğinden getirtip çabucak yedim. Yemek öyle tatsızdı ki, çok aç olmama rağmen zor bitirdim. Böyle kötü yiyecekler yiyen çocuklar nasıl hayat dolu ve yaramaz olabiliyordu? Hele öğleden sonra, sumo güreşçileri gibi dört buçukta ve çok çabuk yemek zorunda olduklarını göz önüne alınca, onları kahraman gibi görmemek mümkün değildi. Yemeğimi yedim ama hemen uyuyamadım çünkü güneş henüz batmamıştı. Kaplıcaya gitmek istiyordum. Gece nöbetindeyken dışarı çıkılabilir miydi bilmiyordum. Ama boş, konforsuz bir odaya hapsedilmeye daha fazla dayanamayacaktım. Okula ilk gelişimde hademeye nöbetçi öğretmenin nerede olduğunu sorduğumda, bir iş yüzünden dışarıda olduğunu söylemişti. O sıralar tuhafıma gitmişti bu. Ama şimdi onu an-

lıyordum. Dışarı çıkmakta yerden göğe kadar haklıydı. Yoksa sıkıntıdan patlardı herhalde. Hademeye dışarı çıksam mı diye sordum. İşim olup olmadığını sordu. "Hayır, gidip kaplıcada yıkanacağım" diyerek okuldan çıktım. Ne yazık ki kırmızı havlumu evimde bırakmıştım ama kaplıcada ödünç bir havlu alabilirdim.

Banyo havuzuna defalarca girip çıktım. Sonunda akşam oldu. Trene binip Komaçi istasyonunda indim. Okul sadece dört sokak ötedeydi. Birkaç dakikada gideceğimi düşünerek yola koyulurken, karşıma Porsuk çıktı. Sanırım o da trenle kaplıcaya gitmek istiyordu. Yanımdan geçerken bana yan yan baktı. Hafifçe eğilerek selam verdim. "Bu gece nöbetin yok muydu?" diye sordu. Ses tonu sinirimi bozdu. Daha iki saat önce bana teşekkür etmemiş miydi? "Bu gece nöbetin var. İlk kez nöbet tutacaksın. Zahmetin için teşekkür ederim" dememiş miydi? Bir müdürün böyle davranması hiç hoş değildi. Çok alınmıştım. Ona bu gece nöbetim olduğunu bildiğimi, zaten o yüzden okula gitmekte olduğumu söyledim. Sonra ağır, kaygısız adımlarla ondan uzaklaştım. Tate Sokağı'na saparken karşıma Bay Oklu Kirpi çıkmaz mı! Ne küçük bir kasabaydı burası! Dışarı çıkınca bir tanıdıkla karşılaşmamak mümkün değildi. "Senin gece nöbetin yok mu?" diye sordu. "Evet var" dedim. "Öyleyse dışarıda olmaman gerek." "Hayır, dışarıda olmamda bir sakınca yok" dedim. Bu dik kafalı tavrım karşısında "Özgürlüğe çok düşkünsün ama müdürle ya da yardımcısıyla karşılaşırsan başın belaya girer, bilmiyor musun?" Bay Oklu Kirpi'nin böyle bir uyarı yapması alışıldık bir şey değildi. "Demin müdürle karşılaştım" dedim. "Bana te-

şekkür etti. Böyle boğucu bir gecede gece nöbetine kalmanın çok zor olduğunu söyledi ve biraz dışarı çıkmamı tavsiye etti." Sonra okula doğru yürümeyi sürdürdüm. Onunla daha fazla uğraşmak istemiyordum.

Biraz sonra gece çöktü. Hademeyi içinde kaldığım odaya çağırdım. İki saat kadar sohbet ettik. Sıkılmaya başlayınca uyumaya karar verdim. Gerçi uykum yoktu. Soyundum, pijamalarımı giydim, cibinliği taktım, kırmızı battaniyeyi ayağımla kenara kaldırdım, hoplarcasına yatağa oturdum ve sonra uzandım. Bu son söylediğim hareketi kendimi bildim bileli yaparım. Ogava semtinde bir pansiyonda kalırken, üst katta kalan bir hukuk öğrencisi şikâyete gelmiş, bunun çok kötü bir alışkanlık olduğunu söylemişti. Hukuk öğrencileri korkaktır ama çeneleri iyi laf yapar. O da uzun uzun bir şeyler anlatmaya başlamıştı. Sözünü bitirmesini sabırla bekledikten sonra, ona sorunun benim alışkanlığımdan değil, pansiyon binasının kötü yapılmış olmasından kaynaklandığını, odada yürürken bile çok gürültü çıktığını, şikâyetini ev sahibine bildirmesi gerektiğini söylemiştim. Bu odada kendimi gürültüyle yatağa bırakırken kaygısızdım çünkü oda en alt kattaydı. Âdetim olduğu üzere yatakta dönüp durdum. Sonra tam uyuklamaya başlamışken bacağımda bir şeyin yürüdüğünü hissettim. Pire olmadığına emindim çünkü dokununca epeyce iri olduğunu fark etmiştim. Öyleyse neydi? Birden paniğe kapılıp battaniyenin altındaki ayağımı iki üç kere salladım. Bunun üzerine bir sürü şey kıpırdandı. Beş altı tanesi kaval kemiğime, iki üç tanesi bacağıma çıktı. Bir tanesi altımda ezildi. Bir başkası göbeğime çıkacak kadar cüretkârdı. Yataktan fır-

layarak battaniyeyi çekip yere attım. Yatağımda elli altmış tane çekirge vardı. Yalnızca çekirge olduklarını görünce korkumun yerini öfke aldı. "Sizi iğrenç çekirgeler sizi! Beni korkutursunuz ha? Şimdi gösteririm ben size." Böyle diyerek yastığı kaptığım gibi zavallı böceklerin üstüne iki üç kez vurdum. Ama bu pek işe yaramadı çünkü böcekler çok küçüktü. Bunun üzerine baca temizlenirken yapıldığı gibi bir kilimi katlayıp, onunla gözüm dönmüşcesine vurmaya başladım. Çekirgeler çok korktu. Her tarafa uçuşmaya başladılar. Bazıları cesurca omuzlarıma, kafama, burnumun ucuna kondu. Bazılarıysa uçarken bana çarpacak kadar küstahtı. Kafama tüneyenler darbelerimden kurtuluyordu çünkü kendi kafama vurmak istemiyordum. Onları tutup var gücümle fırlatıyordum. Ama ölmemeleri sinirimi bozuyordu. Onları ne kadar hızlı fırlatırsam fırlatayım, cibinliğe takılıp kalıyorlardı. Sanki bir kasırga geçip gitmiş gibi, orada sakin ve masumca duruyorlardı. Zavallı böceklerin hepsini öldürmem yarım saat sürdü. Sonunda süpürge ve faraşla leşlerini toplayıp odadan dışarı attım. O sırada hademe gelip "bir sorun mu var" diye sordu. "Ne demek 'bir sorun mu var'? Aklı başında hiç kimse çekirgelerle yatmak istemez aptal herif!" Hademe sinirli olduğumu görünce özür diledi. Çekirgelerin varlığından habersiz olduğunu söyledi. Ama sinirim geçmemişti. Süpürgeyi verandaya fırlattım. Adam çok şaşırdı. Süpürgeyi havada yakalayarak omzuna koyup gitti.

Hemen yatakhanenin temsilcisi olarak üç öğrenci çağırttım. Yarım düzine öğrenci geldi. İsterse bir düzine gelsindi, umurumda değildi. Kararlılığımı göstermek

için geceliğimin kollarını sıyırarak onları sorgulamaya başladım.

"Yatağıma çekirge koymaya nasıl cüret edersiniz?" dedim.

"Çekirge nedir?" diye sordu önde oturanlardan biri. Küstahça denebilecek bir sakinliği vardı. Bu okulun yalnızca müdürü değil, öğrencileri de yalancı ve ukala gibi geldi bana.

"Çekirge nedir bilmiyor musunuz? Göstereyim." Ama yanımda çekirge yoktu çünkü hepsini dışarı atmıştım. Hademeyi tekrar çağırıp çekirgeleri getirmesini istedim. Hepsini çöpe attığını söyledi. Getirmesinde ısrar ettim, hem de hemen. Koşarak gitti ve biraz sonra beyaz bir kâğıt üstünde birkaç düzine çekirgeyle döndü. "Kusura bakmayın" diye özür diledi. "Hava karanlık olduğundan ancak bu kadar toplayabildim. Yarın sabah daha fazla getiririm." Burada hademe de dahil olmak üzere herkes kaçıktı anlaşılan. Böceklerden birini alıp çocuklara göstererek "İşte bu bir çekirge" dedim. "Eşek kadar olmuşsunuz, çekirgenin ne olduğunu bilmiyorsunuz. Kendinizden utanmalısınız." Bunun üzerine en solda oturan toparlak yüzlü bir çocuk "Ama bu bir peygamberdevesi, normal çekirge değil ki? Görmüyor musunuz?" dedi. "Salak!" dedim. "Sonuçta çekirge işte. Hem sen hocanla ne biçim konuşuyorsun öyle?" Ama çocuk iğrenç aksanından vazgeçmemekte ısrarlıydı.

"Ha peygamberdevesi, ha çekirge, sonuçta çekirge işte" dedim. "Bunları nasıl yatağıma koyarsınız ha? Koymanızı ben mi söyledim?"

"Ama biz koymadık ki."

"Siz koymadıysanız yatağıma nasıl girdiler peki?"

"Çekirgeler sıcak yerleri sever. Yatağınız sıcak olduğundan oraya girmişler."

"Saçmalama! Kendi kendilerine mi geldiler yani? Yatağımda çekirgenin ne işi var? Bu işi ne zaman yaptınız? İtiraf edin çabuk."

"Ama yapmadık. Yapmadığımız şeyi nasıl itiraf edelim?"

"Korkaklar! Madem itiraf edemeyecektiniz hiç yapmasaydınız. Aleyhinize delil yok diye kendinizi güvende sanıyorsunuz. Masum numarası yapıyorsunuz. Öğrenciyken ben de şakalar yapardım. Ama kimin yaptığı sorulunca susacak kadar aşağılık değildim. Olan oldu. Olmayan da olmadı. Evet, bir sürü yaramazlık yaptım ama hep dürüst oldum. Cezadan kurtulmak için yalan söyleyecek biri olsam, hiç şaka yapmazdım. Kötülük ve ceza, ayrılmaz bir ikilidir. Şakaları çekici kılan cezalardır aslında. Dünyanın hiçbir ülkesinde işlediği suçun cezasından kurtulmaya çalışacak kadar alçak insanlara hoşgörüyle bakılmaz. Onlar borç alır ama geri ödemeyi hiç düşünmezler. Bu okuldan o tip insanlar çok çıkar elbette. Bu okulda nasıl eğitim veriliyor? Öğrenciler okulda yalan söylüyor, milleti kandırıyor, fare gibi gizlice oyunlar oynuyor. Mezun olunca da tavuskuşları gibi dünyaya dağılacaklar. İyi ki gerçek eğitim böyle bir şey değil. Sizi aşağılık serseriler sizi!"

Böyle değersiz insanlara konuşmak boşunaydı. "Pekâlâ, madem suçunuzu itiraf etmek istemiyorsunuz, gidebilirsiniz." Çocukları gönderdim. Sözlerimle de, tavırlarımla da kaba saba bir insanım. Ama iyi kalpli olduğuma

inanıyordum. O korkak çocuklardan çok daha soylu bir kalbim vardı. O altı çocuk, öğretmenlerinden çok daha üstün olduklarına inanıyormuş gibi bir edayla sessizce kalkıp gittiler. Ama bu sakinlikleri suçlu olduklarının kanıtıydı aslında. Ben istesem bile onlar kadar sakin olmayı başaramazdım.

Yatağa tekrar yatınca, cibinliğin altının vızıldayan sivrisineklerle dolu olduğunu fark ettim. Çekirgelerle uğraşırken içeri girmiş olmalıydılar. Ama o zehirli böcekleri mumla teker teker yakmak olacak iş değildi. Bu yüzden cibinliği indirip defalarca katladıktan sonra sallamaya başladım. O sırada kancalarından biri çıkıp elime öyle şiddetli çarptı ki, acıyla hafif bir çığlık attım. Yatağa üçüncü girişimde biraz sakinleşmiştim ama uyuyamıyordum. Saat on buçuktu. Aklımdan karamsar düşünceler geçiyordu. Niye böyle berbat bir yere gelmiştim ki? Bir ortaokul öğretmeni böyle insanlarla uğraşmak zorundaysa zavallının teki demekti. Niye ortaokul öğretmeni kıtlığı çekilmiyordu acaba? Böyle bir mesleğe ancak çok sabırlı ve iyi niyetli bir insan katlanabilirdi. Bense o kadar sabırlı değildim. Bu yüzden bu mesleğin bana göre olmadığını düşünüyordum. Aklıma Kiyo geldi. Öyle soylu bir insandı ki. Evet, o yaşlı kadın okumamıştı ama kesinlikle soylu bir karakteri vardı. Bana çok iyiliği dokunmuştu ama ona hiç minnet duymamıştım. Ama şimdi ondan çok uzakta yapayalnızken, o iyi kalpli kadını düşündükçe içim eriyordu. Eçigo tatlısı yemek istediğini söylemişti. Eçigo'ya kadar gidip istediği şekerleri almalıydım çünkü o bunu gerçekten hak etmişti. Kiyo'm beni övecekti. Bencillikten uzak, dürüst, içten biri olduğumu

söyleyecekti. Oysa bu övgülere layık olan ben değilim, o. Öyle soylu ve sevgi dolu bir insan ki. Ah, keşke onu görebilsem şimdi!

Kiyo'yu uzun uzun düşünürken birden tepemde bir gümbürtü koptu. Otuz kırk çocuk koşuyordu. Tavanın çökmesinden korktum. Birden bir savaş çığlığı işittim. Ciddi bir şey olduğunu düşünerek yataktan fırladım. Ama sonra çocukların bunu intikam almak için yaptığını anladım. Bir suçlu özür dilemezse, yaptığının yanlış olduğunu itiraf etmezse, suçu bağışlanamazdı. Kendi vicdanı ona hatalı olduğunu söylerdi. İyi bir insan yatağa yatınca pişmanlık duyar, sonra da özür dilemeye gelirdi. Özür dilemeye gelmese bile, en azından pişmanlık duyup sessizce uyumalıydı. Bu çocuklarsa yatakhaneyi bir domuz ağılı sanıyordu. "Saçmalıklarınız yeter artık. Cezanızı çekeceksiniz." Kendi kendime böyle diyerek, üstümde pijamalarımla odadan dışarı fırladım ve merdivenden üst kata üç buçuk sıçrayışta çıktım. Ama sesler tuhaf bir biçimde kesildi. Şimdi çıt çıkmıyordu. Bu ani sessizliğin anlamı neydi? Fırtına öncesi sessizlik miydi? Lambalar söndürülmüştü. Karanlıkta doğru dürüst bir şey seçilmiyordu. Ama o veletlerin bir yerlerde gizlendiğini hissediyordum. Doğudan batıya uzanan uzun koridorda bir farenin bile saklanabileceği bir yer yoktu. Koridorun diğer ucu ay ışığıyla aydınlanıyordu. Kendimi bir labirentte gibi hissettim. Çocukluğumdan bu yana, gerçek gibi rüyalar görürüm. Bazen yataktan fırlayıp saçmaladığım olurdu. İnsanlar bana gülerdi. On yedi yaşındayken bir akşam bir rüya görmüştüm. Rüyamda elime bir elmas alıyordum. Uyanınca yanımda yatan ağabeyime

elması ne yaptığını sordum öfkeyle. Sonraki birkaç gün boyunca bütün aile benimle dalga geçti. Yani az önce rüya da görmüş olabilirdim. Ama çocukların bana bir oyun oynadığına öyle emindim ki, koridorun ortasına oturup ne yapacağıma karar vermeye çalıştım. O sırada birden kırk çocuğun hep bir ağızdan "Bir, iki, üç, heyyooo!" diye bağırdığını ve koşmaya başladığını işittim! Rüyada değildim.

Seslerini bastırmak için avazım çıktığı kadar bağırdım: "Susun veletler! Saat gecenin kaçı biliyor musunuz?" Koridorda seslerin geldiği yöne doğru koşmaya başladım. Koridor karanlıktı. Aydınlık ucuna doğru var gücümle koşuyordum. Altı yedi metre kadar koşmuşken, yerdeki sert bir şeye ayağım takılınca haykırarak yere kapaklandım. Küfrederek ayağa fırladım ama bacaklarım bana itaat etmiyordu. Öfkeden deliye dönmüştüm. Seke seke koşmayı sürdürdüm. Seslerin geldiğini duyduğum yere varıp da gürültünün kesilmiş olduğunu fark edince hayal kırıklığına uğradım! Ortalıkta çıt çıkmıyordu. Bu olanlara anlam veremiyordum. Tamam, o veletler domuzdan farksızdı. Asla gelip özür dilemezlerdi. Ama hepsini teker teker bulup cezalandıracağımı da biliyor olmalıydılar. Kararımı verdikten sonra yatakhane kapılarından birini açmaya çalıştım, içeri bakmak için. Ama kapı itsem de çeksem de açılmıyordu. Ya kilitliydi ya da arkasına masa filan dayalıydı. Sanki büyüyle kilitlenmişti. Karşısındaki kuzey kapısını denedim ama o da açılmadı. Kendimi kapıları açmaya öyle vermiştim ki, koridorun doğu tarafından bir savaş çığlığı ve ayak sesleri yükselince tamamen afalladım. Çocukların bana iki ta-

raftan, doğudan ve batıdan saldırmaya çalıştıklarını anladım. Ne yapacağımı bilemiyordum.

Açıkçası cesur olsam da kurnaz değilim. O anda ne yapacağımı hiç bilmiyordum. Ama yenilgiyi kabullenemezdim. Onuruma leke sürülürdü yoksa. Bir Tokyolu'nun korkak damgası yemesi utanç verici olurdu. Gece nöbetindeyken birkaç düzine sümüklü veledin oyuncağı olmam ve bu meseleyi örtbas etmek zorunda kalmam, anımda ömrüm boyu silemeyeceğim kara bir leke olarak kalırdı. Atalarım Şogunların korumalığını yapmış insanlardı. Hepsi de İmparator Seiva'nın soyundan gelme Minamotolar'ın soyundandılar. Yani ben onurlu şövalye Tada Mitsunaka'nın torunuyum. Bir soyluyum... O adi köylü çocuklardan çok daha üstünüm. Ama ne yazık ki kurnaz değilim. Böyle durumlarda ne yapacağımı bilemem. Ama ne olursa olsun pes etmeyecektim. Kusurum dürüst olmam. Ama dürüstler kazanmazsa kim kazanacak? Bir an durup düşünürsem her şey netleşecek. Bu gece zafer kazanamazsam yarın kazanırım. O da olmazsa öbür gün kazanırım. Öbür gün de kazanamazsam, pansiyonumdan kumanya getirterek, muhteşem bir zafer kazanana kadar sebatla burada kalırım. Böylece kararımı verdikten sonra, o uzun koridorun ortasında bağdaş kurarak sabaha kadar yiğitçe bekledim. Etrafımda sivrisinekler vızıldaşıyordu ama ısırıklarını hiç umursamıyordum. Kavalkemiğime dokununca elim ıslandı. Herhalde kanıyordu. İstediği kadar kanasındı. Bitkin halde olduğumdan uyuyakaldım. Etrafımdaki sesler tarafından uyandırılınca, küfrederek ayağa fırladım. Oturduğum yerin sağındaki kapı aralıktı. İki çocuk orada durmuş bana ba-

kıyordu. Bir an zihnimi toparladıktan sonra en yakındaki çocuğu ayağından tuttuğum gibi çektim. Çocuk sırtüstü yere düştü. "Layığını buldun işte!" diye bağırdım. Diğeriyse bir an kararsız kaldıktan sonra korkuyla kaçtı. Peşinden vahşi bir hayvan gibi koşup, omuzlarından yakalayarak iki üç kez sarstım. Çocuk tamamen afallamıştı. Gözlerini kırpıştırıp duruyordu. Hepsine peşimden odama gelmelerini emrettim. Kuzu gibi boyun eğdiler. Gece bitmiş, şafak sökmüştü.

Ama odamda yaptığım sorgulamalar işe yaramadı. Çocukların hiçbiri suçunu itiraf etmedi. "Eee, domuzlar domuzluk yapar tabii." O domuzların ağzından "Bilmiyoruz"dan başka söz çıkmıyordu. Bu arada soruşturmanın sürdüğü küçük odaya üst katlardan ziyaretçiler akın ediyordu. Hepsinin de gözleri şişkin ve uykuluydu. Pis serseriler! Yalnızca bir geceyi uykusuz geçirince hayalete dönmüşlerdi. Ne biçim erkekti bunlar! Onlara gidip yüzlerini yıkamalarını söyledim ama hiçbiri yerinden kımıldamadı.

Bir saatlik sorgulamadan sonra Müdür Porsuk çıkageldi. Sonradan öğrendiğime göre, hademe müdürün evine kadar gidip okulda sorun çıktığını haber vermiş. Aslında böyle önemsiz bir konu için müdürü çağırmasına gerek yoktu. Böyle korkak bir insan elbette ortaokul hademeliğinden daha iyi bir iş bulamazdı. Müdür söylediğim her şeyi dinledi. Çocukları da dinledi. Sonra onlara şimdilik her zamanki gibi derslerine girmelerini söyledi. "Yüzünüzü yıkayın ve hemen kahvaltınızı yapın. Yoksa okula geç kalırsınız. Hadi, çabuk!" diyerek onları gönderdi. Tam bir kararsızlık örneğiydi! Onun yerinde

olsam, hepsini oracıkta okuldan atardım. Müdür böyle gevşek olursa, çocuklar gece nöbetindeki öğretmenleri taciz ederdi tabii. Müdür sonra bana dönerek, herhalde sinirlerimin bozuk olduğunu, bugün dinlenmemi söyledi. "Hayır" dedim. "Sinirlerim hiç bozuk değil. Bu olay her gece başıma gelse bile sinirim bozulmaz. Derslere gireceğim. Bir gece uyumadım diye öğretmenlik yapamayacaksam, hiç maaş almayayım daha iyi." Müdür bana hayretle baktı. Sonra yüzümün şiştiğini söyledi. Gerçekten de yüzüm ağırlaşmış ve hissizleşmiş gibiydi. Ayrıca çok kaşınıyordu. En az yüz sivrisinek ısırmıştı herhalde. İki elimle yüzümü kaşırken, yüzüm ne kadar şişerse şişsin, konuşabildiğim sürece işimi yapacağımı söyledim. "Çok enerjiksin" diye iltifat etti. Gerçi sesi biraz alaycı gibiydi.

BEŞ

"Bizimle balığa gelsene" dedi Kırmızı Gömlek bir gün. Kırmızı Gömlek'in sesi öyle tatlıdır ki, insanı rahatsız eder. Kadın sesi gibidir. Oysa bir erkeğin sesi, erkek sesi gibi olmalı. O üniversiteden mezun değil mi? Ben yalnızca Fizik Okulu mezunuyum ama sesim onunkinden çok daha kalın. Bir edebiyat hocasının sesinin böylesine kadınsı olması ne ayıp!

"Şey..." dedim, pek ilgilenmediğimi ses tonumla belli ederek. Kırmızı Gömlek tekrar kabalık yaparak, "Hiç balığa çıkmadın mı?" diye sordu. "Çıktım ama fazla değil" dedim. "Çocukken Tokyo'daki Koume balık havuzunda üç funa sazanı tutmuştum. Kayurazaka'da Zenkuji tapınağında, Bişamon mabedinde bir bayram günü minyatür havuzda tam yirmi dört santimlik bir balık tutmayı başarmıştım. Tam iri bir balık tuttuğumu sevinçle haykıracakken, elimden sıçrayıp havuza atlamıştı. Aklıma geldikçe hâlâ üzülürüm." Bunun üzerine Kırmızı Gömlek her zamanki gibi gür kahkahalar attı. Bu kadar gülecek bir şey olmadığını düşündüm. "Öyleyse balık avlamanın ne kadar zevkli olduğunu bilmiyorsun de-

mektir" dedi. "İstersen sana balık tutmayı seve seve öğretirim." Çok hevesli görünüyordu ama öyle bir adamın bana balık tutmayı öğretmesine dünyada izin vermezdim.

Balık tutan ya da ava çıkan insanların hepsi de zalim ve taş kalplidir bana göre. Merhametli bir insan canlıları öldürmekten zevk almaz. Balıklarla kuşlar da yaşamak ister. Geçimini sağlamak için balık tutan ya da avlanan insanlar başkadır. Ama hem lüks içinde yaşayıp hem de avlanmazsa gözüne uyku girmeyeceğini söyleyen insanlar yabanidir. Aklımdan bunlar geçiyordu ama Kırmızı Gömlek bir edebiyatçı olduğundan, -ki bunların hepsinin ağzı benden daha iyi laf yapıyordu- hiç tartışmaya girmemeye karar verdim. Bunun üzerine Kırmızı Gömlek beni ikna ettiğini sanarak, o gün zamanım varsa kendisiyle balığa gitmemi, bana balık tutmayı öğretebileceğini söyledi. Ayrıca bensiz Bay Yoşikava'nın yanında sıkılacağını ekledi. Öyle ikna ediciydi ki. Bay Yoşikava, Soytarı adını verdiğim resim hocası. Bu adam nedense Kırmızı Gömlek'in peşinden ayrılmıyordu. Meslektaştan çok hizmetçisi gibiydi. Bu yüzden Soytarı'nın Kırmızı Gömlek'le birlikte balığa gideceğini işitince şaşırmadım. Çünkü Kırmızı Gömlek nereye gitse, Soytarı da onunla giderdi. Beni asıl şaşırtan şey, benim gibi kaba saba ve sohbeti tatsız bir adamı çağırmalarıydı. Sanırım müdür yardımcısı, iri bir balık yakalayarak bana hava atmak istiyordu. Ama böyle sığlıklardan hiç etkilenmezdim. Kırmızı Gömlek birkaç palamut yakaladı diye ona hayran kalacağımı sanıyorsa çok yanılıyordu. Alçakgönüllü olsam da, sonuçta ben de bir insanım. Kötü bir balıkçı ol-

sam da, ben de bir şeyler yakalayabilirdim elbet. Onlarla gitmezsem, müdür yardımcısı balık avlamayı sevmediğim için değil, beceremediğim için gitmediğimi düşünecekti. Bu durumda "Tamam, geliyorum" demekten başka seçeneğim yoktu.

Okuldan sonra eve gidip hazırlandım ve istasyona gittim. Kırmızı Gömlek'le Soytarı beni orada bekletti. Sonra birlikte sahile gittik. Bineceğimiz uzun, ince kayığın yalnızca bir kürekçisi vardı. Tokyolu olduğumdan, hiç böyle bir kayık görmemiştim. Kayığın içine bakınca, olta ile sırığı göremedim. Nasıl balık avlayacağımızı sorduğumda, Soytarı Noda "Açık denizde yalnızca misinayla balık avlanır" dedi, çenesini sıvazlayarak. Profesyonel bir balıkçı gibi görünüyordu. Utanmıştım. Keşke çenemi kapalı tutsaydım diye düşündüm.

Kayıkçı küreği ağır çekiyordu ama çok ustaydı. Epeyce açıldık. Sahil küçücük kalmıştı. Ormanın ortasında, Kohakuji pagodasının tepesi bir iğne ucu gibi görünüyordu. İleride Yeşil Ada vardı. Yalnızca kayaların ve çamların bulunduğu ada insansızdı. Yalnızca kayalarla çamların bulunduğu bir yerde insan yaşayamaz zaten. Kırmızı Gömlek manzaranın tadını çıkarıyordu. Soytarı Noda manzaranın eşsiz olduğunu söylüyordu. Eşsiz mi değil mi bilmiyordum ama sahiden güzeldi. Deniz havasının iyi geleceğini düşünüyordum. Midem kazınıyordu.

Kırmızı Gömlek Soytarı Noda'ya "Şu çam ağacına bak. Gövdesi öyle düz ki, üstü şemsiye gibi görünüyor. Turner görse kesinlikle resmini çizmek isterdi" dedi. "Evet, bir Turner tablosu sanki! Şu kıvrıma bak. Mükemmel! Tam bir Turner tablosu!" diye karşılık verdi Noda.

Turner kimdi bilmiyordum ama cehaletimi belli etmek istemediğimden sustum.

Kayık adanın sağından dolandı. Deniz sakindi. Hatta deniz gibi değildi. Hiç dalga yoktu. Üstü dümdüzdü. Yaşadığım hazzı Kırmızı Gömlek'in nezaketine borçluydum. Adaya çıkmak istediğimden, kayığı yan taraftaki iri bir kayalığa yanaştırıp yanaştıramayacağımızı sordum. Kırmızı Gömlek "Olabilir ama kıyıya yakın yerlerde balık tutulmaz" diye karşı çıkınca sustum. Sonra Noda yılışık bir edayla "Ne dersin sayın yardımcı, bu adaya 'Turner Adası' diyelim mi?" dedi. Eğer beni de kast ediyorsa itiraz edecektim. "Yeşil Ada" güzel bir addı bence. "Rafael'in Madonna'sı şu kayalığın üstünde ne güzel dururdu değil mi müdür yardımcım?" dedi Noda, Kırmızı Gömlek'e. Kırmızı Gömlek her zamanki sinir bozucu kahkahasını attıktan sonra "Bu konuyu kapatalım artık" dedi. Bunun üzerine Noda dönüp bana baktı. Sonra hemen gözlerini kaçırarak, başını eğip sırıttı.

O ikisinin tavırları iyice canımı sıkmaya başlamıştı. Madonna'ymış, kodannaymış [genç efendi] umrumda değildi. O bahsettikleri şeyi nereye isterlerse koysunlardı. Ama başkalarının bilmediği şeylerden söz etmek ayıp ve fesatça bir şeydir. Soytarı Noda kendine Tokyolu demesine karşın böyle bir terbiyesizlik yapıyordu. Madonna, yardımcının âşık olduğu geyşanın takma adı filan olmalıydı herhalde. Kırmızı Gömlek en gözde geyşasını ıssız bir adadaki bir çamın altında hayal etmekten hoşlanmıştı. Hele Noda öyle bir tablo yapıp bir galeride sergilese, Kırmızı Gömlek sevinçten havalara uçardı.

Kayıkçı iyi bir yere geldiğimizi söyledikten sonra

kayığı durdurup demir attı. "Derinliği ne kadar?" diye sordu Kırmızı Gömlek. Kayıkçı "Yaklaşık altı kulaç" dedi. "Çok sığ. Burada mercan bulunmaz." Sonra misinasını denize attı. Sanki öyle iri bir balığı yukarı çekebilirdi. Fazla hırslı biriydi. "Mercan tutacağına eminim sayın yardımcım" dedi Soytarı Noda. "Deniz çarşaf gibi." Bu iltifattan sonra kendi misinasını denize fırlattı. Misinada mantar yoktu. Ucunda bir parça kurşun vardı o kadar. Mantarsız balık tutuluyorsa, insanın ısısı da termometresiz ölçülebilirdi.

Uğraşmanın boşuna olduğunu düşündüğümden onları izlemekle yetiniyordum. Kırmızı Gömlek bana "Niye tutmuyorsun? Misinan yok mu?" dedi. "Misinam var ama mantarım yok" dedim. "Acemiler mantar kullanır. Biz kullanmayız." Bana nasıl yapıldığını öğretmeye çalıştı. "Misinanın yemli ucu dibe inince" dedi, "sendeki ucunu kayığın kenarına daya ve işaret parmağınla hafif hafif yokla. Yem ısırılırsa hemen hissedersin. Bak, ben şimdi hissediyorum" diyerek misinasını çekmeye başladı. Ama ucunda balık filan yoktu. Yem de gitmişti. "Çok üzüldüm müdür yardımcım" dedi yağcı Noda. "Herhalde çok büyük bir balıktı. Sen yakalayamadıysan kimse yakalayamaz. Ama balığı kaçırsan da, bütün gün oturup mantarları seyreden insanlardan çok daha üstünsün. Onlar frensiz bisiklet kullanamayan insanlara benzer."

Noda'nın bu alaycı lafları çok sinirime dokunmaya başlamıştı. Onu yumruklamak istiyordum. "Ben de insanım. Yardımcı Kırmızı Gömlek bu denizi tekeline alamaz, kiralamış gibi davransa da. Oltama bir iki orkinos takılır elbet." Böyle düşünerek misinamı denize attım ve

parmak uçlarımla hafif hafif çekmeye başladım. Birkaç dakika sonra bir şey misinamı sertçe çekti. "Bu bir balık olmalı. Cansız bir şey olsa böyle çekemez. Tanrı'm! Evet, yakaladım." Böyle düşünerek misinayı hızla çekmeye başladım. "Bir şey mi vurdu? Sende umut var!" dedi Noda alayla. Bu arada misinanın çoğunu çekmiştim. Su altında yalnızca bir buçuk metrelik kısmı kalmıştı. Kayığın kenarından eğilip bakınca, süs balığına benzer şeritli bir balığın çırpınarak sudan çıktığını gördüm. "Harika!" diye bağırdım. Balık çırpınırken yüzüme su sıçrattı. Onu kayığa almam çok zor oldu. Ama olta iğnesinden çıkarmam daha da zor oldu. Elim yağ içinde kaldı. Balığı öfkeyle kayığın ortasına fırlattım. Artık kımıldamıyordu. Kırmızı Gömlek'le Noda hayretle bakıyordu. Ellerimi suda yıkadıktan sonra burnuma götürünce, hâlâ pis koktuklarını fark ettim. Bir daha yakaladığım hiçbir balığı elimle tutmamaya karar verdim, ne kadar iri olursa olsun. Balıklar da onları tutmamı istemezdi zaten. Misinamı toplayıp bir kenara koydum.

"İlk savaşını kazanman takdire şayan" dedi Noda. "Ama bir goruki..." Kırmızı Gömlek goruki adının bir Rus yazarının adına benzediğini söyledi. Böyle bir sözcük oyunu yapmıştı. "Evet, kesinlikle haklısın sayın yardımcım" dedi Soytarı Noda. Gorki'nin bir Rus edebiyatçısı olduğu, Maruki'nin Şibalı bir fotoğrafçı olduğu, pirinç veren bitkinin insanları beslediği kadar kesindir. Kırmızı Gömlek'in kötü bir huyu, yabancıların adlarını hep değiştirerek söylemesiydi. Herkesin bir uzmanlık alanı vardır. Ben bir matematikçiyim. Gorki'yi Hintli ırgat Sariki'den ayıramam. Müdür yardımcısı biraz daha

düşünceli olmalıydı. "Benjamin Franklin'in Günlüğü"nü ya da "Sınıra Doğru"yu ben bile bilirim. Bunlardan söz etseydi ya. Okula kırmızı kapaklı, *Teikoku Edebiyatı* adlı bir dergi getirdiğini ve ilgiyle okuduğunu fark etmiştim. Oklu Kirpi'ye sorduğumda, yardımcının yanlış söylediği bütün adları o dergiden okuduğunu söylemişti. Öyleyse oldukça kötü, yanıltıcı bir dergiydi.

Bu arada Kırmızı Gömlek'le Noda hevesle balık tutmayı sürdürüyordu. Bir saatte bir düzine balık yakaladılar. Hepsinin de goruki olması komikti. Hiçbir mercan onların oltalarına takılma nezaketini göstermiyordu. "Bugünlerde Rus edebiyatı revaçta galiba" dedi Kırmızı Gömlek, Noda'ya. "Sen bile yalnızca goruki tutuyorsun, benim de başka bir şey tutamamam normal" dedi Noda. Kayıkçı bu küçük balıkların fazla kılçıklı olduğunu ama seks gücünü artırdığını söyledi bana. Yani yardımcı da, o kötü ressam da kendilerinden geçmişcesine afrodizyak avlıyorlardı. Onlar için üzülüyordum. Bir tane balık yakalamak bana yetmişti. Kayığın ortasına uzanarak güzel gökyüzüne baktım. Goruki tutmaktan çok daha hoştu bu.

Sonra o ikisi fısıldaşmaya başladı. Ne dediklerini tam olarak işitemiyordum. Umrumda da değildi. Mavi göğe bakarken yaşlı dadım Kiyo'yu düşünüyordum. Keşke param olsaydı da onu buraya getirebilseydim. Ne sevinirdi kimbilir! Yağcı Noda gibi birinin yanında bile bu güzel manzaranın tadını çıkarırdı. Kiyo buruşuk yüzlü yaşlı bir kadındı ama kimse onunla gezmekten utanç duymaz. Noda gibi iğrenç biriyse faytonda da, gemide de, Asakusa'daki Ryounkaku Kulesi'nin tepesinde de rahatsız eder insanı. Müdür yardımcısı Kırmızı Gömlek'le

yer değiştirsek, Noda bana yağ çekmeye ve bu kez onunla alay etmeye başlardı. Tokyolular'ın düşüncesiz olduğu söylenir. Noda gibi aşağılık bir herifin kırsal kesimde gerçek bir Tokyolu olduğunu iddia ederek gezinmesi karşısında, bu inanışa hak vermeden edemiyordum. Buranın halkı bütün Tokyolular'ın düşüncesiz olduğuna inanıyordu herhalde.

Böyle şeyler düşünürken ikisi alçak sesle gülmeye başladı. Onlara kulak kabarttım ama ne dediklerini pek işitemiyordum. "Sahi mi?.. Sanmam..." "Ciddiyim... Ama bilmiyor. Ne yazık..." "Hadi ya?.." "Bir çekirge... Evet, doğru."

Diğer sözlerine dikkat etmesem de, Noda'nın çekirge dediğini işitince pür dikkat kesildim. Noda o sözcüğü üstüne basa basa söylemişti. "Yine Hotta'nın işi." "Evet, olabilir." "Tempura!.. Ha, ha, ha!.." "Lokmayı da unutma."

Dediklerini ancak kısmen duyabilsem de, benden söz ettiklerini "çekirge", "tempura", ve "lokma" gibi sözcüklerden anlıyordum. Böyle fısıldaşmaları ayıptı. Konuşmalarını işitmemi istemiyorlarsa beni hiç çağırmamalıydılar. Kahrolasılar! İster çekirge, ister mekirge, suç bende değildi. Müdür Porsuk bu konuyla bizzat ilgilenmek istediğini, benim karışmamamı söyleyince, ona saygı duyduğumdan şimdilik razı olmuştum. Ama Soytarı Noda'yı hiç ilgilendirmezdi. O bir kenara çekilip fırçasını emmeliydi. O meseleyle eninde sonunda ilgilenecek ve halledecektim. Ama canımı sıkan bu değildi. En çok kafamı karıştıran şey, "bizim Hotta", "Elebaşı" vb gibi kelimeler duymamdı. Hotta çocuklara yardım mı etmiş-

ti, yoksa onları bizzat kışkırtmış mıydı? Hangisiydi? Ne anlam vereceğimi bilemiyordum.

Gökyüzüne bakınca güneşin alçalmakta olduğunu fark ettim. Serin bir rüzgâr esiyordu. Gökyüzüne tütsü dumanı gibi bulutlar, hafif bir sis şeklinde yayılmaya başlamıştı.

"Geri dönelim" dedi Kırmızı Gömlek birden. Sanki gaipten haber almıştı. "Evet, gitme zamanı geldi" dedi Yağcı Noda. "Bu gece Madonna'yı görecek misiniz?" "Saçmalama. Lafların yanlış anlaşılabilir." Kırmızı Gömlek yattığı yerden doğrulup kayığın kenarına yaslandı. "Ha, ha! Merak etme, bir şey olmaz!" dedi Noda. "Duyduysa bile..." Bana dönünce gözlerimi iri iri açıp ona öfkeyle baktım. Bunun üzerine gözlerini kaçırarak "Dayanamıyorum" dedi. Omuz silkti, başını kaşıdı. Ne mızmız, sümüklü, aşağılık biriydi!

Kayık ağır ağır kıyıya dönüyordu. "Balık tutmayı sevmiyorsun anlaşılan" dedi Kırmızı Gömlek. "Hayır, uzanıp göğe bakmak daha güzel" dedim. Sonra elimdeki yanan izmariti denize attım. İzmarit tıslayarak söndü, küreğin ucuna çarpan dalganın üstünde savruldu.

"Okula gelişin öğrencileri sevindirdi. Umarım elinden geleni yaparsın." Kırmızı Gömlek'in bu sözlerinin balık tutmakla ilgisi yoktu. Durup dururken söyleyivermişti. "Çok sevinmediklerini biliyorum" dedim. "Hayır, sevindiler. İltifat etmiyorum. Cidden sevindiler. Değil mi Yoşikava'cığım?" "Sevinmekten de öte, heyecanlandılar" dedi Noda alaycı bir gülümsemeyle. Ne tuhaftır ki, ağzından çıkan her söz sinirime dokunuyordu. "Ama dikkatli olmalısın" diye ekledi Kırmızı Gömlek. "Tehlike-

nin farkındayım ve savaşmaya hazırım" dedim. Diğer seçenekler istifa etmem ya da bütün yatılı öğrencilerin karşımda diz çöküp özür dilemesiydi. "Tepkilerinde ölçülü ol, yoksa ne yapacağımı bilemem" dedi müdür yardımcısı. "Sana hafif bir sempati besliyorum. Bu yüzden akıl verdim. Bana kulak ver." "Müdür yardımcımız cidden iyiliğini istiyor. İkimiz de hemşeriyiz. Bu yüzden birbirimize yardım etmeliyiz. Ben şahsen okulda olabildiğince uzun kalman için elimden geleni yapıyorum. Gerçi elimden fazla bir şey gelmiyor ama." Soytarı Noda'nın o ana kadar bana söylediği yegâne iyi sözler bunlardı. Ona borçlu olmaktansa kendimi asmayı yeğlerdim.

"Evet, çocukların hepsi geldiğine çok sevindi. Ama durum çok karmaşık. Yalnızca dürüstlükle çözülecek gibi değil. Seni kızdıran bir iki tatsız olay oldu. Olmaya da devam edebilir. Ama lütfen benim gibi sabırlı ve sessiz ol. O zaman seni korumak için elimden geleni yaparım."

"Karmaşık mı? Nasıl karmaşık?" "Çok karmaşık. Zamanla anlarsın. Şimdi açıklamama gerek yok, değil mi Yoşikava?"

"Evet, yardımcımızın dediği gibi durum çok karmaşık. Bir iki günde çözülmesi mümkün değil. Ama zamanla durumu anlarsın. Şimdi açıklamamızın gereksiz olduğunu da anlayacaksın." Noda, Kırmızı Gömlek'in sözlerini tekrar etmişti.

"Durum o kadar karmaşık ve zorsa, açıklama istemem. Zaten konuyu açmasanız hiç açıklama istemeyecektim."

"Çok doğru" dedi Kırmızı Gömlek. "Önemli noktaları açıklığa kavuşturmadıkça konuyu açmanın anlamı

yok. Öyleyse şu kadarını söyleyeyim. Belki kabalık ediyorum ama sen yeni mezunsun. Öğretmenlik deneyimin yok. Okul sandığın gibi bir yer değil. Çok karmaşık bir yer. Okulda fazla açık sözlü olmaya gelmez."

"Dürüstlük işe yaramıyorsa ne yapmalı peki?"

"İncelikten yoksunluğun, toyluğunun göstergesi."

"Toy olduğum kesin. Kısa özgeçmişimde yazdığım gibi yalnızca yirmi üç yıl ve dört ay yaşadım daha."

"İşte mesele bu. Hiç beklemediğin yerden, beklenmedik bir tehlike gelecek."

"Dürüst olduğum sürece kimseden korkum yok."

"Kimseden korkmana gerek yok tabii. Ama kandırılacaksın. Senden önceki öğretmenin başına kötü bir şey gelmişti. Seni bu yüzden açıkça uyarıyorum."

Geveze Noda'nın susması tuhafıma gitmişti. Dönüp ona bakınca kayığın arka tarafında kayıkçıyla sohbet etmekte olduğunu gördüm. Yanımızda olmaması daha iyiydi. Böylece daha rahat konuşabilirdik. "Benden öncekine kim, ne kötülük yaptı?" diye sordum.

"Adını veremem, yoksa onuru lekelenir. Hem elimde kanıt yok. Her neyse, madem buradasın, umarım başarılı olursun. Yoksa büyük hayal kırıklığına uğrarız. Lütfen daha dikkatli ol" dedi Kırmızı Gömlek.

"Söylemesi kolay" dedim. "Hiç hata yapmazsam her şey yolunda gider, değil mi?"

Kırmızı Gömlek, işitince "Ho ho!" diye güldü. Oysa gülünecek bir laf etmemiştim. Dürüstlüğün hep işe yarayacağına emin olmuştum şimdiye kadar. İnsanların çoğu birbirini kötü olmaya teşvik ediyor sanki. Dünyada ancak kötülerin başarı kazanabileceğine inanır gibiler. Na-

diren dürüst bir insanla karşılaştıklarında onu hor görüyor, "küçük bey, toy" filan diyorlar. Öyleyse ahlak derslerinde öğrencilere neden dürüst olmaları, asla yalan söylememeleri öğretiliyor? Yalan söylemek, insanları kandırmak, başkalarından şüphelenmek öğretilsin o zaman. Böylesi hem dünyanın hem de o öğrencilerin lehine olur.

Kırmızı Gömlek'in kahkahası, dürüstlüğümden hoşlanmadığı anlamına geliyordu. Dürüstlük ve açık sözlülük işe yaramıyorsa, insanlar bana yardım etmek yerine gülecekti. Oysa Kiyo'm böyle zamanlarda bana hiç gülmez, anlayışla dinlerdi. Kırmızı Gömlek'ten çok daha üstün biriydi o.

"Dediğin gibi, doğru davranmak çok önemlidir. Ama sırf bu seni insanların tuzaklarından kurtarmaya yetmez. Kötü insanları tanımayı öğrenmelisin. Bazı insanlar fazla güler yüzlü ve içten görünebilir. Sana yardım edebilirler. Ama dikkatli olmalısın. Sonbahar geliyor. Hava serinliyor. Sahile sis yayılıyor. Muhteşem bir manzara! Ne dersin Yoşikava? Şu sahilin manzarası muhteşem değil mi?" Kırmızı Gömlek bağırarak Soytarı Noda'ya konuşmaya başlamıştı.

"Evet, sahiden muhteşem! Zamanım olsa resmini yapardım." Davuluna vurmaya başladı. (Japon soytarılar midelerini davul niyetine kullanır.)

Minatoya'nın üst katında ışık yanıyordu. Kayığımız kıyıya yanaşırken, akşamın dinginliğini bir lokomotif düdüğü böldü. Sahilde durmakta olan han sahibesi, müdür yardımcısını "İyi akşamlar efendim. Hoş geldiniz" diyerek kibarca selamladı. Ben ise "hoop" diyerek kuma atladım.

ALTI

Yağcı Noda'yı sevmiyorum. Boynuna bir fıçı kapağı taşı bağlanıp denizin dibine gönderilse Japonya için daha hayırlı olur. Kırmızı Gömlek'in de sesini sevmiyorum. Aslında kalın bir sesi var ama insanlara beğendirmek için yumuşatıyor. İstediği kadar uğraşsın, yüzü çirkin olduğu için Madonna gibi şıllıklarla birlikte olabilir ancak. Ama müdür yardımcısı olduğu için, fakir ressamdan çok daha önemli laflar ediyor. Eve giderken söylediklerini düşündüm. Beni uyarmasının nedenleri olmalıydı. Evet, bana bir ad vermemişti. Ama Oklu Kirpi'yi kast etmişti sanki. Öyleyse niye açık konuşmamıştı? Erkek gibi davranmıyordu. Hem Oklu Kirpi gerçekten alçağın tekiyse, onu hemen kovmalıydı. Bir edebiyatçı bile idareci olunca bir kuklaya dönüşüyordu. Yanlış yapmış bir insanın adını açıkça söyleyemeyen bir insan zayıf karakterli olmalıydı. Zayıflar genelde hor görülür. Kırmızı Gömlek bir kadın gibi iyi kalpliydi sanki. İyi kalpliliğiyle sesini karıştırmamak gerekirdi. Sesini sevmesem de, iyi kalpliliğini görmezden gelmemeliydim. Hata olurdu bu. Ama dünya gizemli bir yerdir. İnsanın içgüdüsel olarak sev-

mediği kişiler aslında iyi kalpli, kalbini açtığı kişilerse kötü olabilir. Buradakiler benimle alay ediyordu herhalde. Burası sanki dünyadan soyutlanmış bir yer olduğundan, Tokyo'nun zıddıydı galiba. Huzurlu değil, tehlikeli bir yerdi. Ateş kısa sürede buza, taş tofuya dönüşebilirdi. Ama Oklu Kirpi'nin öğrencileri aleyhime kışkırtacağına inanamazdım. Kötülük yapacak birine benzemiyordu. Aslında istese kolayca yapabilirdi çünkü öğrencilerin en sevdiği öğretmendi. Ama böyle dolaylı davranmasına ne gerek vardı? İstese gelip benimle açık açık tartışabilirdi. Onca zahmete girmesine gerek yoktu. Yoluna çıkıyorsam nedenini açıklayabilir ve istifa etmemi isteyebilirdi. Böylece hem zaman hem de enerji tasarrufu yapmış olurdu. Karşılıklı konuşmak ikimizin de lehine olurdu. Bana mantıklı nedenler verirse hemen yarın istifa etmeye hazır olmalıydım. Ekmeğimi kazanabileceğim tek yer burası değildi. Nereye gidersem gideyim, insanca yaşamalıydım. Oklu Kirpi'nin sağduyulu biri olduğuna emindim.

Buraya ilk gelişimde Oklu Kirpi bana buzlu şerbet ikram etmişti. Öyle ikiyüzlü birinin verdiği buzlu şerbeti içmek bile karakterimi kirletirdi. Gerçi yalnızca bir buçuk sen ödemişti ama öyle bir alçağa borçlu kalırsam kendimi ömrümün sonuna dek kötü hissederdim. Yarın okula gidince ona bir buçuk sen vereceğim. Kiyo'ya da üç yen borcum var. Beş yıldır ödemedim. Aslında ödeyebilirim ama ödemeyeceğim. Çünkü soylu Kiyo böyle bir şey istemez. O bana ileride daha fazlasını veririm umuduyla borç vermeyi aklından bile geçirmez. Hem benim de o parayı geri vermem günah olur. Çünkü aramızdaki

bağın sevgiden değil görev anlayışından kaynaklandığını ima etmiş olurum. Kiyo onun sevgisinden şüphe duyduğumu sanabilir. Evet, ona olan borcumu ödemedim ama önemsiz bulduğumdan değil, Kiyo'yu kendime çok yakın bulduğum için. Gerçi Oklu Kirpi'yle soylu Kiyo'yu karşılaştırmam saçma. Ama Oklu Kirpi'ye de borçluyum, bana yalnızca ucuz bir bardak buzlu şerbet vermiş olsa da. Bunu açıkça söylemiyorum çünkü onu iyi bir insan olarak görüyorum. Sessizliğim iyi niyetimin göstergesi. Borcumu ödersem hesabımız kapanmış olacak ama kutsal bir borç olarak yüreğimde tutarsam, paradan çok daha büyük bir getirisi olacak. Evet, mevki ya da servet sahibi biri değilim. Sıradan, hür bir insanım o kadar. Hür bir insanın boyun eğmesiyse, bir milyon yenden bile daha pahalı bir armağandır.

Oklu Kirpi bir buçuk sen harcayarak benden bir milyon yenden daha değerli bir şey aldı. Ama arkamdan gizli gizli dolaplar çeviriyormuş meğer! Aşağılık herif! Yarın ona kahrolası parasını geri vereceğim. Böylece alacağımız vereceğimiz kalmayacak. Sonra da onunla açıkça konuşabilirim.

Bunları düşünürken uyuyakaldım. Ertesi gün yalnızca benim bildiğim bir plana uyarak, erkenden okula gidip Oklu Kirpi'yi beklemeye başladım. O sabah çok gecikti. Önce Yeşil Balkabağı geldi. Sonra Çin Klasikleri hocası, sonra da Soytarı Noda. Son olarak Kırmızı Gömlek azametle geldi. Ama Oklu Kirpi'nin masası boştu. Üzerindeki enlemesine duran bir parça tebeşir, sahibinin gelmesini bekliyordu sanki. Evden bu yana çocuklar gibi, avcumda bir buçuk sen taşımaktaydım. Bu parayı öğ-

retmenler odasına girer girmez Oklu Kirpi'ye vermeyi düşünmüştüm. Avcumu açınca paranın terden sırılsıklam olduğunu gördüm. Oklu Kirpi'nin ıslak para almak istemeyeceğini düşünerek, bozuklukları masaya koyup birkaç kez üfleyerek kuruttuktan sonra tekrar avcuma aldım. O sırada Kırmızı Gömlek gelip özür diledi. Dün çok canımı sıktığını söyledi. "Hayır" dedim. "İyiliğine teşekkür ederim. Şimdi kurt gibi açım." Bunun üzerine, dirseklerini Oklu Kirpi'nin masasına dayamakta olan müdür yardımcısı, basık yüzünü benimkine öyle yaklaştırdı ki, ne yapacağını merak ettim. "Lütfen dün konuştuklarımız aramızda kalsın. Umarım kimseye söylememişsindir." Kırmızı Gömlek kadınsı sesinin yanı sıra, fazla kuruntulu birine benziyordu. Konuştuklarımızı henüz kimseye söylememiştim. Ama söylemeyeceğime söz vermek de istemiyordum. Çünkü avcumda tuttuğum parayı Oklu Kirpi'ye verirken, müdür yardımcısıyla dün konuştuklarımızdan söz etmek istiyordum. Müdür yardımcısı biraz daha cesur olmalıydı. Gerçi bana kumpas kuran kişinin Oklu Kirpi olduğunu söylememişti. Ama ima etmişti. Şimdiyse kalkmış bilmeceyi çözmememi istiyordu. Çünkü o zaman beyefendi rahatsız olacaktı. Bir müdür yardımcısına yakışmayacak kadar adaletsiz davranıyordu. Aslında Oklu Kirpi'yle yapacağım tartışmada açıkça benim tarafımı tutması gerekirdi. İşte o zaman iyi bir müdür yardımcısı denmeyi hak ederdi. "Kırmızı Gömlek" adını taşımayı da hak ederdi.

"Henüz kimseye söylemedim ama Oklu Kirpi'ye söyleyeceğim" dedim. Bunu işitince telaşlandı. "Sakın böyle bir şey yapma, yoksa çıngar çıkar. Senin yanında

Bay Hotta'yı eleştirdiğimi hatırlamıyorum. Öyle bir düşüncesizlik yaparsan zor durumda kalırım. Bu okula ortalığı karıştırmaya gelmedin herhalde?" Bu tuhaf ve anlamsız sözlere şaşırdım. Maaşımı okuldan kazandığımı, orada elbette sorun çıkarmak istemeyeceğimi söyledim. "Öyleyse dün konuştuklarımızdan kimseye söz etme. Yalnızca aklında bulunsun" dedi. Alnı ter içindeydi. "Tamam. Gerçi zor olacak ama madem istemiyorsunuz kimseye söylemem" dedim. "Emin misin?" diye sordu. Gerçekten çok kadınsı biriydi. Bir edebiyatçının daha erkeksi olmasını beklerdim. Kimse böyle zavallı birine benzemek istemezdi herhalde. Kırmızı Gömlek hiç utanmadan tutarsızca ve mantıksızca şeyler istiyordu. Üstelik sözüme güvenmeyecek kadar küstahtı. Ben gerçek bir erkeğim. Kimseye ihanet etmem. Sözümün eriyimdir.

Bu arada yanımda iki masanın da sahipleri gelmişti. Müdür yardımcısı hemen kendi masasına döndü. Tuhaf bir yürüyüş tarzı vardı. Ayaklarının ucuna basarak, sessizce yürürdü. Sessizce yürümenin gurur duyulacak bir şey olduğunu hiç düşünmemiştim. Ancak hırsızlara göre bir şeydi bu. Bu arada ders borusu çaldı. Oklu Kirpi hâlâ gelmediğinden, parayı masasına bırakıp hızla derse gittim.

İlk dersten sonra öğretmenler odasına biraz geç gittiğimde, bütün öğretmenlerin orada olduğunu gördüm. Oklu Kirpi de aralarındaydı. O gün gelmez sanmıştım ama biraz gecikmişti o kadar. Beni görür görmez, benim yüzümden geç kaldığını söyledi. "Para cezasını sen ödemelisin" dedi. Masasındaki parayı alıp önüne koydum. Bana ısmarladığı buzlu şerbetin parasını ödemek istediğimi, alıp cebine koymasını söyledim. "Ne diyorsun?"

dedi ama ciddi olduğumu görünce parayı alıp masama bıraktı. Salakça bir şaka yaptığımı söyledi. Ona borcumu ödeyemeyecek miydim yoksa?

"Şaka yapmıyorum. Çok ciddiyim" dedim. "Bana buzlu şerbet ısmarlamanı istemiyorum. Parasını ödeyeceğim. Reddetmen için bir sebep yok."

"Pekâlâ, çok ısrarlıysan reddetmeyeceğim" dedi. "İyi ama öyleyse niye daha önce vermedin de şimdi durup dururken veriyorsun?" "Şimdi ya da başka bir zaman vermemin önemi yok" dedim. "Sana borçlu kalmak istemiyorum, o kadar." Yüzüme sakin sakin bakmakta olan Oklu Kirpi "Pöh!" dedi. Bunun üzerine aşağılık herifin teki olduğunu söylemek ve onunla dövüşmek istedim. Ama Kırmızı Gömlek'e bu konudan söz etmeyeceğime söz verdiğimden sustum. Oklu Kirpi ne kadar sinirli olduğumu görüyordu. "Pöh!" dememeliydi.

"Tamam, buzlu şerbetin parasını alacağım" dedi. "Ama sen de kaldığın evden çık."

"Parayı al yeter" dedim. "O evde kalıp kalmayacağımaysa ben karar veririm."

"Hayır" dedi. "Ev sahibi dün bana gelip, çıkmanı istediğini söyledi. Nedenini sordum. Söyledikleri mantıklı geldi. Ama daha fazlasını öğrenmek istediğimden bu sabah evine gittim. Bana ayrıntıları anlattı."

Neden söz ettiğini bilmiyordum. "Ev sahibimin sana ne söylediğini nereden bilebilirim?" dedim. "Öyle kibirli kibirli duracağına bir açıklama yapsana? Baştan beri ev sahibimin haklı, benimse haksız olduğumu söyleyip duruyorsun. Bence bu küstahlığın dik âlâsı."

"Peki öyleyse, söyleyeyim" dedi. "Pansiyondakiler

kabalıklarına katlanamaz olmuş. Bir ev sahibesi, hizmetçi kızlara benzemez. Ona ayaklarını yıkamasını söylemekle fazla ileri gitmişsin."

"Ne zaman söylemişim bunu?" diye sordum.

"Emin değilim" dedi. "Ama senden kurtulmak istiyorlar. Başlarına bela olmuşsun. Ev sahibin 'Ondan aldığım on on beş yen kirayı bir tablo satsam çıkarırım' dedi."

"Vay küstah! Vay dolandırıcı! Öyleyse niye evlerinde oturmamı teklif etmiş peki?"

"Bilmiyorum. Evlerinde oturmanı teklif ettikleri doğru. Ama artık seni istemiyorlar. Hemen çıkmanı istiyorlar. Çık!"

"Çıkacağım tabii. İstenmediğim yerde bir dakika durmam. Ama suçlu sensin. Beni o sahtekârın evine sen götürdün."

"Ya ben suçluyum ya da sen haksızsın. İkisinden biri."

Oklu Kirpi de benim gibi sinirli bir adamdı. Avaz avaz bağırarak tartışıyor, birbirimizin sesini bastırmaya çalışıyorduk. Odadaki herkes bize şaşkın şaşkın bakıyor, sorunun ne olduğunu merak ediyordu. Öyle salak görünüyorlardı ki. Hatırladığım kadarıyla şimdiye kadar utanılacak bir şey yapmamıştım. Odanın ortasında durarak hepsini şöyle bir süzdüm. Hepsinin de ödü koptu. Yalnız Soytarı Noda kibirle sırıttı. Ama iri, ateş saçan gözlerimi o sukabağına benzeyen suratına çevirince birden çok ciddileşti ve kibarlaştı. Sanırım çok korkmuştu. Bu arada ders borusu çaldığı için tartışmaya ara verip sınıflarımıza gittik.

Öğleden sonra bir öğretmenler toplantısı vardı. Geçen gece bana kaba davranan çocuklara ne yapacağımızı konuşacaktık. İlk kez bir toplantıya katılacağım için nasıl geçeceğini bilemiyordum. Her öğretmenin teker teker konuşacağını, sonra da müdürün bir karar vereceğini düşünüyordum. Ama karar kelimesi iyiyle kötünün ayırt edilmesinin zor olduğu durumlarda kullanılır. Oysa bu kez her şey öyle açıktı ki, aklı başında hiç kimse o yaramaz çocukları cezalandırmaktan kaçınmazdı. Bu yüzden o toplantı bir zaman kaybıydı. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, bu konuda farklı bir bakış açısı olamazdı. Olaylar bir öğretmenler toplantısını gerektirmeyecek kadar açıktı. Müdürün bu işi kendi başına halletmesi daha mantıklı olurdu. Bir toplantı düzenlemesi, kararsızlığının kanıtıydı. Müdürlerin çoğu onun gibi olsa, kararsızlık ve müdür kelimesi eşanlamlı olurdu.

Toplantı müdürün odasının yanındaki dar ve uzun odada yapıldı. Burası genellikle yemek odası olarak kullanılırdı. Bir masanın etrafına yirmi kadar siyah, deri koltuk dizilmişti. İçerisi Kanda'daki bir restorana benziyordu. Masanın bir ucundaki koltukta müdür oturuyordu. Yanında yardımcısı Kırmızı Gömlek vardı. Biz geri kalanlar istediğimiz yere oturmakta serbesttik. Beden öğretmeni masanın kenarına oturmuştu. Ben ilk kez bir toplantıya katıldığımdan, Biyoloji öğretmeniyle Çin Klasikleri hocasının arasına sıkıştım. Karşımda Oklu Kirpi ve Soytarı Noda oturuyordu. Noda'nın yüzü asık ve habisti. Oklu Kirpi'nin yüzü ise, düşmanım olmasına karşın, daha hoş görünüyordu bence. Babamın cenazesinde, Kobinata'daki, Yogenji Tapınağı'nda ona benzer birinin

tablosunu görmüştüm. Rahibe kim olduğunu sorduğumda, İtaten adlı bir canavarın yüzü olduğunu söylemişti. Oklu Kirpi o gün sinirli olduğundan gözleri baykuş gözü gibi iriydi. Sık sık bana bakıyordu. Ama beni böyle sindiremezdi. Hayatta en sevmediğim şey yenilmekti. Ben de gözlerimi olabildiğince açarak bakışlarına karşılık veriyordum. Gözlerim pek güzel değildir ama herkesinkinden iridir. Kiyo "Bu iri gözlerle mutlaka aktör olursun" derdi.

Müdür herkesin gelip gelmediğini sorunca kâtip Kavamura bizi saymaya başladı. Sonra hâlâ bir kişinin eksik olduğunu söyledi. Düşünüp kimin gelmediğini bulmaya çalıştı. Aslında düşünmesine gerek yoktu. Gelmeyen Bay Yeşil Balkabağı'ydı. Nedendir bilmem, o adam tanıştığımızdan beri aklımdan çıkmıyordu. Öğretmenler odasına girince baktığım ilk şey, onun düşünceli yüzüydü. Yürürken zihnimde melankolik çehresi beliriyordu. Kaplıcada havuzun suyuna bakarken, onu görüyordum sık sık. Onu selamlasam yerlere kadar saygıyla eğiliyordu. Onu çok seviyordum. Okulda hiç kimse onun kadar sessiz ve sakin değildi. Pek gülümsemezdi. Gereğinden fazla konuşmazdı. Kitaplarda "bilgelerden" söz edildiğini işitmiş ama var olduklarını hiç düşünmemiştim. Ama Bay Yeşil Balkabağı'nı tanıdığımdan beri, onun bir bilge olduğuna eminim.

Onunla çok ilgilendiğim için, toplantı odasına girer girmez yokluğunu fark etmiştim. Aslında onun yanında oturmayı planlamıştım. Geleceğine emindim çünkü. Müdür onun her an gelebileceğini söyledikten sonra, önünde duran mor ipek bohçayı açarak bazı belgeler çıkardı

ve okumaya başladı. Kırmızı Gömlek ise kehribar renkli piposunu ipek mendiliyle siliyordu. En büyük hobisi bu gibiydi. Ona da çok uyuyordu. Hepimiz yanımızdakilerle fısıldaşıyorduk. Yanında kimse olmayanlarsa kalemlerinin silgileriyle masaya bir şeyler çiziyordu. Soytarı Noda arada sırada Oklu Kirpi'ye bir şeyler söylüyordu. Oklu Kirpi ise onunla konuşmaya pek hevesli değildi besbelli. Sadece "Hımın", "Ya?" gibi şeyler söylüyordu. Bana sık sık, öfkeyle bakıyordu. Ben de geri kalmamak için daha öfkeli bakıyordum ona.

Bay Yeşil Balkabağı epey sonra geldi. Müdür Porsuk'a hepimizi beklettiği için özür diledi. İşi çıktığını söyledi. Sonra toplantı başladı. Kâtip Kavamura hepimize belgelerin kopyalarını dağıttı. İlkinde kötü çocuklara verilecek cezalar yazılıydı. İkincisinde onları disipline sokmanın yolları anlatılıyordu. Bir iki madde daha vardı. Sonra Müdür Porsuk her zamanki gibi vakarla ayağa kalkarak öyle haşmetli bir konuşma yaptı ki, görseniz adamı eğitim timsali sanırdınız. "Ne zaman bir öğrenci ya da öğretmen kuralları çiğnese, kendimi sorumlu tutarım" dedi. "Ne zaman talihsiz bir olay olsa, kötü bir müdür olduğumu düşünerek kendimden utanırım. Görevimi yapamadığımı düşünürüm. Ne yazık ki geçenlerde böyle bir olay gerçekleşti. Bu yüzden hepinizden özür diliyorum. Ama olan oldu artık. Geçmişi değiştiremeyiz. Artık yapabileceğimiz tek şey, bu konuda ne yapacağımızı belirlemek. Olayın ayrıntılarını hepiniz biliyorsunuz, bu yüzden anlatmama gerek yok. Ne yapmamız gerektiği konusundaki düşüncelerinizi söyleyin lütfen."

Bir müdürün ya da porsuğun böyle kurnazca konuş-

ması beni hayran bıraktı. Ama eğer cidden sorumlunun kendisi olduğunu düşünüyorsa, çocukları cezalandırmak yerine istifa etmesi daha iyi olurdu. Bu durumda da böyle can sıkıcı bir toplantıya gerek yoktu. Ama müdürün de, benim de suçlu olmadığımız açıkça ortadaydı. Sessiz sedasız gece nöbetini yapan öğretmenlerine çok kaba davranan çocuklar suçluydu. Eğer çocukları Oklu Kirpi kışkırtmışsa, o da cezalandırılmalıydı. Mesele bu kadar basitti işte. Şu koca dünyada, başkalarının suçunun sorumluluğunu üstlenen bir başkasını arasanız bulamazsınız. Ancak bir porsuğun yapabileceği bir numaradır bu. Müdür bu mantıksızca konuşmadan sonra kibirle etrafına bakındı. Kimse ağzını açmaya cesaret edemiyordu. Biyoloji hocası birinci sınıfın çatısına tünemiş bir kargaya bakıyordu. Çin Klasikleri hocası, elindeki dokümanı katlayıp açmaktaydı. Oklu Kirpi yüzüme bakıyordu. Eğer bir toplantı böyle salakça ve anlamsız bir şeyse, gidip uyumak daha iyiydi.

Oturmaktan sıkılmıştım. Tam uzun bir konuşma yapmaya karar verip ayağa kalkmaya davranırken, Kırmızı Gömlek'in konuşmaya başladığını görünce durdum. Piposunu elinden bırakmış, bir şeyler söylüyordu. İpek mendiliyle yüzündeki terleri silip duruyordu. Bu arada, mendili Madonna'dan almış olabilir. Bence erkek dediğin kar beyazı keten mendil kullanır. Kırmızı Gömlek "Yatakhanedeki kaba çocukların yaptığı terbiyesizliği işitince çok üzüldüm" dedi. "Yardımcınız olarak onları yeterince eğitemediğim için, öğretmenlerine karşı terbiyeli olmayı öğretemediğim için utanç duyuyorum. Böyle şeyler hep zayıflığın sonucudur. Yüzeysel bakan

biri, kabahatin tamamen öğrencilerde olduğunu sanabilir. Oysa biraz derine inersek, konuyu biraz daha dikkatli incelersek, aslında sorumluluğun bütün okula ait olduğunu görebiliriz. Bu yüzden konunun yalnızca yüzeyine bakarak çocuklara ağır bir ceza vermek okulun geleceği açısından kötü olur. Hem çocuk dediğin hayat dolu ve enerjik olur. Bazen yaramazlık yapmaları normaldir. Yaptıklarının kötü bir şey olduğunu fark etmemiş olabilirler. Her ne kadar cezayı müdür belirleyecek olsa da, ben yine de hoşgörülü olmasını, çocuklara mümkün olan en hafif cezayı vermesini diliyorum." Konuşmasını bitirince oturdu.

Porsuk kurnazdı. Kırmızı Gömlek de öyle. İkisi de suçlunun çocuklar değil öğretmenleri olduğunu söylemişti. Diyelim kaçığın teki kafanıza vurdu. Onların mantığına göre suçlu olan sizdiniz! Çocuklar o kadar enerjikse, bahçeye çıkıp güreşsinlerdi. Hem birinin yatağına çekirgeler koymanın kötü bir şey olduğunu anlamamak da çok güçtü. Böyle şeylere göz yumulursa, yakında uyuyan insanların kellesini de kesmeye başlarlardı. Bahaneleri hazırdı nasılsa: Kötü bir şey olduğunu bilmiyorduk.

Kalkıp konuşmayı düşündüm. Ama konuşacaksam çok etkileyici bir şeyler söylemeliydim. Oysa kızgınken kekelemeye başlarım. Birkaç kelime söyledikten sonra da susarım. Benim zayıflığımdır bu. Porsuk ile Kırmızı Gömlek kişilik açısından benden çok daha alt seviyede olabilirlerdi ama ağızları çok daha iyi laf yapıyordu. Düşüncesizce bir söz edip haksız duruma düşmek istemiyordum. Kafamda iyi bir konuşma kurmaya çalışırken, Soytarı Noda'nın birden ayağa kalkıp konuşmaya başla-

dığını görünce şaşırdım. Her zamanki arsız tavrıyla konuştu: "Şu çekirge ve savaş çığlığı meseleleri elbette ki çok sevimsiz şeyler. Böyle bir zamanda gerçekleşmiş olmaları, okulun geleceği hakkında kaygıya kapılmamıza yol açıyor. Biz öğretmenler durup kendi davranışlarımızı gözden geçirmeliyiz, ki okulun disiplinini düzeltebilelim. Bu yüzden müdür ile yardımcısının söylediklerine tamamen katılıyorum. Çocuklara hoşgörülü davranmalıyız." Resim hocasının dediklerinden pek bir şey anlamamıştım. Arka arkaya eski kelimeler kullanıyordu. Sanırım şunu demek istemişti: "Müdürle yardımcısının görüşlerini bütün kalbimle destekliyorum."

Dediklerini anlamasam da çok kızmıştım. Yapacağım konuşmayı tamamen belirlememiş olmama karşın ayağa kalktım. "Kendisine tamamen karşıyım" dedim. Ama aklıma başka bir söz gelmeyince "Şey, böyle saçmalıklardan hoşlanmam" diye ekledim. Bütün öğretmenler kahkahayı bastı. "Bütün suç öğrencilerde. Benden özür dilemeye zorlanmazlarsa, kötü alışkanlıklar edinecekler. Onları okuldan atmak çok ağır bir ceza değil bence. Yaptıkları küstahlıktı! Beni, okula yeni gelmiş birini rezil ettiler..." Böyle dedikten sonra yerime oturdum. Sağımdaki Biyoloji hocası çocukların kabahat işlediğini ama onlara fazla ağır bir ceza vermenin geri tepeceğini, bu yüzden müdür yardımcısına katıldığını, onları ağır cezalandırmamak gerektiğini söyledi. Solda oturan Çin Klasikleri hocası da Tarihçi de Kırmızı Gömlek'in tarafındaydı. Afallamıştım! Hepsi de müdür yardımcısının adamıydı. Böyle insanlarla çalışırken bir okulu idare etmek çok kolaydı herhalde. Ben kararımı vermiştim. Ço-

cuklar benden özür dilemezlerse istifa edecektim. Kırmızı Gömlek zafer kazanırsa, evime gidip pılımı pırtımı toplayacaktım. Bu adamları söz düellosunda yenemeyeceğimi biliyordum. Yensem bile, artık onlarla herhangi bir ilişkiye girmem doğru olmazdı. Onlardan tiksiniyordum çünkü. Yani okulda kalmamaya karar vermiştim. Öyleyse niye kafamı yoruyordum ki? Tekrar konuşursam bana yine gülecekleri kesindi. Bu yüzden artık tek kelime etmeyecektim.

O ana kadar konuşulanları dinlemiş olan Oklu Kirpi kararlı bir edayla ayağa kalktı. "Biliyorum, sen de Kırmızı Gömlek'i tutacaksın. Sonuçta biz düşmanız. İstediğini yap, umurumda değil." Bunları düşündüm ama söylemedim. Sonra Oklu Kirpi camları titretecek kadar bağırarak konuşmaya başladı: "Müdür yardımcısının ve öğretmenlerin görüşlerine hiç katılmıyorum. Bence yatakhanede kalan elli çocuk yeni öğretmene saygısızca davrandılar. Değerli yardımcım kusuru öğretmende buldu ama bence asıl suçlu kendisi. Söz konusu öğretmen okula daha yeni gelmişti. Daha geleli yirmi gün olmuşken gece nöbetine verildi.

Böylesine kısa bir zamanda öğretmenle öğrencilerin birbirini tanıması olacak şey değildi. Öğrencilerin öğretmenlerinin bilgi düzeyini ve kişiliğini değerlendirmeye zamanı olmadı. Öğretmenlerine hor davranmalarının makul nedenleri olsa, çocukları biraz hoş görebilirdik. Ama böyle bir neden yoktu. Yeni öğretmenlerine, sırf onunla dalga geçmek için kabalık yaptılar. Eğer o hain çocukları cezalandırmazsak, okulun adına leke sürülür. Bence gerçek eğitim gençlere yalnızca bilgi vermek de-

ğil, onları soylu, dürüst beyefendiler yapmaktır. Yabani, hain, kibirli yönlerini törpülemektir. Eğer tepkilerden korkarak onlara hafif bir ceza verirsek, korkarım onlarda asla silinmeyecek alışkanlıklar oluşmasına yol açacağız. Oysa öğretmenler olarak görevimiz, bu kötü yönlerin kökünü kazımaktır. Bu gerçeği göz ardı edeceksek, hiç öğretmenlik yapmayalım daha iyi. Saydığım nedenler yüzünden, bütün yatılı öğrencilerin söz konusu öğretmenden teker teker özür dilemeleri ve ağır biçimde cezalandırılmayı hak ettiklerini söylemeleri gerektiğine inanıyorum." Konuşmasını bitirince kendini koltuğuna bıraktı. Odada çıt çıkmıyordu. Kırmızı Gömlek tekrar kehribar renkli piposunu silmeye başladı. Ben çok memnundum. Oklu Kirpi söylemek istediğim her şeyi söylemişti. Ben ağzı laf yapamayan, saf bir gençtim. Ona minnet duyuyordum. Teşekkür edercesine yüzüne baktım. Ama o tamamen kayıtsız kaldı.

Birkaç dakika sonra Oklu Kirpi tekrar ayağa kalktı. "Eklemek istediğim bir şey var" dedi. "Anladığım kadarıyla söz konusu öğretmen o gece kaplıcaya gitmiş. Bence affedilmez bir kabahat bu. Kendisi gece nöbetçisi olarak okulun güvenliğinden sorumlu değil miydi? Ama kendisini durduracak kimsenin olmadığını görünce dışarı çıktı. Hem de nereye gitti? Kaplıcaya. Bence kesinlikle büyük bir hataydı bu. Her ne kadar bu konunun öğrencilerin cezalandırılmasıyla ilgisi yoksa da, müdürün onu görevini ihmal ettiği için uyarmasını umuyorum."

Ne tuhaf bir adamdı! Beni önce savunmuş, sonra da yermişti. Benden önce çalışan öğretmenin de gece nöbetinde dışarı çıktığını biliyordum. Bunun âdet olduğunu

düşündüğümden kaplıcaya gitmiştim. Ama Oklu Kirpi'nin sözlerini işitince yanıldığımı anladım. Bu konuda kendimi savunamazdım. Ayağa kalktım. Gece nöbetinde kaplıcaya gitmemin hata olduğunu söyleyerek özür diledim. Yerime oturunca öğretmenler yine kahkahayı bastı. "Sizi aşağılık herifler!" diye düşündüm. "Siz hatalarınızı açıkça itiraf edebilir misiniz? Gülüyorsunuz çünkü edemezsiniz."

Sonra müdür değerli zamanımızı daha fazla harcamayacağını çünkü konunun her bakış açısından yeterince irdelendiğini, uzun uzun düşündükten sonra gerekli adımları atacağını söyledi. Bu arada cezayı belirlemişti. Yatılı öğrenciler bir hafta yatakhaneden çıkamayacak ve gelip benden özür dileyeceklerdi. Bu kararı vermemiş olsa, istifa edecek ve memleketime dönecektim. Ama ne yazık ki olay olmasını arzuladığım biçimde geliştiğinden, daha sonra söz edeceğim çok vahim bir şey oldu. Müdür daha sonra şunu ekledi: "Öğretmenler çocukların tavırlarını düzeltmeli ve geliştirmelidir. Bunun ilk adımı olarak, öğretmenlerden veda partileri dışında restoranlara gitmemelerini rica edeceğim. Ayrıca ne idüğü belirsiz yerlere gitmelerini de istemiyorum. Örneğin karabuğdaycılara, lokmacılara ve..." Öğretmenler kahkahayı basınca sözü yarım kaldı. Soytarı Noda, Oklu Kirpi'ye dönüp "Tempura" diyerek göz kırptı. Ama karşılık alamadı. İyi oldu!

Zeki olmadığımdan, müdürün söylediği her şeyi anlayamamıştım. Ama karabuğdaya da, lokmaya da çok düşkündüm. Bunları yiyemezsem öğretmenlik görevimi yerine getiremezdim. Haksızlıktı bu. Hayatta başka zev-

kim yoktu ki. Benim için ağır bir darbeydi. Kırmızı Gömlek tekrar ayağa kalkarak konuştu: "Bir ortaokul öğretmeni sıradan insanlardan üst seviyede olduğundan, dünyevi zevklerin peşinde fazla koşmamalıdır. Yoksa kişiliği bozulabilir. Ama insanoğlu melek değildir. Bu yüzden bazı zevklerine göz yumulmalıdır. Yoksa böyle küçük bir kasabada yaşayamaz. Balık avlamak, kitap okumak, yeni akım şiirleri ya da haiku yazmak onun için hayati önem taşır. Kısacası kendini zihinsel ya da ruhsal uğraşlara vermeli, bunlardan haz almalıdır."

Sustuğumuzu görünce konuşmayı sürdürdü. Denize açılıp afrodizyak yakalamaktan, Rus edebiyatçı gorukiden (Gorki'nin adını yine yanlış söyledi), sevgilisi geyşayla bir ağaç dibinde durmaktan, on yedi hecelik bir şiir yazmaktan söz etti (Mesela "Kurbağa o eski havuza dalmıştı." Şair Başo'nun ünlü bir epigramıydı alıntıladığı.) İyi de, eğer bunlar zihinsel ya da ruhsal uğraşılarsa, öyleyse tempura ya da lokma yemek de zihinsel bir hazdı. Saçma sapan bir konuda saçma sapan sözler etmek yerine kırmızı gömleğini yıkasa daha iyi ederdi. Kendime hâkim olamayıp, son derece sakin bir sesle Madonna'sıyla buluşmasının da mı zihinsel bir zevk olduğunu sordum. Bu kez kimse gülmedi. Birbirlerine bakıp göz kırptılar. Kırmızı Gömlek ıstırap çekermişcesine başını eğdi. İşte! Hedefi on ikiden vurmuştum. Ama Bay Yeşil Balkabağı'nın yüzünün bembeyaz kesildiğini görünce çok üzüldüm.

YEDİ

O gece kaldığım pansiyon odasından ayrıldım. Eve gidip eşyalarımı toplarken ev sahibesi gelip bir şeye mi kızdığımı sordu. Sorunun ne olduğunu söylersem, telafi etmek için elinden geleni yapacağını söyledi. Sanki bilmezmiş gibi! Dünya nasıl böyle tutarsızlıklarla dolu anlamıyorum! Gitmemi mi istiyordu, kalmamı mı? Anlamak mümkün değildi. Sonuçta kadın zırdeli gibi davranıyordu. Bir Yedolu olarak, bir zırdeliyle tartışmak bana yakışmazdı. Bu yüzden bir çekçek çağırarak evden hemen ayrıldım.

Ama nereye gideceğimi bilmiyordum. Çekçek sürücüsü nereye gideceğimi sordu. Ona peşimden gelmesini söyledikten sonra hızlı hızlı yürümeye koyuldum. Yamashiroya'ya gitmeyi düşünüyordum. Ama vazgeçtim. Çünkü orada fazla kalacak kadar param yoktu. Belki yolda bir pansiyona rastlayabilirdim. Böyle bir ilahi işaret görürsem hemen içeri girip yerleşecektim. Huzur ve konfor içinde yaşayabileceğim sessiz bir yer ararken, kendimi Kajiya semtinde buldum. Burada pansiyon olmadığını biliyordum çünkü yalnızca samuray evlerinin bulundu-

ğu bir yerdi. Geri dönüp daha kalabalık sokaklara gitmeyi düşünürken, birden aklıma parlak bir fikir geldi. Sevip saydığım Bay Yeşil Balkabağı bu semtte yaşıyordu. Buranın yerlisiydi. Evi ailesinden kalmaydı. Ona gidip, bana güzel bir pansiyon odası bulmasını rica edecektim. Neyse ki evine daha önce bir kez gittiğimden, yerini biliyordum. "Affedersiniz, affedersiniz" diyerek kapısını iki üç kez çaldım. Kapıyı ellisinde yaşlı bir kadın açtı. Elinde eski moda kâğıt bir fener vardı. Genç kadınları sevmez değilim ama ne zaman saygıdeğer bir yaşlı kadın görsem, sevgi ve hürmet duymaya başlarım. Kiyo'yu öyle severim ki, gördüğüm her yaşlı kadına bu hissi yansıtıyorum galiba. O kısa saçlı yaşlı kadın, Bay Yeşil Balkabağı'na çok benziyordu. Bu yüzden herhalde annesi olduğuna karar verdim. Beni içeri davet edince, ona Bay Yeşil Balkabağı'yla yalnızca bir konuda görüşmek istediğimi, kapıya gelirse çok memnun olacağımı söyledim. Bay Yeşil Balkabağı gelince durumumu anlattım ve bana bir pansiyon odası bulup bulamayacağını sordum. Çok anlayışlı davrandı. Zor bir durumda olduğumu söyledi. Bir süre düşündükten sonra "Arka sokakta Haginolar yaşıyor" dedi. "Yaşlı bir çift. Geçen gün bana oturma odalarının işlerine yaramadığını, kiraya vermek istediklerini söylemişlerdi. Benden kiracı bulmamı istediler. Oda hâlâ boş mu bilmiyorum. Hadi gidip bakalım." Büyük bir nezaketle beni oraya götürdü.

O geceden sonra Bay ve Bayan Hagino'nun evlerinde kalmaya başladım. Beni en çok şaşırtan şeyse, antikacı İkagin'in boşalttığım odasına hemen ertesi gün Soytarı Noda'nın yerleşmesi oldu. Hem de sanki dünyanın en

doğal şeyini yapmış gibi davranıyordu. Lakayt biri olmama karşın, böylesine yüzsüzlük beni bile çok şaşırtmıştı. Dünya birbirlerini kandıran ve kumpaslar kurup duran sahtekârlardan ve kumpasçılardan ibaretti sanki. Bundan tiksiniyordum. Dünyadan bezmiş, hayata lanet okumaya başlamıştım.

Dünya böyle bir yerse ona uymak gerekirdi. Haram parayla karnımı doyuracaksam yaşamaya değmezdi ama sağlıklıyken kendimi asarsam da hem atalarımın hem de kendimin onurunu lekelerdim. Bunu yapamazdım. O altı yüz yeni Fizik Okulu'na gidip matematik öğrenmek yerine süt işine girmekte kullansam çok daha iyi olmaz mıydı? Öyle yapsam Kiyo benimle yaşayabilirdi. Böylece onu özlemekten kurtulurdum. Birlikte yaşarken onun ne kadar iyi biri olduğunu anlamamıştım. Ama şimdi ondan çok uzaktayken anlıyordum. Koca Japon imparatorluğunda onun gibisi zor bulunur. Yola çıktığım gün biraz nezleydi. Şimdi durumu nasıldı acaba? Geçen gün gönderdiğim mektubu alıp okuyunca çok sevinmiş olmalıydı. Mektubu herhalde yakınlarda elime geçerdi. İki üç gün bunları düşündükten sonra, yaşlı ev sahibeme Tokyo'dan mektup gelip gelmediğini sordum. Bu soruyu sık sık sormaya başladım. Her seferinde de "Üzgünüm ama yok" diyordu.

Buradaki yaşlı çift, İkaginler'den çok farklıydı. Samuray kökenli olduklarından görgülü insanlardı. Yaşlı adam her akşam No şarkısı olan Utai söylüyordu. Komik ve çirkin sesinden rahatsız oluyordum. Ama en azından antikacı gibi sık sık "Çay getireyim" diye kapımı çalmıyordu. Yaşlı kadın genellikle odama gelip bir sürü şey-

den söz ediyordu. "Niye karını da buraya getirmiyorsun?" diye sordu bir seferinde. "Karım olacak yaşta mıyım sence?" dedim. "Daha yirmi dört yaşındayım." "Yirmi dört yaşında evli olmak normaldir" dedi. Sonra yirmisinde evlenmiş insanlardan söz etmeye başladı. Bay Bilmemne'nin yirmi iki yaşında iki çocuk sahibi olduğunu söyledi. Çok şaşırmıştım. "Öyleyse ben de evlenmek isterim. Bana iyi bir eş bulur musun?" dedim. Ama samimiyetimden şüphelenmişti. Ciddi olup olmadığımı sordu.

"Çok ciddiyim. Damat olmayı öyle istiyorum ki."

"Evet, gençler hep bunu ister. Gençler hep aynıdır." Bu samimi sözü beni şaşırtmıştı.

"Ama sen evlisin genç profesör" dedi kadın. "Buna eminim. Halinden belli oluyor."

"Sen bir falcısın. Evli olduğumu nereden biliyorsun?"

"Çok basit. Her gün Tokyo'dan mektup beklemiyor musun? Her gün soruyorsun."

"Harikasın! Doğaüstü güçlerin var senin."

"Doğru tahmin etmemiş miyim?"

"Haklı olabilirsin," diye muğlak bir yanıt verdim.

"Ama dikkatli ol. Karın seni aldatmasın. Zamane kızları çok başına buyruk."

"Yani Tokyo'daki karımın bir sevgilisi mi var sence?"

"Hayır, onu demek istemedim ama..."

"Sağol, içimi rahatlattın. Başka neye dikkat edeyim?"

"Karının iyi bir eş olduğuna eminim."

"Olmayan var mı ki?"

"Burada bir sürü var. Mesela Toyamalar'ın kızını bilir misin?"

"Hayır."

"Buranın en güzel kızıdır. Okuldaki bütün öğretmenler ona Madonna der. Adını işitmedin mi hiç?"

"İşitmiştim ama Madonna'yı bir geyşanın takma adı sanıyordum."

"Hayır, Madonna yabancı dilde güzel kadın demektir, bilmiyor musun?"

"Olabilir."

"Resim hocası vermiş bu adı ona."

"Soytarı Noda mı?"

"Hayır. Profesör Yoşikava."

"Madonna kötü bir kadın mı?"

"Evet, kötü bir kadın."

"Zaten takma adı olan bir kadın iyi olamaz."

"Evet, öyle."

"Gerçekten de, Kijin'deki Omatsu ya da Dakki'deki Ohyaku korkulacak kadınlarmış."

"Madonna, Bay Koga'nın, yani seni buraya getiren beyefendinin nişanlısıydı."

"Sahi mi? Aşka akıl sır ermez. Bay Yeşil Balkabağı'nın çapkın olduğunu hiç düşünmemiştim. Demek görünüşe aldanmamak gerekiyormuş. Artık daha dikkatli olacağım."

"Ne yazık ki Bay Koga'nın babası geçen yıl öldü. Çok zengindiler. Bir sürü bankada hisseleri vardı. Babası ölene kadar her şey yolunda gidiyordu. Ama sonra birden işler tersine döndü. Giderek fakirleştiler. Bay Koga fazla iyi niyetli olduğundan düğün sürekli ertelendi. So-

nunda müdür yardımcısı sahneye çıkıp Bayan Toyama'ya, yani Madonna'ya evlenme teklif etti."

"Kırmızı Gömlek cidden ona evlenme mi teklif etti? Vay alçak! Üstündekinin sıradan bir gömlek olmadığını anlamıştım zaten. Sonra?"

"Müdür yardımcısı, Toyamalar'la ortak bir tanıdığını aracı olarak kullandı. Toyamalar, Bay Koga'ya haksızlık yapmak istemediklerinden hemen cevap vermediler. Düşüneceklerini söylediler. Bunun üzerine müdür yardımcısı başka yöntemler kullandı. Onlara sık sık gidip gelmeye başladı. Sonunda Madonna'nın kalbini kazandı. Kırmızı Gömlek'in yaptığı kötü bir şeydi tabii ama Madonna da onun kadar suçluydu. Aslında herkes onu daha suçlu buluyor. Bay Koga'yla nişanlı olmasına karşın başka biriyle evlenmeyi kabul etti. Tanrı onu bağışlamaz değil mi?"

"Sahiden kötü davranmış. Tanrı elbette onu bağışlamaz."

"Bay Hotta arkadaşı Bay Koga'nın durumuna çok üzüldü. Müdür yardımcısına, Madonna'yla ilişkisini kesmesini tavsiye etti. Bunun üzerine Bay Kırmızı Gömlek nişanlı bir kadınla evlenmeyi düşünmeyeceğini ama eğer nişan bozulursa evlenebileceğini, Toyama ailesiyle dostça görüştüğünü ve bunun Bay Koga'nın duygularını incittiğini sanmadığını söyledi. O konuşmadan bir şey çıkmadı yani. Bay Kırmızı Gömlek'le Bay Hotta'nın araları o günden beri açık."

"Bu kadar ayrıntıyı nereden biliyorsun? Çok şaşırttın beni."

"Burası küçük bir yer."

Orada özel hayat diye bir şey yoktu. Herkes her şeyi biliyordu. Yaşlı kadın şu tempura ve lokma meselesinden de haberdar olabilirdi. Can sıkıcı bir yerdi ama güzel yanları da vardı. Madonna'nın anlamını ve Oklu Kirpi'yle Kırmızı Gömlek arasındaki ilişkiyi sonunda anlamıştım. Bu çok işime yarayacaktı. Ama neyin iyi, neyin kötü olduğunu anlamakta zorlanıyordum. Benim gibi sıradan bir insan, her şeyi siyah beyaz görmezse zorlanırdı.

"Kırmızı Gömlek mi daha iyi bir insan, Oklu Kirpi mi?" diye sordum.

"Oklu Kirpi kim?"

"Hotta."

"Hotta daha güçlü. Ama Kırmızı Gömlek'in daha nüfuzlu ve becerikli olduğu, ayrıca kadınlara daha iyi davrandığı söyleniyor. Ama işittiğim kadarıyla çocuklar Bay Hotta'yı çok seviyormuş."

"Kısacası hangisi daha iyi?"

"Bence kimin maaşı daha yüksekse, o daha iyidir."

Devam etmek anlamsız olduğundan, soru sormayı kestim. İki üç gün sonra, okuldan eve döndüğümde ev sahibesi gülümseyerek gelip, sonunda beklediğim mektubun geldiğini, onu doyasıya okumam gerektiğini söyledi. Kadın odadan çıktıktan sonra mektuba baktım. Tokyo'dan, Kiyo'dan geliyordu. Önce Yamaşiroya'ya, sonra antikacı İkagin'e, sonra da Haginolar'a gönderilmişti. Üzerinde iki üç adet "bu adresten ayrılmıştır" notu vardı. Ayrıca Yamaşiroya'da bir hafta kalmıştı. Orada yalnızca yolcular değil, mektuplar da kalıyordu demek. Mektubu açınca çok uzun olduğunu gördüm. Şöyleydi:

Sevgili Küçük Bey, mektubunu alır almaz hemen cevap yazmaya karar verdim. Ne yazık ki nezle yüzünden bir hafta yattığımdan geciktim. Ayrıca zamane kızları gibi iyi okuma yazmam olmadığından, epeyce uğraşmak zorunda kaldım. Önce yeğenime yazdırmayı düşündüm ama bu işi ben yapmalıydım. Önce bir taslak yazıp, sonra temize çektim. Temize çekmem iki gün sürdü. Taslağı da dört günde yazdım. Okunması zor bir mektup oldu. Ama çok uğraştım. Bu yüzden lütfen sonuna kadar oku.

Bu girişle başlayan bir buçuk metrelik mektupta bir sürü şeyden bahsediliyordu. Sahiden okuması zor bir mektuptu. Kötü bir el yazısıyla yazılmıştı. Üstelik noktalama işaretleri yoktu. Başı sonu belli değildi. Oturup epeyce uğraşarak noktalama işaretlerini kendim koydum. Sabırsız olduğumdan, bana beş yen verseler bile böyle bir mektubu okumazdım. Ama Kiyo'dan geldiği için oturup baştan sona okudum. Çok zorlandığım için, ne okuduğumu pek hatırlamıyordum. Bu yüzden tekrar baştan okudum. Hava kararınca verandaya çıkıp orada sabırla okumayı sürdürdüm. O sırada bir sonbahar rüzgârı esmeye başladı. Bahçedeki tropikal ağaçların iri yaprakları sallandı. Rüzgâr vücudumu serinletirken, mektubu elimden kapıp uçurdu. Bıraksam çitin ardına götürecekti. Mektubu tuttuktan sonra okumaya devam ettim.

Sevgili Botchan. Sağlam karakterin hoşuma gidiyor. Ama sinirli mizacın beni kaygılandırıyor. İnsanlara ad takma, yoksa onları düşman edersin. Taksan bile benim dışımda kimseye söyleme. Köylülerin kötü insanlar olduklarını duydum. Kendini kolla.

Oraların havası bile kötüymüş. Lütfen yatarken üstünü ört, yoksa üşütürsün. Mektubun çok kısa. Bir dahaki sefere bu mektubumun en az yarısı kadar bir mektup yazmanı istiyorum. Otel sahibesine bahşiş vermekle iyi yapmışsın. Ama parasız kalmışsındır. Köyde tek dostun paradır. Acil durumlar için mutlaka bir kenarda paran olmalı. Sana on yen gönderiyorum. Bana verdiğin elli yenin geri kalan kırk yenini de bankaya yatırdım. Tokyo'ya dönüp ev tutacağın zaman kullanırsın. O sana yeter vb.

Kiyo hakikaten çok tutumluydu! Verandada oturmuş, Kiyo'nun mektubu üstüne düşünürken, yaşlı Bayan Hagino kapıyı açarak akşam yemeğimi getirdi. Mektubu hâlâ mı okuduğumu sordu. "Çok uzun olmalı" dedi. Ona çok önemli olduğu için tekrar tekrar okuduğumu söyledim. Bu arada mektup rüzgârda dalgalanıp duruyordu. Verdiğim cevabın ikimizi de tatmin etmediğini biliyordum. Ama yemeğimi yemeye başladım. Bu akşam soyalı tatlı patates vardı. Haginolar, İkaginler'den çok daha nazik, iyi ve görgülü insanlardı ama yemekleri çok kötüydü. Bana her gün tatlı patates veriyorlardı. Evet, patatesi sev-

diğimi söylemiştim ama günde üç öğün patates yersem hem sağlığım bozulurdu hem de adım Bay Soluk Benizli Tatlı Patates'e çıkardı. Nasıl Bay Yeşil Balkabağı'na gülüyorsam, insanlar da bana gülerdi. Oysa Kiyo bana en sevdiğim yemekleri yapardı. Mesela tonbalığı şaşimisi ya da soya sosunda kızartılmış kamaboko. Ama Haginolar gibi fakir samurayların böyle lüks yemekler yapmasını bekleyemezdim tabii. Yaşlı dadım Kiyo'yu giderek daha fazla özlüyordum. Burada uzun süre kalırsam, onu Tokyo'dan buraya getirtecektim. Tempura ve lokma tatlısı yemem yasak olduğundan, yalnızca patatesle besleniyordum. Yakında tığ gibi kalacaktım ve benzim sararacaktı. Öğretmenlik ne zormuş diye düşündüm. Zen rahipleri bile daha iyi besleniyordur. Yine de bir tabak patates yedim. Masanın çekmecesinden aldığım iki yumurtayı da mideye indirdim. İyi beslenmezsem haftada yirmi bir saat ders vermeyi nasıl becerebilirdim?

O gün Kiyo'nun mektubunu aldığım için kaplıcaya gitmekte gecikmiştim. Ama son birkaç aydır alışkanlık yaptığından, gitmesem kendimi kötü hissederdim. Belime taktığım en gözde kırmızı havlumla istasyona doğru yürüdüm. Tren birkaç dakika önce kalktığından, biraz beklemem gerekiyordu. Banka oturup Şikişima sigarası içerken, Bay Yeşil Balkabağı çıkageldi. Bayan Hagino'dan işittiklerim, ona olan sempatimi iyice artırmıştı. Çok alçakgönüllü biriydi. İki dünya arasında yaşayan bir parazit gibiydi. Aslında zavallı bir karakterdi. Ama istediği kadar ağlasın, hiçbir işe yaramazdı. Elimde olsa maaşını hemen iki misline çıkarırdım. Böylece hemen o gün Bayan Toyama'yla evlenebilir ve karısıyla birlikte Tokyo'da

bir ay balayına çıkabilirdi. Böyle şeyler düşündüğüm için ona kibar davrandım doğal olarak. "Kaplıcaya mı gidiyorsun? Gel otur." Yana kaydım. Rahatsız olmamamı söyleyerek ayakta durdu. Teklifimi yineledim çünkü ayakta yorulmasını istemiyordum. Yanımda oturmasını gerçekten çok istiyordum çünkü onun için üzülüyordum. Epey tereddüt ettikten sonra nihayet boyun eğip yanıma oturdu. Beni rahatsız etmek istemediğini söyledi.

Dünyada türlü türlü insan var. Mesela Soytarı Noda, davet filan beklemeden yanınıza oturuverir. Oklu Kirpi, kendisi olmasa Japonya'nın krize gireceğini sanır. Kırmızı Gömlek züppeliği tekeline aldığını sanır. Müdür Porsuk kendini eğitim timsali olarak görür. Hepsinin de kendi dünyası vardır. Hepsi de kendi dünyasının kralıdır. Ama Profesör Yeşil Balkabağı gibi alçakgönüllü biriyle ilk kez karşılaşıyordum. Hep başı eğik geziyordu. Kimse onun farkında değildi. Evet, solgun ve tombul bir yüzü vardı ama iyi bir insandı. Aklı başında hiçbir kız onu Kırmızı Gömlek için terk etmezdi. Ama Madonna şıllığın tekiydi. Oysa düzinelerce Kırmızı Gömlek, bir Yeşil Balkabağı etmezdi.

"Hasta mısın? Zayıf ve yorgun görünüyorsun?"

"Hayır, iyiyim."

"Güzel. Hastalık insanı işe yaramaz hale getirir."

"Sen çok sağlıklı görünüyorsun."

"Evet. Zayıfım ama hayatımda hiç hasta olmadım. Hastalığı hiç sevmem."

Böyle şeyler konuşuyorduk. Bay Yeşil Balkabağı bana gülümsüyordu. Sonra birden istasyon girişinden şen bir kadın kahkahası geldi. Dönüp bakınca sütbeyazı ten-

li, uzun boylu, saçı son moda olan muhteşem bir kız gördük! Yanında kırk beş yaşlarında ihtiyar bir kadın vardı. Bilet alıyorlardı. Güzel kadınları tasvir etmeyi beceremem, bu yüzden hiç denemeyeceğim. Ama kesinlikle güzeldi. Kendimi avcumda mis kokulu bir kristal küre tutuyormuş gibi hissettim. Yaşlı kadının boyu kısaydı. Ama birbirlerine o kadar benziyorlardı ki, ana kız olmalıydılar. O güzel kızı görür görmez Bay Yeşil Balkabağı'nı unuttum. Bütün dikkatim kızda odaklandı. Bay Yeşil Balkabağı birden yanımdan kalkarak ağır adımlarla onlara doğru yürüdü. Buna çok şaşırmıştım. O kızın Madonna olabileceği geçti aklımdan. Resmiyetle selamlaştıktan sonra konuşmaya başladılar. Uzakta olduklarından ne söylediklerini işitemiyordum.

İstasyondaki saate göre tren beş dakika sonra kalkacaktı. Konuşacak kimsem kalmayınca beklemekten sıkılmış, trenin bir an önce gelmesini istiyordum. O sırada istasyona koşarak bir adam girdi. Kırmızı Gömlek'ti bu. Sırtında ucuz bir kimono, belinde baştan savma bağlanmış bir kuşak vardı. Hiç yanından ayırmadığı altın saatinin zinciri görünüyordu. Zincir sahte altındı. Kırmızı Gömlek herkesi kandırmaya çalışıyordu ama beni kandıramazdı. Bekleme odasına girer girmez etrafa bakınmaya başladı. Bir şeyi ya da birini arıyordu. Gişenin önünde konuşan üç kişiyi görünce yanlarına gidip kibarca selam verdikten sonra birkaç kelime söyledi. Sonra dönüp kedi gibi yürüyerek yanıma geldi ve "Sen de mi kaplıcaya gidiyorsun?" dedi. "Treni kaçırırım korkusuyla koşarak gelmiştim ama daha birkaç dakika var. Şu saat doğru mu acaba?" Sonra saatini çıkarıp baktı ve arada iki dakikalık

fark olduğunu söyledi. Yanıma oturdu ama gözünü o güzel kızdan ayırmıyordu. Çenesini bastonunun tepesine dayamış, ona bakıp duruyordu. Yaşlı kadın sık sık Kırmızı Gömlek'e baksa da, genç kız hiç bakmıyordu. O Madonna olmalı, diye düşündüm.

Sonunda tren ıslık çalarak istasyona geldi. Bekleme odasındaki yolcular yer kapma telaşıyla koşturdu. Kırmızı Gömlek birinci mevkiye ilk giren olmayı başardı. Ama birinci mevkide olmak gurur verici değildi çünkü iki mevki arasında yalnızca iki senlik fark vardı. Sumida'ya birinci mevkide yolculuk beş sen, üçüncü mevkide yolculuksa üç sendi. Görüyorsunuz ya, birinci sınıf insanla üçüncü sınıf insan olmak arasındaki fark iki sendi. Ben bile beyaz renkli birinci mevki bileti aldım. Ama köylüler tutumlu olduklarından çoğu üçüncü mevkiye bindi. Kırmızı Gömlek'ten sonra Madonna'yla annesi de birinci mevkiye bindiler.

Bay Yeşil Balkabağı ise ilke olarak üçüncü mevkiye binerdi hep. Ama bu kez kararsız görünüyordu. Ancak yaklaştığımı görünce hemen üçüncü mevki vagonuna daldı. Birden ona çok acıyarak, peşinden üçüncü mevkiye bindim. Birinci mevki biletiyle üçüncü mevkide gitmem sorun olmazdı.

Biraz sonra kaplıcaya vardık. Otelin üçüncü katında banyo kıyafeti olan yukatamı giydikten sonra havuza indim. Bay Yeşil Balkabağı oradaydı. Konferans filan gibi resmi durumlarda çenem kilitlenir ama normalde hayli konuşkan biriyimdir. Havuzda onunla konuşmaya başladım çünkü üzgün görünümü ona acımama yol açıyordu. Üzgün insanları iki çift lafla neşelendirmek bir Yedo-

lu'nun görevidir bence. Ama o pek konuşmak istemiyordu sanki. Yalnızca "Evet" ve "Hayır" diyordu. Bunları bile söylemekte zorlanır gibiydi. Bunun üzerine susmaya karar verdim.

Kırmızı Gömlek havuzda değildi. Bir sürü havuz olduğundan, müdür yardımcısının orada olmamasında anormal bir şey yoktu. Dışarı çıkınca gökyüzünde güzel bir ay olduğunu gördüm. Sokağın iki yanında uzanan söğütlerin zarif dalgalarının gölgeleri yere vuruyordu. "Biraz yürüyeyim" diye düşündüm. Kuzeye doğru giderek, sokağın sonuna kadar yürüdüm. Solda büyük bir kapı gördüm. Kapının ardında bir Budist tapınağı, iki yanında da geyşa evleri vardı. Bir tapınak bahçesinde bu evlerin bulunması çok tuhaftı. Girip bir bakmak istedim ama Müdür Porsuk'un kulağına gider diye çekindim. Tapınağın karşısında tek katlı bir bina gördüm. Küçük penceresi parmaklıklı ve siyah perdeliydi. Başıma onca dert açan lokmacıydı burası. Dükkânın penceresinin üstünde, Şiruko ve Ozoni Çorbası yazan yuvarlak bir fener asılıydı. Fenerin ışığı binanın yanındaki söğüdün gölgesini aydınlatıyordu. Lokma yemek istiyordum ama kendimi tutarak yürümeyi sürdürdüm.

İnsanın canı lokma çekmişse kendini tutması zordur. Ama nişanlısının bir başkasına âşık olması daha da korkunç olmalıydı. Bay Yeşil Balkabağı'nın yerinde olmaktansa, hayatım boyunca hiç lokma yememeyi, hatta tam üç gün oruç tutmayı yeğlerdim. İnsanoğlu kadar hain bir yaratık yoktur. Kızın o güzel yüzüne bakan hiç kimse, onun vicdansızlık yapabileceğini düşünemezdi. Oysa durum tam tersiydi. Güzel olan zalimdi. Suratı su-

da şişmiş bir balkabağına benzeyen Bay Koga ise iyi kalpliydi. Hiçbir şey göründüğü gibi değildi! Oklu Kirpi'yi dürüst biri sanmıştım, oysa çocukları kışkırttığı söyleniyordu. Sonra da müdürün çocukları cezalandırmasını istemişti. Kırmızı Gömlek ise sevimsiz görünmesine karşın beklediğimden daha iyi bir insan çıkmış, beni dolaylı olarak uyarmıştı. Madonna'yı baştan çıkardığı söyleniyordu, oysa Madonna'nın Bay Koga ile olan nişanı bozulmadıkça onunla evlenmeyecekti. Beni çekiştiren ve gitmemi isteyen kişinin İkagin olduğunu sanmıştım, oysa evinden ayrılır ayrılmaz yerime Soytarı Noda geçmişti. Bunları düşündükçe, dünyada hiçbir şeyden emin olmamak gerektiği kanısına varıyordum. Bunları Kiyo'ya yazsam, buranın bir canavar yuvası olduğunu düşünürdü herhalde.

Vurdumduymaz biriyimdir. Şimdiye kadar başıma gelen hiçbir şey canımı sıkmamıştı. Buraya geldim geleli dünyadaki kötülüklerin farkına varmış ve alarma geçmiştim. Oysa geleli daha bir ay olmuştu. Gerçi başıma büyük bir felaket gelmemişti. Ama kendimi beş altı yaş büyümüş gibi hissediyordum. İlk fırsatta bu pis yerden ayrılıp Tokyo'ya dönmem en iyisi olabilirdi. Bir sürü şey düşünerek taş köprüyü geçince, kendimi Nozeri Nehri'nin diğer yakasında buldum. Nozeri Nehri diyorum ama aslında nehir filan değil, yalnızca bir buçuk metre genişlikte küçük bir dere. Nehrin 12 kilometre ilerisinde Aioi köyü var. Köylüler Kannon Tapınağı'yla gurur duyarlar.

Dönüp geriye bakınca ay ışığında, kaplıcaların bulunduğu yerde kırmızı ışıkların parladığını gördüm.

Duyduğum davul sesleri geyşa evlerinden geliyor olmalıydı. Nehir sığ da olsa hızlı akıyordu. Ay ışığıyla şıkır şıkır parlıyordu. Nehrin kıyısında gezinirken, epeyce ileride insanlar gördüm. Seçebildiğim kadarıyla iki kişilerdi. Kaplıcalardan köydeki evlerine dönen iki genç olabilirdi. Köylüler genellikle eve dönerken türkü söyler. Ama bu ikisi söylemiyordu. Çıtları çıkmıyordu.

Onlardan hızlı yürüdüğümden, yaklaşmaya başladım. Biri kadındı. Aramızda yirmi metre kalmıştı. Yaklaştığımı işittiler. Adam dönüp baktı. Ay ışığı arkalarından vuruyordu. Adamı tanır gibi oldum. Dönüp yürümeye devam ettiler. Adımlarımı hızlandırdım çünkü aklıma bir fikir gelmişti. İkisi takip edildiklerinin farkında olmadıklarından hızlarını değiştirmemişti. Onlara kolayca yetiştim. Adamın yanından geçerken koluna dokunup iki adım önüne geçtim. Sonra topuklarımın üstünde dönüp adamın yüzüne baktım. Ay ışığı yüzüme vurdu. Adam hafif bir hayret nidası attı. Hemen geri dönüp, yanındaki güzel kıza da dönmesini söyledi. Birlikte kaplıcalara doğru yürümeye başladılar. Kırmızı Gömlek beni tanımazdan gelmişti. Buranın küçüklüğünden tek şikâyetçi olan ben değildim anlaşılan.

SEKİZ

Kırmızı Gömlek'in davetiyle balığa çıktıktan sonra, Oklu Kirpi'den şüphelenir olmuştum. Oklu Kirpi saçma bir bahaneyle kaldığım evden çıkmamı isteyince, alçağın teki olduğuna kanaat getirmiştim. Ama öğretmenler toplantısında çocukların ağır cezalandırılmasını savununca şaşırmıştım. Hiç beklemediğim bir şeydi bu. Bayan Hagino'dan Hotta'nın Bay Yeşil Balkabağı adına müdür yardımcısıyla konuştuğunu işitince bu onurlu tavrı takdir etmişim. Sonunda Hotta'nın aslında iyi biri, Kırmızı Gömlek'inse beni Oklu Kirpi aleyhine dolduruşa getiren alçak bir herif olduğuna inanmaya başlamıştım. Nozeri kıyısında Kırmızı Gömlek'i Madonna'yla yürürken görünce, onun yalancının teki olduğuna emin oldum. Alçak olup olmadığına çok emin değildim ama kötü biri olduğu kesindi. İkiyüzlüydü. Bambu gibi dosdoğru olmayan insanlara güvenilmezdi. Dürüst insanlarla arkadaşlık etmek zevktir. Kırmızı Gömlek gibi tatlı dilli, iyi ve kibar görünen, kehribar renkli piposuyla hava atan insanlaraysa çok dikkat etmek gerekir. Böyle biriyle tartışırsanız başınız belaya girer. Onunla dövüşürsem, Ekoin ringin-

deki güreşçilerin boğuşması gibi olmayacaktı bu. Aklıma Oklu Kirpi geldi. Öğretmenler odasında, diğer öğretmenlerin şaşkın bakışları altında onunla bir buçuk sen yüzünden bağıra çağıra yaptığımız tartışma aslında daha insancaydı. Toplantıda baykuş gözleriyle bana ters ters bakınca kötü bir insan olduğunu düşünmüştüm. Oysa o bakışı Kırmızı Gömlek'in yumuşak, ikna edici sesine yeğlerdim. Toplantıdan sonra Oklu Kirpi'yle bir iki kez konuşmaya, barışmaya çalışmıştım. Ama karşılık vermemiş, o iri ve korkunç gözleriyle dik dik yüzüme bakmakla yetinmişti. Buna öyle kızmıştım ki, bir daha barışmaya yeltenmedim.

Hotta'yla o günden beri hiç konuşmamıştık. Masasına bıraktığım bozuk paralar hâlâ orada duruyordu. Tozla kaplanmıştı. Onları almak istemiyordum. Hotta da almayacaktı. O bir buçuk sen, iletişim kurmamızı engelleyen bir duvardı. Oklu Kirpi inatla susuyordu. O bozuk paralar ikimizin de sinirini bozuyordu. Öyle ki, okula gidip o kahrolası paraları görmek bize acı verir olmuştu.

Oklu Kirpi ile konuşmazken, Kırmızı Gömlek'le eskisi gibi arkadaşlığımı sürdürüyordum. Onu Nozeri kıyısında gördüğüm gecenin ertesi günü gelip yanıma oturdu ve yeni evimden hoşnut olup olmadığım, kendisiyle Rus edebiyatı, yani goruki avına çıkmayı isteyip istemediğim gibi pek çok şey sordu. Ondan artık hoşlanmadığım için, dün gece kendisini zaten iki kez gördüğümü, bunun yettiğini söyledim. "İstasyonu mu kast ediyorsun?" dedi. "Oraya hep o saatlerde mi gidersin? Yoksa o gece geç mi gelmiştin?" Onu Nozeri kıyısında da gördüğümü söylediğimde "Oraya gitmedim ki" dedi. "Yıkan-

dıktan sonra hemen eve döndüm." Ama beni kandıramazdı çünkü onu gördüğüme emindim. Vay yalancı! Böyle yalancı biri ortaokulda müdür yardımcısı olabiliyorsa, ben kesin üniversite rektörü olurdum. Kırmızı Gömlek'e güvenimi yitirdikten sonra bile onunla konuşmayı sürdürdüm. Oysa güvendiğim Oklu Kirpi'yle hiç konuşmuyordum. Dünya ne tuhaf!

Müdür yardımcısı bir gün beni evine davet etti. Benimle konuşmak istediğini söyledi. Aslında kaplıcaya gitmek istiyordum ama öğleden sonra dörtte kapısını çaldım. Bekâr olmasına karşın, uzun süre önce pansiyondan taşınmıştı. Şimdi bir müdür yardımcısına yaraşır, kemerli girişli, hoş bir evde oturuyordu. Kirasının dokuz buçuk yen olduğu söyleniyordu. Dokuz buçuk yene böyle güzel bir ev kiralanabiliyorsa, ben de revaklı bir ev kiralayıp Kiyo'yu yanıma çağırabilirdim. Kapıyı çalıp "Kimse yok mu" deyince karşımda Kırmızı Gömlek'in erkek kardeşi belirdi. Kardeşi cebir ve aritmetik dersi verdiğim kötü bir öğrencimdi. Üstelik yerli olmadığı için köylüden daha beterdi.

Kırmızı Gömlek'i görünce, hangi konuda konuşmak istediğini sordum. Kırmızı Gömlek en sevdiği kehribar renkli piposuyla kokulu bir tütün içerken şunları söyledi: "Buraya geldiğinden beri, öğrencilerin durumunda düzelme var. Müdür senin gibi iyi bir öğretmene sahip olduğuna çok memnun. Lütfen elinden geleni yap çünkü okul yetkilileri senden çok şey bekliyor."

"Ya? Elimden geleni yapayım öyle mi? Ama zaten elimden geleni yapıyorum. Daha fazlasını yapamam" dedim.

"Peki, tamam. Daha fazlasını istemiyoruz. Ama sana geçen gün söylediğim şeyi sakın unutma oldu mu? Lütfen unutma."

"Yani bana kalacak yer bulan adamın tehlikeli biri olduğunu mu söylüyorsun?"

"Bu kadar açık konuşma, yoksa sözler anlamını yitirir. Ama neyse. Nasıl bir insan olduğumu biliyorsun. Biz de yeteneklerinin farkındayız ve seni ödüllendireceğiz. Biraz sabret. Ödüllendirileceksin."

"Maaşımı mı artıracaksınız? Aslında çok umrumda değil ama biraz artsa iyi olur tabii."

"Neyse ki başka bir okula göndermeyi düşündüğüm biri var. Gerçi müdürle konuşmadan sana söz veremem tabii. Ama onun maaşının bir kısmını sana verebiliriz. Müdüre bundan söz etmeyi düşünüyorum."

"Sağol. Kim gönderilecek peki?"

"Yakında herkes öğrenecek zaten. O yüzden bilmende sakınca yok. Koga."

"İyi ama Koga buranın yerlisi değil mi?"

"Evet, ama... şey, koşullar, kısmen onun arzusu dışında olan koşullar yüzünden gitmesi gerekiyor."

"Nereye gidecek?"

"Hyuga Eyaleti'ndeki Nobeoka'ya. Orası sapa bir yer olduğundan, maaşı artacak."

"Yerine kim geçecek peki?"

"Aklımızda biri var. Maaşının artmasına itiraz etmeyecek biri."

"Sağol ama maaşımın haksızca artırılmasını istemem."

"Her halükârda müdüre bu konudan söz edeceğim.

O da benimle aynı fikirde sanırım. Arada sırada senden daha çok çalışmanı isteyebiliriz. Umarım buna hazır olursun."

"Yani mesai saatlerimi mi artıracaksınız?"

"Hayır. Belki azaltırız..."

"Yani daha az saatte daha çok çalışacağım öyle mi? Tuhaf."

"Şimdilik tuhaf gelebilir çünkü henüz her şeyi anlatamıyorum. Şu kadarını söyleyeyim. Sana daha önemli bir görev teklif edebiliriz."

Bütün bunlardan hiçbir şey anlamamıştım. Kırmızı Gömlek'in daha önemli bir görevden kastı matematik derslerinin zümre başkanlığı olabilirdi ancak. Bu mevkide de Oklu Kirpi vardı ve yerini bırakacak gibi görünmüyordu. Ayrıca okulun onu başka yere göndermesi ya da kovması akıllıca olmazdı çünkü çocukların çok sevdiği bir öğretmendi. Müdür yardımcısı hep muğlak konuşurdu ama bu kez iş görüşmemizin bittiğini anlamıştım. Havadan sudan konuştuk. İyi bir insan olan Bay Yeşil Balkabağı'na veda partisi düzenleneceğini söyledi. Sake sevip sevmediğimi sordu. Bay Yeşil Balkabağı'nın çok iyi insan olduğunu söyledi. Konudan konuya atlıyordu. Sonunda haiku şiiri yazıp yazmadığımı sordu. Bu konuya girersek Kırmızı Gömlek'in kafamı ütüleyeceğinden korkarak, hemen "Hayır, artık gideyim" dedim. Haiku tarzının kurucusu Başo'nun çoğu öğrencisi berberdir. Zamanı boldu. Bir matematik öğretmeninin kovası, kadın şair Kaga Chiyo'nun ünlü şiirinde olduğu gibi, bir gündüz sefası tarafından kaçırılsa, komik olurdu. Bir matematik öğretmeninin haiku şiiriyle ne işi olur ki?

Eve gidince uzun uzun düşündüm. "Dünyada böyle anlaşılmaz insanların olması ne tuhaf. Herif doğduğu yerde yaşıyor. Bahçeli evi var. Okulda da çok rahat. Ama yine de başka bir eyaletteki sorunlu bir okula gitmek istiyor. Hadi başkente, elektrikli trenlerin filan olduğu bir yere gitse neyse. Hyuga eyaletindeki Nobeota'da ne var ki? Ben burada bile bir ay kaldıktan sonra memleketimi özlemeye başladım. Hele Nobeoka bildiğim kadarıyla sıradağların arasındaki küçük bir kasaba. Kırmızı Gömlek'in söylediğine göre oraya ulaşmak için önce gemiye binmek, sonra faytonla bir günde Miyazaki'ye gitmek, oradan Nobeoka'ya varmak için de yine arabayla bir gün yolculuk etmek gerekiyormuş. Adı bile yabani. Oralılar maymunlarla iç içe yaşıyordur herhalde. Tamam, Yeşil Balkabağı bir bilge olabilir ama o bile şebeklerin arasında yaşamak istemez herhalde. Ama yine de gidiyor! Ne tuhaf bir seçim!"

Böyle şeyler düşünürken yaşlı ev sahibesi akşam yemeğimi getirdi. "Yine mi patates?" diye sorunca, "bu sefer tofu getirdim" diye fısıldadı. Ama tofuyla patates arasında pek fark var sayılmaz.

"Bayan Hagino, Bay Koga'nın Hyuga'ya gideceği doğru mu?"

"Maalesef doğru."

"Gerçekten maalesef. Oraya gitmeyi kendi istemiş."

"Sahi mi? Kim?"

"Kim mi? Bay Koga tabii. Kendi isteğiyle gitmiyor mu?"

"Tabii ki hayır."

"Öyle mi? Ama Kırmızı Gömlek daha demin öyle dedi. Yoksa yalan mı söyledi?"

"Bay Müdür Yardımcısı öyle demiş olabilir. Ama Bay Koga gitmek istemediğini söylüyor."

"İkisi de doğru söylüyor olabilir. Kimseyi kayırmaman hoşuma gidiyor. Söylesene, Bay Koga niye gönderiliyor?"

"Bay Koga'nın annesi bu sabah gelip bana her şeyi anlattı."

"Ne söyledi?"

"Babasının ölümünden sonra, Bay Koga'yla annesi çok zor duruma düştüler. Durumları gerçekten çok kötü. Bir gün annesi müdüre gidip oğlunun dört yıldır okulunda öğretmenlik yaptığını söyleyerek, maaşına biraz zam rica etmiş."

"Ya?"

"Müdür düşüneceğini söyleyince annesi mutlu mutlu eve dönmüş. Müdürden gelecek iyi haberi dört gözle beklemeye başlamışlar. Ama aylarca ses seda çıkmamış. Sonunda müdür Bay Koga'yı çağırtmış. Okulun durumu kötü olduğundan maaşına zam yapamayacağını ama Nobeoka'da daha iyi maaşla çalışabileceği bir okul bulduğunu, onu oraya tayin ettirmek için gerekli işlemleri yaptığını, böylece arzusunu yerine getirmiş olduğunu söylemiş."

"Fikrini sormadan emretmiş."

"Kesinlikle. Bay Koga bunu duyunca çok şaşırmış. Müdüre şimdiki maaşıyla burada kalmak istediğini söylemiş. Çünkü annesi de, evi de burada. Maaşı artacak olsa bile, yabancı bir yere gitmek istememiş. Ama müdür artık çok geç olduğunu, bütün işlemlerin tamamlandığını, yerine geçecek kişinin bile belirlendiğini söylemiş."

"Gerçekten mi? İşte bu çok kötü. Demek Bay Koga gitmek istemiyor. Bana da tuhaf gelmişti zaten. İnsanın birazcık zam alacak diye dağa gidip maymunlarla yaşamaya razı olması için Tohenboku [salak] olması gerekir. Zaten alacağı zam da beş yen filanmış galiba."

"Tohenboku mu? Ne demek istiyorsun?"

"Boşver. Saçmalıyorum işte. Her şey Kırmızı Gömlek'in başının altından çıkıyor. Kasten cinayet işlemek gibi bir şey bu. Bir de kalkmış maaşıma zam yapacağını söylüyor utanmadan. Ne derse desin, zam filan yapamaz."

"Maaşına zam mı yapılacak?"

"O öyle diyor. Ama kabul etmeyeceğim."

"Neden?"

"Kesinlikle kabul etmeyeceğim. Kırmızı Gömlek sahtekârın teki. Alçak, rezil ve korkak biri!"

"Korkağın teki olabilir ama zammı reddetme sakın. İnsan gençken çabuk parlar ama yaşlandıkça sakin olmayı öğrenir. Bir anlık öfke pahalıya patlayabilir. Ben yaşlı bir kadınım. Sözümü dinle. Müdür yardımcısının teklifini kabul et ve teşekkür et."

"Bu konunun yaşla ilgisi yok. Sen kendi işine bak. Maaşımın artıp artmayacağı yalnızca beni ilgilendirir."

Yaşlı kadın çıkıp gitti. Yaşlı adam eski şarkılardan *utai* söylemeye başladı. Sesi öyle masumdu ki. Sanki hayatında mutluluktan başka bir şey tanımamıştı. Bence *utai*, sözcüklere gereksiz vurgular vererek onları anlaşılmaz kılma sanatıdır. Oysa normal söylenseler kolayca anlaşılırlar. Gecelerini böyle sıkıcı bir müzik türüyle uğraşak geçiren bir ihtiyar, böyle bir şarkıyı her akşam na-

sıl söyleyebiliyor? Ama bu konuda fazla düşünemezdim. Aklım başka bir şeyle meşguldü. Evet, maaşıma zam yapılmasını gönülsüzce de olsa kabul etmiştim çünkü fazla para göz çıkarmazdı. Ama işin içinde şantaj varsa uzak durmalıydım. İstemeden tayin edilen birinin maaşının bir kısmına konacak kadar vicdansız değildim. Kırmızı Gömlek, Bay Koga'yı niye zorla ta Nobeoka'ya göndermek istiyordu? Bir sürgün olan Sugavara Miçizane'nin bile, memleketi Hakata'nın civarında oturmasına izin verilmişti. Bir suikastçi olan Kavai Matagoro bile Sagara'da yaşamayı sürdürebilmişti. "Ne olursa olsun hemen müdür yardımcısıyla görüşmeli ve teklifini reddetmeliyim. Yoksa gözüme uyku girmez" diye düşündüm.

Yün hakamamı giyerek Kırmızı Gömlek'in evine döndüm. Kapısının önünde durup seslendim. Yine kardeşi çıkıp, niye geldiğimi sordu. Bana ters ters bakıyordu. İşim varsa on kere de gelip gidebilirdim. Geceyarısı bile gelebilirdim. Müdür yardımcısına yaltaklanmak için kapısını aşındıran aşağılık bir yalaka olduğumu sanıyorsa çok yanılıyordu. Oraya ağabeyinin teklifini reddettiğimi söylemeye gelmiştim. Evde misafir olduğunu duyunca, kapıda bekleyeceğimi, bir dakika içinde gelip beni görmesini söyledim. Kardeşi gidince etrafa bakındım. Kapının önünde iki zarif terlik vardı. Hassas kulaklarım, arkadaki salondan gelen *banzai* sesini işitti. Neşeli bir müzik çalınıyordu. İçeride Soytarı Noda'nın olduğunu hissettim. O tutkulu köle sesi ve kapının önünde duran, ancak bir sahne oyuncusunun giyeceği türden terlikler başkasına ait olamazdı.

Biraz sonra Kırmızı Gömlek elinde fenerle kapıda

belirdi. Beni içeri davet etti. Misafirinin yabancı değil, Bay Yoşikava olduğunu söyledi. Kendisine teşekkür ettim ama girmek istemediğimi çünkü kendisiyle yalnızca beş dakika konuşacağımı söyledim. Yüzünün Japon balığı gibi kıpkırmızı olduğunu fark ettim. Noda'yla sake içiyordu besbelli.

"Maaşıma zam yapacağınızı söylemiştin" dedim. "Ama fikrimi değiştirdim. Teklifini reddediyorum."

Müdür yardımcısı fenerini kaldırarak bana hayretle baktı. Öyle şaşırmıştı ki, dili tutulmuştu sanki. Ya maaşıma zam istememem ya da bunu hemen gelip söylemem tuhafına gitmişti. Belki de ikisine birden şaşırmıştı. Karşımda heykel gibi duruyordu.

Sessizliği bozarak "Teklifini kabul ettiğimde, Bay Koga'nın tayin olmak istediğini sanıyordum" dedim. "Ama..."

"Evet, tamamen Bay Koga'nın arzusuyla verilen bir karar bu. Üstelik tamamen de ayrılmıyor."

"Hayır. Bay Koga burada kalmak için şimdiki maaşına bile razı. Memleketinden ayrılmak istemiyor."

"Bay Koga sana öyle mi dedi?"

"Hayır. Kendisinden işitmedim."

"Öyleyse kim dedi?"

"Bugün ev sahibem söyledi. O da Bay Koga'nın annesinden işitmiş."

"Yani bunu yaşlı ev sahibenden işittin, öyle mi?"

"Evet."

"Kusura bakma ama yanılıyorsun. Müdür yardımcına inanmak yerine yaşlı kadınların dedikodularına inanıyorsun demek."

Bir ikilemde kalmıştım. "Edebiyatçılar zeki olur" diye düşündüm. "Kendini haklı çıkarana kadar rahat etmez. Babam çok aceleci ve telaşlı olduğum için adam olamayacağımı söylerdi. Haklıydı da. Yaşlı kadının sözlerini işitince gaza gelmiştim. Ne Bay Yeşil Balkabağı'yla konuşmuştum ne de annesiyle. Aptalca davranmıştım. Ne diyeceğimi bilemiyordum.

Ama Kırmızı Gömlek'e güvenimi yitirmiştim bir kere. Ev sahibem pek matah bir insan olmasa da, yalancı değildi. Kırmızı Gömlek gibi ikiyüzlü değildi. Bu yüzden şöyle karşılık vermekten başka seçeneğim yoktu: "Haklı olabilirsin. Ama yine de maaşıma zam yapmayın."

"Bu daha da tuhaf. Şimdi buraya neden geldin? Maaşına zam yapılmasını istemediğini söylemek için. Çünkü bazı şüphelerin vardı. Ama bunların yersiz olduğunu anladın. Yine de zam istemiyorum diyorsun. Ne demek oluyor bu?"

"Bunu anlaman güç olabilir. Yine de bırak kendi kararımı kendim vereyim."

"Madem istemiyorsun seni zorlayamam. Ama nedensiz yere fikir değiştirip duran bir insansan, korkarım geleceğin pek parlak değil."

"Bu benim sorunum."

"Mantıksızsın dostum. İnsanın güvenliğinden önemli bir şey yoktur. Diyelim ki ev sahibin..."

"Ev sahibem" diye düzelttim.

"Her neyse. Diyelim ki o yaşlı kadın doğru söylüyor. Sonuçta senin maaşına yapılacak zam Bay Koga'ya bir şey kaybettirmeyecek ki. O zaten Nobeoka'ya gidiyor. Yerine gelecek olan da daha düşük bir maaşla işe başla-

yacak. Aradaki farkı da sen alacaksın. Neden gocunuyorsun anlamıyorum. Bay Koga, Nobeoka'da daha rahat yaşayacak. Yerine geçecek kişi ondan daha az maaş alacak. Senin maaşın da biraz yükselecek. Bu durumda en kazançlı çıkacak olan sensin. Israr etmeyeceğim ama bir kez daha düşün olur mu?"

Ne yazık ki zeki değilim. Normalde hasmımın böyle konuşması beni ikna etmeye yeterdi. Yanıldığımı kabul ederdim. Kafam karışır, dönüp giderdim. Ama o gece öyle olmadı. Nedeni de şuydu: Kırmızı Gömlek'e en başından beri kanım kaynamamıştı. Evet, bir ara ona sempati duymaya başlamıştım. İyi kalpli bir kadın gibi davranıyordu çünkü. Ama bu sonradan geçmişti. Aslında numara yaptığını anlayınca ona eskisinden de soğuk bakmaya başlamıştım. Tepki duymuştum çünkü. Bu yüzden ne derse desin beni ikna edemezdi. En ikna edici konuşan insan iyi bir insan olmayabilir. En saçma konuşan insan da kötü biri olmayabilir. Dıştan bakan biri müdür yardımcısının haklı olduğunu düşünebilirdi ama o yalnızca dıştan güzel görünen bir mezar gibiydi. Görünüş aldatıcı olabilir. Yalnızca para, güç ya da mantık insanları etkilemeye yetse, tefeciler, komiserler ve üniversite profesörleri en sevilen insanlar olurdu. Bu ortaokul müdür yardımcısı ne kadar zekice konuşursa konuşsun, fikrimi değiştiremezdi. İnsanlar mantıklarıyla değil, kalpleriyle hareket eder.

"Söylediklerin mantıklı geliyor. Ama yine de maaşımın artırılması fikrinden hoşlanmamaya başladım. Ne diyeyim, istemiyorum işte. Düşünüp taşınsam da fikrim değişmez artık. Hoşça kal." Dönüp gittim. Gökyüzünde uzanan samanyolu "İyi yaptın evlat" diyordu sanki.

DOKUZ

Bay Yeşil Balkabağı'nın veda partisinin düzenleneceği günün sabahı okula gittiğimde, Oklu Kirpi beklenmedik bir biçimde yanıma gelip "Hatırlarsan geçen gün sana İkagin'in evinden hemen çıkmanı söylemiştim" dedi. "Çünkü onun sözüne inanmıştım. O antikacı başına bela olduğunu, kaba saba, sinirli bir adam olduğunu söylemişti. Ona inanmıştım ama sonradan İkagin'in yalancının teki olduğunu anladım. Sahte tablolarını ve resimlerini insanlara kakalamak için yapmayacağı şey yok. Senin hakkında söyledikleri yalan olmalı. Sana bazı değersiz resimlerle sözde antikalar satmak istiyordu ama sen ona kanacak kadar aptal değildin. Bunun üzerine senin hakkında yalan söyledi. Sana haksızlık ettiğim için özür dilerim. İkagin'in nasıl bir insan olduğunu bilmiyordum. Lütfen beni affet." Samimiydi.

Hiçbir şey demeden masasına gidip üstündeki bir buçuk seni alarak cüzdanıma koydum. Oklu Kirpi şaşırmıştı. Bunu niye yaptığımı sordu. "İlk başta bana bir şey ısmarlamış olmanı hazmedememiştim. Ama sonra fikrimi değiştirdim. Bana ısmarlaman hoşuma gidiyor." Bu-

nu işitince her zamanki gibi "Ha ha!" diye güldü. Öyleyse parayı niye daha önce almadığımı sordu. Bunu yapmayı defalarca aklımdan geçirdiğimi ama utancımdan yapmadığımı söyledim. O paraları görmenin beni giderek daha çok rahatsız ettiğini ekledim. "Sen yenilmek nedir bilmez birisin" dedi. "Ya da yenildiğini kabul etmiyorsun." "Sen de keçi gibisin," dedim. Sonra aramızda şu konuşma geçti: "Nerelisin?"

"Tokyolu'yum."

"Tamam işte. Gururlu bir tek tabanca olmanın nedeni bu."

"Sen nerelisin?"

"Aizulu'yum."

"Aizu mu? Tabii ya. Aizululer inatçı olur. Bugünkü veda partisine gidecek misin?"

"Gideceğim tabii. Ya sen?"

"Elbette. Orada görüşürüz. Hatta Bay Koga'yı iskeleye kadar geçirmeyi düşünüyorum."

"Veda partileri eğlencelidir. Gel de gör bak nasıl içiyorum."

"İstediğin kadar iç. Ben bütün yemekleri silip süpürdükten sonra eve gideceğim. İçkiciler salaktır!"

"İlla tartışma çıkaracaksın. Tipik bir Tokyolu'sun... Değişken, heyecanlı, telaşlı."

"Yeter! yeter! Veda partisine gitmeden önce bana uğrar mısın? Seninle bir şey konuşmak istiyorum."

Oklu Kirpi tam söylediği saatte evime geldi. Bay Yeşil Balkabağı'nın perişan hali bana çok dokunuyordu. Sonunda veda partisi günü gelip çatmıştı. Haline öyle acıyordum ki, onun yerine Nobeoka'ya gitmeye bile ra-

zıydım. Zavallı adam. Partide güzel bir veda konuşması yapmak istiyordum ama Tokyo şivem ciddiyeti bozardı. Bence Oklu Kirpi bu iş için biçilmiş kaftandi. Hem ciğerleri de güçlü, sesi gürdü. Bir bağırdı mı müdür yardımcısı korkudan ölürdü kesin. Onu çağırmamın nedeni bu meseleydi.

Söze Madonna'dan girdim. Okli Kirpi o konuda benden çok şey biliyordu elbette. Sonra sevgilileri Nozeri kıyısında gördüğümü anlattım. Kırmızı Gömlek'in salağın teki olduğunu söyledim. Oklu Kirpi sinirlendi. Herkese "salak" deyip durduğumu söyledi. O sabah okulda kendisine de salak denmişti. Eğer o salaksa, Kırmızı Gömlek salak olamazdı. Çünkü birbirlerine hiç benzemiyorlardı. Hatamı düzeltmek için müdür yardımcısına daha kötü bir şey, "ciğeri beş para etmez mankafa" dedim. Oklu Kirpi buna bayıldı. Mükemmel dedi. Oklu Kirpi güçlü kuvvetli adamdır ama bu konularda söz dağarcığı benimki kadar geniş değil. Umarım bütün Aizulular onun gibidir.

Daha sonra maaşıma zam ve terfi ettirilmem meselesini anlattım. Bunun üzerine iri burun deliklerini açarak "Pöh!" dedi. Kırmızı Gömlek'in onu işten atmaya çalıştığını söyledi. "Müdür yardımcısı istifa etmeni istese eder misin?" diye sordum. "Hayır, asla" dedi gururla. "Gidersem onu da yanımda götürürüm." "Nasıl" diye sorduğumda, henüz düşünmediğini söyledi. Öküz gibi güçlü olmasına karşın, kafası pek çalışmıyordu. Kırmızı Gömlek'in maaşıma zam önerisini reddettiğimi söyleyince pek sevindi. "Sen gerçekten Tokyolu'ymuşsun be" dedi.

Koga'nın gitmek istemediği halde zorla gönderildiğini, niye ona yardım etmediğini sorduğumda, meseleyi çok geç haber aldığını söyledi. Yine de müdürle iki, yardımcısıyla da bir kez konuşmuştu. Ne yazık ki işe yaramamıştı çünkü her şey ayarlanmıştı bile. Bay Koga'nın fazla iyi bir adam olduğunu, elinden bir şey gelmediğini söyledi. Daha baştan reddetmeli ya da en azından öneriyi işitince biraz düşünmek için zaman istemeliydi. Yardımcının tatlı diline kanıp oracıkta razı olunca, yapacak bir şey kalmamıştı. Annesinin ağlayıp dil dökmeleri de, Oklu Kirpi'nin ricaları da para etmemişti. Bu yüzden çok üzgündü.

Müdür yardımcısının Bay Yeşil Balkabağı'nı uzaklaştırarak Madonna'nın gönlünü çalma niyetinde olduğunu söyledim. "Tam üstüne bastın!" dedi. "Alçak herifin, hem yapmadığı halt yok hem de bahanesi hep hazır. O aşağılık herif ancak dayaktan anlar." Bunu söylerken kolunu sıyırıp bana kalın pazusunu gösterdi. Jiu Jitsu bilip bilmediğini sordum. Pazusuna dokunmamı söyledi. Parmak ucumla dokundum. Hamamdaki ponza taşı gibiydi.

Kollarına hayran kalmıştım. Yarım düzine Kırmızı Gömlek'le başa çıkabilecek kadar güçlü olduğunu söyledim. "Çıkarın tabii" dedi. Bileğini çevirerek pazusunu ileri geri oynatmaya başladı. Çok ilginçti. Pazusunun etrafına çok kalın bir kâğıt şerit bağlansa, sırf kolunu kıvırmakla şeridi kolayca koparabileceğini söyledi. "Ben de ince bir şeridi koparabilirim" dedim. "Hayır," dedi. "Dene istersen." Başaramazsam küçük düşecektim. Bu yüzden denemedim.

"Bu geceki veda partisinde herkes sarhoş olduktan sonra Kırmızı Gömlek'le Soytarı Noda'ya günlerini göstermeyi düşünmüyor musun?" diye şakalaştım. Oklu Kirpi bir an durup düşündükten sonra "bu gece hayır" dedi. Nedenini sordum. "Bay Koga'yı zor duruma düşürmek istemem" dedi. "Hem onları kirli çamaşırları ortaya dökülmeden döversem ben suçlu olurum." Akıllı bir insanın böyle bir duruma düşmeyeceğini söyledi. O bile kendini benden daha ihtiyatlı sanıyordu anlaşılan.

"Peki Bay Koga'yı öven bir konuşma yapar mısın?" dedim. "Bende Tokyo şivesi var. Konuşmanın ruhuna uymaz. Hem kalabalık karşısında rahat konuşamam. Boğazım düğümlenir. Bu yüzden bu işi senin yapmanı istiyorum." "Seninki tuhaf bir hastalıkmış" dedi. "O zaman sen hiç konuşamazsın. Sana dert olur" dedim. "Olur, yaparım" dedi.

Bu arada parti vakti gelmişti. Oklu Kirpi'yle birlikte parti mekânına gittim. Kaşintei adlı bir restorandı. Kasabanın en iyi lokantasıymış. Oraya ilk kez gidiyordum. Restoran sahibi binayı yörenin en güçlü samurayından satın alıp restoran yapmıştı. Bina çok heybetliydi. Yörenin en güçlü samurayının konağını restorana çevirmek, asker ceketinden iç çamaşırı yapmak gibi bir şeydi.

Restorana girince, okulun neredeyse tamamının gelmiş olduğunu gördük. İkişerli üçerli gruplar halinde çene çalıyor, zaman geçiriyorlardı. Restoranın girişi bile öyle genişti ki, Yamaşiro'nun salonu bile yanında solda sıfır kalırdı. Eni üç buçuk metreydi. Sağda kırmızı bir setoporseleninden vazo vardı. İçine büyük bir çam dalı konmuştu. Vazoya niye çam dalı koymuşlardı bilmiyo-

rum ama nedeni ekonomikti herhalde. Bir dal asla solmaz, üstelik yaprakları aylarca yerinde kalırdı. Biyoloji öğretmenine o setoporselenin nereden geldiğini sordum. Bana "seto değil imari porseleni" dedi. "İmari de setoporseleni değil midir?" diye sorunca alayla gülümsedi. Ovari eyaletindeki Seto'da üretilen her türlü toprak eşyaya seto malı dendiğini sonradan öğrendim. Ben bir Yedolu olduğumdan, her türlü porselenin setoporseleni olduğunu sanıyordum. Süs köşesinde büyük bir asma parşömen vardı. Üstündeki yirmi sekiz harfin her biri başım kadardı. El yazısı öyle çirkindi ki, Çin Klasikleri hocasına neden böyle bir şeyi utanmadan astıklarını sordum. Nukina Kaioku adlı ünlü bir hat ustasının el yazısı olduğunu söyledi. Ne olursa olsun, çok çirkin bir yazıydı.

Kâtip Kavamura oturmamızı söyleyince, sütunun yanına oturdum. Böylece istediğim zaman oraya yaslanabilecektim. Geleneksel kıyafet haori-hakamalı Müdür Porsuk, Kaioku'nun asma parşömenine sırtını verdi. Soluna yine haori-hakama giymiş Kırmızı Gömlek, sağınaysa gecenin onur konuğu Bay Yeşil Balkabağı oturdu. O da geleneksel Japon kıyafetiyle gelmişti. Üstümdeki batı tarzı giysilerden öyle rahatsız oldum ki, hemen oturup bağdaş kurdum. Yanımda oturan siyah pantolonlu beden hocası ayaklarını altına alıp bağdaş kurdu. Masalar yemeklerle ve sake şişeleriyle donatıldı. Önce toplantının düzenleyicisi konuştu. Sonra Müdür ve Kırmızı Gömlek birer konuşma yaptı. İkisi de veda konuşmalarında Bay Koga'yı övdü. İyi bir öğretmen ve insan olduğunu, onu kaybedeceklerine üzüldüklerini, bunun yalnızca okulun değil hepimizin kaybı olduğunu söyledi.

Ama kendisi gitmeyi çok istemişti, bu yüzden onu burada alıkoymak haksızlık olurdu. Göz göre göre yalan söylüyorlardı ama Bay Koga'ya veda partisi düzenleyecek kadar yüzsüz insanlardan başka ne beklenirdi? Onu en çok öven Kırmızı Gömlek oldu. Çok iyi bir dostunu kaybettiği için yıkılmış olduğunu söyledi. Öyle içten konuşuyordu ki, onu ilk kez gören biri mutlaka kanardı. Madonna'nın aklını da böyle tatlı sözlerle çelmiş olmalıydı. Müdür yardımcısı konuşurken, karşımda oturan Oklu Kirpi bana göz kırptı. Ben de burnumu kıvırarak karşılık verdim.

Kırmızı Gömlek yerine otururken Oklu Kirpi konuşmaya başladı. Hemen onu alkışladım çünkü içimden öyle yapmak gelmişti. Bunun üzerine Müdür Porsuk ve diğer herkes bana bakmaya başladı. Biraz utandım. Ama Oklu Kirpi'nin ne diyeceğini çok merak ettiğimden, utancım fazla sürmedi. Şunları dedi: "Müdür ve diğer beyefendiler, özellikle de sayın yardımcı, Bay Koga'nın tayinine çok üzüldüklerini söylediler. Ama ben onlar gibi düşünmüyorum. Üzülecek bir şey göremiyorum. Tam tersine, buradan ne kadar çabuk giderse o kadar sevineceğim. Burada geçireceği bir gün bile onun için işkence olacaktır. Nobeoka dağ başında küçük, ücra bir kasabadır. Burası kadar gelişmiş bir yer değil. Ama işittiğime göre insanları çok ilkel ve safmış. Öğretmenleri de, öğrencileri de hâlâ ataları gibi dürüstmüş. Bence orada saygın görünmesine karşın sırf ikiyüzlülükten iltifatlar düzen, oysa kendi çıkarı için namuslu bir insanın ayağını kaydırmaktan çekinmeyen kültürlü ve ikiyüzlü insanlar yoktur. Eminim oranın insanları senin gibi iyi ve soylu

birine kucak açacaktır. Bu yüzden Bay Koga'yı gideceği için kutluyorum. Son olarak şunu söylemek istiyorum. Nobeoka'ya gidince kendine gerçek bir beyefendiye uygun, helal süt emmiş bir kız bularak evlen ve yuvanı kur. O fettan, sadakatsız şıllığı da kalbinden at." Birkaç kez öksürdükten sonra yerine oturdu. Onu tekrar çılgınca alkışlamak istiyordum. Ama herkesin tekrar bana bakmasından çekiniyordum. Oklu Kirpi oturur oturmaz Bay Yeşil Balkabağı ayağa kalktı. Salonun diğer ucuna giderek eğilip herkese selam verdikten sonra, Kyuşu'ya kendi rızasıyla gittiğini, bu muhteşem veda partisi için bütün öğretmenlere minnettâr olduğunu, müdürün, yardımcısının ve diğerlerinin söylediği güzel sözleri hiç unutmayacağını söyledi. Birbirimizden uzak olsak da, onu unutmamamızı söyleyerek konuşmasını bitirdi. Eğilip selam verdikten sonra sandalyesine geri döndü. Öyle iyi niyetli bir insandı ki. Kendisiyle dalga geçmiş olan müdürle yardımcısına teşekkür ediyordu. Hem de ciddi ciddi. Yüzünden, tavrından ve konuşmasından belliydi bu. Böylesine dürüst bir adamın teşekkür ettiği insanlarda biraz vicdan olsa yüzleri kızarırdı. Ama Porsuk da, Kırmızı Gömlek de istiflerini bozmadılar.

Bay Yeşil Balkabağı'nın konuşması biter bitmez insanlar çorba içmeye başladı. Ben içmedim ama başkalarını taklit ederek çorbadan bir iki kaşık aldım. Tadı berbattı. Yemek tabağında tuz katılarak bir tahta parçasının üstünde pişirilen balık köftesi vardı. Rengi kapkaraydı. Hiç güzel değildi. Saşimi de vardı ama dilimler öyle büyük ve kalındı ki, insan çiğ orkinos yediği hissine kapılıyordu. Ama sağımda solumda oturanlar bu yemekleri iş-

tahla mideye indirmekteydi. Leziz Tokyo yemeklerinden hiç tatmadıkları belliydi.

Bu arada ısıtılmış sake şişeleri elden ele geçiyor, kahkahalar yükseliyordu. Soytarı Noda müdüre yalakalık yapıyor, onun sağlığına içiyordu. İğrenç herif! Bay Yeşil Balkabağı ortalıkta gezinerek, sırayla her öğretmenin sağlığına kadeh kaldırıyordu. Sinir bozucu bir iş olmalıydı yaptığı. Sonunda sıra bana geldi. Karşımda hakamasının eteğini kibarca kapatarak, sağlığıma içmesine izin vermemi istedi. Pantolonumla rahatsız bir pozisyon olmasına karşın, ayaklarımı altıma alarak ben de ona kadeh kaldırdım. Birbirimizi tanımaya pek fırsat bulamadığımızı, gitmesine üzüldüğümü söyledim. Ne zaman gideceğini sordum. Kendisini iskeleye kadar geçireceğimi söyledim. Teklifimi kibarca reddetti. Çok meşgul biri olduğumu, zamanımı boşa harcamamamı söyledi. Yine de onu selamet dilekleriyle uğurlamayı kafama koymuştum. O gün okula gitmeme pahasına yapacaktım bunu.

Bir saat sonra millet sarhoş olmaya başladı. Bir iki kişinin ne dediği anlaşılmıyordu. Bir tanesi "Dostum, bir bardak. İçmeni emrediyorum" diyordu kendi kendine. Sıkıldığımdan, ellerimi yıkamak için aşağı indim. Orada eski tarz bahçe dikkatimi çekti. Titreşen yıldızlarla dolu göğün altında, görkemli geçmişin ilkel sükûnetini taşır gibiydi. Oklu Kirpi yanıma geldi. "Konuşmamı nasıl buldun? Güzeldi değil mi?" dedi. Sarhoştu. Mükemmel bir konuşma olduğunu, yalnız bir şeyini beğenmediğimi söyledim. "Nedir?" diye sordu.

"Nobeoka'da kendi çıkarı için namuslu bir insanın ayağını kaydırmaktan çekinmeyen kültürlü ve ikiyüzlü insanlar yoktur dedin değil mi?"

"Evet, öyle dedim."

"Bence kültürlü ve ikiyüzlü insanlar biraz hafif kaldı."

"Ne diyeydim peki?"

"Kültürlü, ikiyüzlü, dolandırıcı, sahtekâr, alçak, şarlatan, soysuz, hafiye bozuntusu itler diyebilirdin."

"Ağzım senin gibi laf yapmıyor. Sen çok akıcı konuşuyorsun. Söz dağarcığın da çok geniş. Niye konuşma yapmaktan kaçıyorsun ki?"

"Şey, bunlar tartışmalarda kullanmak üzere akılda tuttuğum sözcükler. Ama konuşma yapmak daha zor bir şey."

"O kadar sözcüğü nasıl aklında tutuyorsun anlamıyorum. Bir daha söyler misin?"

"Tabii, zevkle. İstediğin kadar söyleyebilirim. Bir, iki, üç! Kültürlü, ikiyüzlü, dolandırıcı, sahtekâ..."

Koridordan iki üç kişinin ayak sesleri gelince sustum.

"Siz ikiniz, partiden mi kaçıyorsunuz? Ama kaçamazsınız! Gelin de için. Sahtekâr ha? Çok güzel. Hadi gelin de sarhoş olun."

İki sarhoş adam böyle diyerek Oklu Kirpi'yle beni kolumdan tutup var güçleriyle çekiştirmeye başladılar. Onlar da ellerini yıkamaya gelmişti herhalde. Ama zil zurna sarhoş olduklarından niye geldiklerini unutmuş, bizi yukarı çıkarmaya çalışıyorlardı. Sarhoşların hafızası zayıflıyor galiba. Yalnızca bulanık gözlerinin gördüğü şeyleri biliyorlar.

"Beyler, işte size sahtekârı getirdim. Ona içki verin. Verin de sarhoş olsun dolandırıcı. Sakın kaçma!" Böyle

diyerek beni itip duvara dayadı. Oysa kaçmaya filan kalkmamıştım. Etrafıma bakınca, tabakların silinip süpürüldüğünü gördüm. Bazıları kendi tabakları bittiğinden on on beş metre ötede ava çıkmıştı. Müdür Porsuk ortalarda yoktu. Usulca sıvışmıştı herhalde.

"Girebilir miyiz?" İçeri şamisenli üç dört geyşa kız girdi. Onları görünce çok şaşırdım. Ama hâlâ duvara bastırıldığımdan, aval aval bakmaktan başka bir şey yapamıyordum. Kızlar gelince, sırtını bir sütuna dayamış gururla en gözde kehribar renkli piposunu tüttürmekte olan Kırmızı Gömlek birden ayağa fırladı. Tam dışarı çıkacakken, yanından geçen kızlardan biri ona selam verdi. En genci ve en güzeliydi. "İyi akşamlar tatlım. Seni görmek ne güzel." Mağrur müdür yardımcısı hiç bozuntuya vermeden ortadan kayboldu. O gece bir daha da görünmedi. Müdür gibi o da evine gitmişti herhalde.

Kızlar içeriye canlılık getirmişti. Herkes onları şehvetli bağırışlarla selamlıyordu. Millet sanki savaş çığlıkları atıyordu. Bazıları bunu fırsat bilip geyşalarla tek mi çift mi oynamaya başladı. Tek mi çift mi diye bağırışları, bir kılıç cambazının gösteri yaparken çıkardığı sesler gibiydi. Bazıları da ken oynuyordu. Öyle şevkle "Yo! Ha!" diye bağırıyorlardı ki, Jan Dark kukla tiyatrosunun kuklaları bile daha çok bağıramazdı. Köşede oturan birkaç kişi "Sake koysana kızım!" diye bağırıyordu. Ama şişenin boş olduğunu görünce hatalarını düzelterek kızlardan sake istemeye başladılar. O hengâmeden çok sıkılmıştım. İçerideki tek ayık kişi Bay Yeşil Balkabağı'ydı. O da başını eğmiş, kara kara geleceğini düşünüyordu. Yapabileceği başka hiçbir şey yoktu. Bu veda partisini san-

ki onun gitmesine üzülüyormuş gibi vermişlerdi. Aslında ilgisi yoktu. Bu partiyi sırf onunla dalga geçmek için düzenlemişlerdi. İçeride acı çeken tek kişi Bay Koga'ydı. Diğer herkes eğleniyordu. Böyle veda partisi düşman başına diye düşündüm.

Biraz sonra herkes en sevdiği şarkıyı avaz avaz söylemeye başladı. Bir geyşa, karşıma oturup şarkı söylemek isteyip istemediğimi sordu. Şamisenini eline alıp bana eşlik etmeye hazırlandı. Ona "sen söyle" dedim. Şarkı söylemeye başladı:

Davullarla ve çanlarla Santaro
Aranıyordu kayıp bir çocuk.
Dondoko donno çançikirin!
Benim de aramak istediğim
Davullarla, çanlarla karşılamak istediğim
Bir adam var.
Dondoko donno çançikirin!

Şarkıyı iki nefeste söyledi. Sonra yorulduğunu söyledi. Madem öyle, niye daha kolay bir şarkı seçmemişti ki?

Soytarı Noda şarkıcı kızın yanında bitiverdi. Ona "Suzu-çan" diye hitap etti. "Sevgilinizi yalnızca kapıya kadar geçirmek için arıyorsunuz. Üzgünüm ama gerçek bu." Her zamanki gibi profesyonel bir yazar edasıyla şaka yapıyordu. Kız birden ciddileşti. "Bilmem ki." Soytarı Noda oyunu sürdürmeye kararlıydı. Bir müzikal dram oyuncusu Gidayu gibi nahoş ve kalın bir sesle şarkı söylemeye başladı: "Yemin ederim ki, gördüm kendisini,

ama..." Kız onun dizine bir şaplak indirdi. "Kesin şunu." Soytarı Noda şaplağa öyle sevinmişti ki, sırıtmaya başladı. Bu kız Kırmızı Gömlek'e selam veren kızdı. Noda bir geyşanın şaplak atmasından böylesine hoşlandığına göre, tam bir kadın budalası olmalıydı. "Bayan Suzu" dedi, "şamiseninizle Kınokuni'yi çalar mısınız? Dans etmek istiyorum." Kıza asılmak yetmemişti demek. Bir de dans etmek istiyordu.

Biraz ileride oturan yaşlı Çin Klasikleri hocası çarpık, dişsiz ağzıyla şarkı söylüyordu: "Bu adil değil, Dembei-San! Karı koca olduk biz. Senle ben..." Sözleri oraya kadar doğru hatırlamıştı. Ama sonra durup geyşaya devamını sordu. Yaşlıların belleği hep zayıf olur. Kızlardan biri Biyoloji hocasını yakalamış, o sıralar çok popüler olan bir şarkıyı dinlemek isteyip istemediğini soruyordu. Ona kulağını dört açmasını tembih edip, şarkıyı şamiseniyle çalarak söylemeye başladı. "Avrupalı gibi giyinmiş. Güzel saçında beyaz kurdelesi. Bisikletle gidiyor kendisi. Keman çalıyor. Bozuk İngilizce'si yetiyor. İngilizce, 'Seni gördüğüme sevindim' diyor." Biyoloji öğretmeni bu şarkıya bayılmış gibiydi. "Ne güzel bir şarkı. İçinde İngilizce bile var" dedi.

Oklu Kirpi gür sesiyle "Kızım! Kızım!" diye geyşayı çağırıyordu. "Kılıç dansı yapacağım. Gel de şamisen çal." Şaşıran kızlar ne yapacaklarını bilemiyordu. Oklu Kirpi kızların uzak durmasına hiç aldırmadan dans etmeye başladı. Elindeki uzun sopayı kılıç gibi kullanarak salonun ortasına geçip dans ederken, bir yandan da bir destan okumaya başladı:

Yün bulutlarla kaplı zirveleri
Sandaletli ayaklarımla aştım teker teker.

Onun hobisiydi bu. Zevk alarak yapıyordu. Sonra sahneye rakip bir dansçı çıktı. Soytarı Noda, Kinokuni, Kappore ve Tana no darumasan gibi ünlü kılıç danslarını bol bol ettikten sonra, bu kez kolunun altında bir süpürgeyle çıkagelip salonda ileri geri yürümeye ve "Çin-Japon Mütarekesi Sevinci" dizesiyle başlayan savaş marşını söylemeye başlamıştı. Belindeki peştamal dışında çıplaktı. Herif zırdelinin tekiydi!

Bense hâlâ üstünde hakamasıyla çömelmiş oturan Bay Yeşil Balkabağı için çok üzülüyordum. Bu akşam yemeği güya onun onuruna verilmişti. Ama yine de oturup çıplak Soytarı Noda'nın dansını izlemeye mecbur değildi. Bu yüzden yanına yaklaşıp ona evine gitmesini söyledim. Ama Balkabağı yerinden kımıldamadı. Bu parti onun onuruna verildiğine göre, herkes gidene kadar kalması gerektiğini söyledi. Bana eğlenmeme bakmamı söyledi kibarca. "Boşver dostum" dedim. "Bu doğru dürüst bir veda partisi değil zaten. Şu soytarılara bak. Ne kadar tımarhane kaçkını varsa toplanmış sanki. Hadi gel gidelim."

Bay Koga sonunda ısrarlarıma dayanamayarak gönülsüzce ayağa kalktı. Tam dışarı çıkarken, Soytarı Noda süpürgesiyle gelip onur konuğunun davetlilerden önce gitmesinin ayıp olacağını, hele tam da Çin-Japon Mütarekesi'nden söz ederken buna izin veremeyeceğini söyledi. Süpürgesini yan tutarak yolumuzu kapadı. "Çin-Japon Mütarekesi mi?" diye patladım. "Öyleyse sen Çinli

bir iblis olmalısın" diye bağırarak kafasına var gücümle bir yumruk indirdim. Afallayan Noda ancak birkaç saniye sonra konuşabildi. "Bunu yapmamalıydın. Beni dövmemeliydin. Bana, bir Yoşikava'ya vurdun. Oysa Çin-Japon Mütarekesi'ni söylüyordum." Saçmalamaya başlamıştı. Olay çıktığını gören Oklu Kirpi kılıç dansını kesip koşar adım geldi. Noda'yı görünce birden kan beynine sıçradı. Adamı yakasından tuttuğu gibi kendine çekti. "Çin-Japon... Ay!.. Ay!.. Kaba adam!.." diyordu, Oklu Kirpi'nin elinden kurtulmaya çabalarken. Oklu Kirpi onu havaya kaldırdığı gibi yere çaldı. Sonra ne oldu bilmiyorum. Bay Yeşil Balkabağı'yla birlikte dışarı çıkıp eve gittiğimde duvar saati on biri çaldı.

ON

Askerlerimizin Çin'de kazandığı zaferin onuruna okul tatil edilmişti. Kasabanın Kışla Meydanı'nda çeşitli gösteriler yapılacaktı. Müdür Porsuk öğrencilerle birlikte onları izlemek zorundaydı. Ben de gitmek zorundaydım. Sokaklar "Yükselen Güneş" bayraklarıyla kaplıydı. Muhteşem bir görüntüydü. Sekiz yüz öğrenci sıraya girmiş, beden hocasını takip ediyordu. Sıraların arasında çok az boşluk vardı. Aradaki boşluklarda bir iki öğretmenin yürümesi gerekiyordu. Aslında teoride parlak bir fikirdi ama uygulamak zordu. Çocuklar yaramaz ve küstahtı. Disiplin kurallarını çiğnemenin gurur duyulacak bir şey olduğunu sanıyorlardı. Yanlarında kaç öğretmen olursa olsun fark etmiyordu. Durup dururken savaş türküleri söylemeye başlıyor, bitirince de savaş çığlıkları atıyorlardı. Türkü söylemedikleri ve çığlık atmadıkları zamanlardaysa bağıra çağıra konuşuyorlardı. İşsiz samuraylar dolaşıyordu şehirde sanki. Japonlar doğuştan gevezedir zaten. Bu yüzden onları susturmak olanaksızdı.

Sırf kendi aralarında konuşsalar sorun değildi ama hakaretler ediyorlardı. Bana ilişmezler sanmıştım çünkü

o gece nöbeti meselesinden sonra özür dilemişlerdi. Ama hayır, şimdi yanıldığımı anlıyordum. Yaşlı ev sahibemin deyişiyle, faka basmıştım. Yalnızca formalite icabı özür dilemişler meğer. Müdür emrettiği için başlarını eğmişler. Tacirler de mülayim insanlardır. Ama işlerine gelince yalan söylemekten çekinmezler. Öğrenciler de öyleydi. Gerekirse özür dilemekten çekinmiyorlardı. Ama haylazlığı da asla elden bırakmıyorlardı. Dünya öyle insanlarla dolu galiba. Diyelim ki biri gelip sizden özür diledi. Size yanlış yaptığı için üzgün olduğunu söyledi. Ona gerçekten inanıp bağışladınız ama sonra kandırıldığınızı anladınız. Bu durumda sizden yalnızca durum öyle gerektirdiği için özür dilediğini düşünürsünüz doğal olarak. Siz de aynı nedenden dolayı onu bağışlamış gibi yaparsınız. Onu gerçekten pişman etmek ister misiniz? Bunun için onu yaptığına tövbe edene kadar dövmeniz gerekir.

İki sıra arasında, çocuklarla birlikte yürürken, kulağıma durmadan "tempura" ve "lokma" sesleri geliyordu.

Kimden geldiğini anlayamıyordum çünkü etrafım fazla kalabalıktı. Kimden geldiğini bulsam bile, çocuk suçunu pişkince inkâr edecekti. Fazla gergin olduğumu, her şeyi üstüme alındığımı söyleyecekti. Feodal sistemin kalıntısı olan bu aşağılık özellik, buralıların özüne işlemişti. Artık konuşmayla, uzlaşmayla silinecek gibi değildi. Masum biri de olsam, burada bir yıl kalırsam ben de onlar gibi kötülük yapmaya başlayabilirdim. Madem onlar yapıyordu, ben de yapabilirdim. Gerçi onlar çocuktu ama benden çok daha iriydiler. Hem intikamımı almanın bir yolunu bulmalıydım. Ama sıradan bir intikam yönte-

mi kullanırsam, dönüp beni ısırırlardı. Kötü olduklarını söylesem, "hayır değiliz" demeye başlarlardı. Bahaneleri hep hazırdı çünkü. Böylece güya kendilerini haklı çıkardıktan sonra, bana acımasızca saldırmaya başlarlardı. İntikam alacaksam onların kötülüklerini açığa çıkarmalıydım. Fesatlık tohumunu atan onlardı ama dikkatli olmazsam sorun çıkaran benmişim gibi görünürdü. Bundan daha kötü bir durum olamazdı. Ama öte yandan, aptal rolü yapıp onlara hiç karışmazsam da, bu sefer canlarının istediğini yaparlardı. O zaman da dünya için hiç iyi olmazdı. Bu yüzden, yanlış olduğunu bilsem de durum öyle gerektirdiğinden, onların yöntemini kullanmak, sinsi olmak zorundaydım. O zaman da Tokyolu olmaktan çıkardım. Onlar gibi olmaktan korkuyordum. Sonuçta ben de insandım. Eninde sonunda koşullar vicdanıma galip gelecekti. En fazla bir yıl içinde alçak, iğrenç, aşağılık bir herife dönüşecektim. Ruhumu kurtarmamın tek yolu hemen Tokyo'ya dönüp yaşlı, sadık dadımla birlikte yaşamaktı. "Git buralardan" diyordu vicdanım. "Gazete satmak bile aşağılık bir insan olmaktan iyidir."

Böyle nahoş şeyler düşünerek yürürken, kulağıma kargaşa sesleri geldi. Öğrenciler durdular. Sıraların arasından çıkıp sesin geldiği tarafa baktım. Ote Sokağı'nın başında, Yakuşi Sokağı'nın çatallandığı yerde, bir sürü insan itişip kakışıyordu. Bir beden hocası gelip gür sesiyle bağırarak çocuklara uslu durmalarını söyledi. Sorunun ne olduğunu sordum. Ortaokul öğrencileriyle Öğretmen Okulu öğrencileri köşede kapışmış.

Ortaokul öğrencileriyle Öğretmen Okulu öğrencile-

rinin arası her yerde kötüymüş işittiğime göre. Nedenini kimse bilmiyor. Kedi köpek gibiler. Her fırsatta kavga ederler. Belki de sosyal çevreleri sınırlı olduğundan, oyalanmak için yapıyorlar. Kavgayı dövüşü sevdiğimden, hemen olay yerine koştum. Hem olanları görmek hem de biraz eğlenmek istiyordum. Ortaokul ödenekleri yerel vergiden karşılandığı için "Yol açın vergi yiyiciler! Yol açın!" diye bağırıyordu öndekiler. Arkadakilerse "İlerleyin!" diye bağırmaktaydı. Çocukları itekleyerek köşeye doğru ilerliyordum ki, birden gür bir ses "Sıraya gir! İleri marş!" diye bağırdı. Öğretmen Okulu öğrencileri hemen sıraya girip yürümeye başladı. Kimin önce geçeceği sorunu çözümlenmişti. Ortaokul öğrencileri taviz vermişti. Öğretmen Okulu'nun konumu daha iyiymiş anlaşılan.

Meydandaki kutlama kısa sürdü. Kolordu komutanı bir tebrik konuşması yaptı. Sonra vali konuştu. Herkes "Banzai" diye bağırdı. Hepsi buydu. Gösteriler öğleden sonra yapılacağından eve gidip Kiyo'ya uzun bir mektup yazmaya başladım. Benden bunu yapmamı istemişti çünkü. Ama kalemi elime alınca ne yazacağımı bilemedim. Yazacak öyle çok şey vardı ki, hangisinden başlayacağıma karar veremiyordum. "Şununla başlasam. Tamam. Ama çok uğraştırır" diye düşünüyordum. "Peki ya bu? Evet ama çok sıkıcı. Hem kolayca yazabileceğim, hem de Kiyo'yu sıkmayacak bir şey yok mu?" Böyle bir şeyin olmadığı belliydi. Kalemimi hokkaya batırıp karşımdaki kâğıda bakıyordum. Karşımdaki kâğıda bakıyor ve fırçamı hokkaya batırıyordum. Aynı şeyi defalarca yaptıktan sonra ne kadar uğraşırsam uğraşayım mektup

yazamayacağımı anladım. Hokkanın kapağını hayal kırıklığıyla kapadım. Tokyo'ya gidip Kiyo'yla yüz yüze konuşmak mektup yazmaktan daha kolaydı. Mektubumu dört gözle beklediğini biliyordum ama istediği gibi bir şey yazmak üç hafta oruç tutmaktan bile beterdi.

Kalemi kâğıdı bir kenara bırakarak, yere uzandım ve kolumu yastık niyetine kullanarak bahçeye bakmaya başladım. Ama yaşlı dadım aklımdan çıkmıyordu. "Ondan çok uzaktayım ama hiç aklımdan çıkmıyor" diye düşündüm. "Yüreğim sabah rüzgârlarıyla ona gidiyor. Öyleyse mektup yazmama gerek yok. Benden mektup almazsa, her şeyin yolunda olduğunu düşünecek çünkü mektuplar hastalık, ölüm ya da bir talihsizlik olduğunda yazılır."

On tsubo'luk bahçede güzel tek bir ağaç vardı: Bir portakal ağacı. Boyu çitten epeyce yüksek olduğundan dışarıdan geçenler tarafından kolayca görülüyordu. En sevdiğim ağaçtı bu. Eve gelince mutlaka ona bakardım. Hayatımda ilk kez Tokyo dışına çıkmış biri olarak, portakal ağacı bana ilginç geliyordu. Giderek olgunlaşan o yeşil meyveleri yakında sararacak ve çok güzelleşecekti. Bazıları şimdiden sararmaya başlamıştı bile. Yaşlı ev sahibem o ağacın meyvelerinin tatlı ve sulu olduğunu, olgulaştıklarında istediğim kadar yiyebileceğimi söylemişti.

"Evet, her gün az az meyve yiyeceğim" diye düşündüm. "Üç hafta sonra portakallar yenir hale gelir. En az üç hafta daha burada olurum herhalde."

Portakalları düşünürken Bay Oklu Kirpi geldi. Hoş bir sürprizdi bu. Bugünün bayram olduğunu, birlikte yememiz için biftek getirdiğini söyledi. Kimononun yenin-

den bambu kâğıdına sarılı bir paket çıkarıp odanın ortasına bıraktı. Buna çok sevinmiştim çünkü bu eve geldim geleli mideme patatesle tofudan başka bir şey girmiyordu. Karabuğdaycıyla lokmacıya gitmem de yasaktı. Et getirmesine çok sevinmiştim. Yaşlı kadından hemen bir tavayla biraz şeker aldıktan sonra eti pişirmeye giriştim.

Oklu Kirpi iştahla bifteğini yerken Kırmızı Gömlek'in bir geyşa sevgilisi olduğunu bilip bilmediğimi sordu. "Biliyorum tabii" dedim. "Yeşil Balkabağı'nın veda partisine gelen kızlardan biri değil mi?" "Evet, ta kendisi. Çok dikkatlisin. Beni şaşırttın" dedi Oklu Kirpi. "Ben daha yeni öğrendim.

"Kırmızı Gömlek kişilikli olmaktan, ruhsal zevklerden filan bahsedip durur ama bir geyşayla ilişkiye girecek kadar rezilmiş meğer. Başkalarına erdemlilik taslamasa onu suçlamazdım. Güya öğrencilerin disiplinini bozuyorsun diye müdüre lokantacılara ve lokmacılara gitmeni yasaklattıran o değil miydi?"

"Evet" dedim. "Kırmızı Gömlek bir geyşayla çıkmanın ruhani bir uğraş, tempura ya da lokma yemeninse kötü bir dünyevi haz olduğunu düşünüyor galiba. Madem öyle, yaptığını gizlemesin! Ama sevgili geyşasını görür görmez usulca evine sıvıştı. Herif yüzsüzün teki. Öyle yüzsüz ki, insanları kandırmayı başarıyor. Şimdi gidip sorsan, o kızı tanımadığını söyler, Rus kadın edebiyatçılardan söz eder, haikuya yeni akım şiirlerinin benzerliğinden söz eder falan filan. Hasımlarının aklını karıştırmaya çalışıyor hep. İnsanlığın yüz karası. Öyle kadınsı ki, bir saray hanımefendisinin oda hizmetçisine benziyor. Belki de babası Yushima'da kagemaydı."

"Kagema ne demek?"

"Kadınsı erkeklere kagema denir. Tavanın o kısmından yeme. O etler çiğ kalmış. Çiğ et yersen kurtlanırsın."

"Bence yeterince pişmiş. Duyduğuma göre müdür yardımcısı gizlice kaplıcalara gidip geyşayla Kadoya'da buluşuyormuş."

"Kadoya otel mi?"

"Evet, otel ve restoran. Onu orada bekleyeceğim. Kızla birlikte gelince de, kızın yanında sorguya çekeceğim. Kırmızı Gömlek'i rezil etmenin en iyi yolu bu."

"Nöbet mi tutacaksın?"

"Evet. Kadoya'nın karşısında Masuya Oteli var ya. Otelin ön tarafından, ikinci kattan bir oda kiralarız. Kâğıt kapıya bir delik açıp, oradan gözleriz.

"Gelir mi dersin?"

"Gelir gelir. Tabii hemen bir iki gecede olmaz. En az iki hafta beklemeliyiz."

"Çok yorulacağız. Babam ölüm döşeğindeyken sabaha kadar başında beklerdim. Yalnızca bir hafta sürmüştü ama sonunda öyle yorulmuştum ki hiçbir şey yapamıyordum."

"Yorulsam da umurumda değil. O alçak herif çevirdiği dolaplarla Japonya'ya kötülük yapıyor. Onu hizaya getirmeye kararlıyım."

"Harika. Öyleyse sonuna kadar arkandayım. Bu gece mi başlıyorsun?"

"Hayır. Masuya'nın sahibiyle görüşmedim daha."

"Ne zaman başlayacaksın peki?"

"Yakında, çok yakında. Her şey hazır olunca sana haber veririm. Bana yardım edeceksin, değil mi?"

"Tabii ki. Sana her zaman yardım ederim. Stratejiden pek anlamam ama iş dövüşmeye gelince bana güvenebilirsin."

Oklu Kirpi'yle ben Kırmızı Gömlek'i nasıl hizaya getireceğimizi tartışırken yaşlı ev sahibem gelip, bir öğrencinin Bay Hotta'yı görmek istediğini söyledi. Çocuk Oklu Kirpi'nin evine gitmiş, orada bulamayınca burada olduğunu tahmin etmiş. Kadın başını içeri uzatarak cevabı bekledi. "Tamam, gelsin" cevabını alınca da gidip bir dakika sonra döndü ve öğrencinin kendisini meydana götürmeye geldiğini söyledi. Orada Koçi'den bilmem ne dansı yapılacakmış. Oklu Kirpi benim de gelmemde ısrar etti. O dansı görme fırsatını kaçırmamamı söyledi. Kendisi çok hevesliydi ve benim de izlememi istiyordu. Dansın hiçbir türü ilgimi çekmiyordu çünkü Tokyo'da türlü türlü danslar görmüştüm. Her yıl Haçiman Türbesi Festivali'nde öküzlerin çektiği ve sokak sokak gezdirilen tahtırevanların üstünde her türlü dans yapılırdı. Bu yüzden Şiokumi de, diğer danslar da görmediğim şeyler değildi. Hele Tosa eyaletinden gelen o aptal köylülerin kaba saba danslarını izlemeye hiç hevesli değildim. Ama Oklu Kirpi'yi kırmak istemediğimden onunla kapıya gittim. Oklu Kirpi'yi almaya gelen öğrenci Kırmızı Gömlek'in kardeşiydi. Keşke başka biri olsaydı!

Meydana girdiğimizde, her tarafa Ekoin Tapınağı'nın *sumo*'su ya da Honmonji Tapınağı'nın Budist Festivali gibi bayraklar asılmış olduğunu gördük. Öyle çok güzel bayrak dalgalanıyordu ki. Orada dünyanın bütün ülkelerinin bayrakları vardı sanki. Meydanın doğu köşesine geçici bir sahne kurulmuştu. O tuhaf kooçi dansı

orada yapılacaktı. Sahnenin biraz sağında *yoşizu no kakoi* denilen kısım *ikebana* sergisi için ayrılmıştı. Herkes onlara hayranlıkla bakıyordu. Bense afallamıştım. İnsanlar niye bitkilerle bambuların katledilmesinden, böyle kırılıp bükülmesinden hoşlanır ki? Kambur bir sevgiliye ya da topal bir kocaya sahip olmak gibi bir şey bu.

Karşıda havai fişekleri atılıyordu. Havaya fırlatılan bazı fişekler patlayınca ortaya "Yaşasın İmparator!" yazıyordu. Bir balon tapınağın gözcü kulesinin yanındaki çamın üstünden salınarak geçtikten sonra, arka bahçeye düştü. Patlayan havai fişekler gökyüzünü parçalıyordu sanki. Tam tepemde patlayan bir tanesinin mavi dumanı şemsiye gibi açıldıktan sonra yavaşça gözden kayboldu. Biraz sonra bir balon daha yükseldi. Bunun üstünde ise "Yaşasın Ordumuz ve Donanmamız!" yazılıydı. Kızıl balona beyaz harflerle yazılmışlardı. Rüzgâr balonu kaplıcalara, oradan da Aioi Köyü'ne doğru götürdü. Kannon Tapınağı'nın bahçesine düşmüştür belki.

Sabahki resmi törene az insan gelmişti ama şimdi meydan ana baba günüydü. Bu kadar çok insanın gelmesine şaşırmıştım. Kasabanın nüfusunun bu kadar fazla olduğunu bilmiyordum. Çoğu aptal gibi görünüyordu ama gelenlerin sayısı o kadar çoktu ki. Bu arada Koçi'nin o ünlü dansı başlamıştı. Dans ustası Hujima gibi dans edeceklerini sanıyordum ama büyük bir hayal kırıklığına uğradım.

Sahnedekiler üç sıra halinde dizildi. Her sırada on adam vardı. Yarım hakamalar giymiş, alınlarına beyaz bantlar bağlamışlardı. Beni en çok şaşırtan şey, ellerinde birer kılıç olmasıydı. Sıralar arasında da, yan yana duran

dansçılar arasında da yarım metre bile yoktu. Ayrıca sahnenin köşelerinde birer adam duruyordu. Bunlar da hakama giymişti ama alınlarında bant yoktu. Ayrıca ellerinde kılıç tutmuyorlardı. Onun yerine boyunlarında birer davul asılıydı. Davullar hem boyut hem de şekil olarak, sokaklarda maskeyle dans edenlerin *daikagura* davullarının aynısıydı. Şef "Ya! Ha!" diye bağırdıktan sonra, uykulu bir sesle tuhaf bir şarkı söylemeye başladı. Bir yandan davuluyla tempo tutarken, "Pokopon, pokopon" diyordu. Diğerleriyse dans ediyordu. Hiç böyle tuhaf bir şarkı duymamıştım. "Mikavamanzai"yle "Fudaraku" şarkılarının karışımı bir şeydi.

O sıkıcı şarkı yaz sıcağında eriyen şeker gibi uzayıp duruyordu ama "pokopon" sesleri ona canlılık katıyordu. Bu müzik eşliğinde otuz kadar adam dans etmekteydi. Kılıçları şimşek gibi parlıyordu. Öyle hızlı ve ustaca hareket ediyorlardı ki, izleyiciler korkudan neredeyse titriyordu. Aralarında yalnızca santimler vardı ama kılıçlarını sağa sola, ileri geri savurup duruyorlardı. Dikkatli olmazlarsa birilerinin yaralanması işten bile değildi. Yalnızca kılıçlarını savurmakla kalsalar o kadar tehlikeli olmayabilirdi ama aynı anda vücutlarını hareket ettiriyor, yana sıçrıyor, dönerek çember çiziyor, dizlerini kırarak ayaklarını yere vurup tempo tutuyorlardı. Bir saniyelik bir gecikme ya da acele bile, birinin burnunun kopması ya da kellesinin uçmasıyla sonuçlanabilirdi. Kılıçlarını savururken hiç tereddüt etmiyorlardı. Ama sadece birer metrekarelik hareket alanları olduğundan, hepsi de aynı hızla hareket etmek zorundaydı. Gerçekten muhteşem bir gösteriydi. *Şiokumi*'den de, *sekino-*

to'dan da çok daha güzeldi. Dansçıların birbirlerine ayak uydurmasının çok zor olduğunu söylüyorlardı. Ama işin en zor kısmının davulcunun olduğu söyleniyordu. Hem davul çalmak hem de şarkı söylemek zorundaydı. Otuz dansçının elleri, ayakları ve dizleri onun "Pokopon, pokopon" seslerinin ritmiyle hareket ediyordu. Dışarıdan bakan birine, en rahatı oymuş gibi gelebilirdi. Çünkü gerçekten de rahat görünüyordu. "İyah!", "Ha!" diye bağırıp duruyordu. Oysa tuhaf bir biçimde en zor işi yapan oydu ve en büyük sorumluluk da ondaydı.

Oklu Kirpi'yle ben dansı ağzımız açık izliyorduk ki, birden az ötemizden bir savaş çığlığı koptu. Kalabalık dalgalanmaya başladı. "Kavga! Kavga!" sesleri yükselirken, Kırmızı Gömlek'in kardeşi koşarak yanımıza geldi. "Yine kavga çıktı" dedi nefes nefese. "Hatırlarsanız Öğretmen Okulu bu sabah ortaokulu rezil etmişti. Bizim çocuklar intikam almak isteyince kavga çıktı. Lütfen gelip bize yardım edin. Çabuk!" Böyle dedikten sonra kalabalığa dalıp gözden kayboldu.

"Yaramaz çocuklar yine kavgaya tutuşmuş" dedi Oklu Kirpi. "Sorunlarını konuşarak çözmeyi bilmiyorlar." Kaçışan insanların arasına dalarak, kavganın olduğu yere doğru koşmaya başladı. Onları ayırmaya çalışacaktı herhalde ama tarafsız olamayacağı da kesindi. Ben de kaçmayı düşünmüyordum. Onu takip ederek, kısa sürede kavganın olduğu yere ulaştım. Kavga iyice kızışmıştı. Öğretmen Okullular altmış kişi kadardı. Ortaokuldakilerin sayısıysa yüzde otuz fazlaydı. Ortaokulluların üstünde okul giysileri vardı. Öbürleriyse gündelik kıyafetler giymişlerdi çünkü sabahki törenden sonra giysilerini de-

ğiştirmişlerdi. Bu yüzden kimin dost, kimin düşman olduğu belliydi. Ama birbirlerine öyle girmişlerdi ki, ikimiz de onları nasıl ayıracağımızı bilemiyorduk. Havada uçuşan tekmelere ve yumruklara çaresizce bakan Oklu Kirpi, polis gelmeden önce kavgacıların arasına girip onları ayırmamız gerektiğini söyledi. Hiç cevap vermeden kavganın en şiddetli olduğu yere daldım. "Durun! Durun dedim! Sizi genç haydutlar sizi! Okulunuzu rezil etmek mi istiyorsunuz? Aklınızı kullanın biraz" diye bağırarak, dövüşen çocukları ayırmaya çalıştım. Ama boşunaydı. İki üç metre gittikten sonra kendimi örümcek ağına takılmış bir sinek gibi hissettim. İri yarı bir Öğretmen Okulu öğrencisi on beşindeki bir ortaokulluyu tutmuş sarsıyordu. "Durun demedim mi mankafa?" diye bağırarak onu omzundan tutup küçük çocuktan ayırmaya çalıştım. Tam o sırada birisi (kim olduğunu nereden bileyim?) ayaklarıma arkadan tekme atınca dengemi kaybettim ve iri yarı öğrencinin omzunu bırakmak zorunda kaldım. Sırtımda sert topuklar hissettim. Hemen ellerimle dizlerimin üstünde doğrulup ayağa fırladım. Sırtımdaki çocuk yana kaydı. Oklu Kirpi altı metre kadar ötede, dövüşen çocukların arasına sıkışmıştı. Avazı çıktığı kadar bağırıyordu: "Yeter çocuklar! Kesin şunu! Kesin dedim!" İnsan denizinde savruluyordu. Ona uğraşmamasını söyledim. Ama cevap vermedi. Herhalde beni işitmemişti.

Vınlayarak gelen bir taş elmacık kemiğime çarptı. Aynı anda sırtıma bir sopa indi. "Bunlar öğretmen değil mi? Kitap okuyacaklarına buraya gelmişler. Hadi dövelim şunları!" dedi biri. "İki kişiler. Biri iri, biri ufak. Hadi onları taşlayalım!" diye haykırdı bir başkası. "Savu-

lun küstahlar! Sizi yabani serseriler!" diye bağırarak, bir Öğretmen Okulu öğrencisine yumruğu indirdim. Başka bir taş saçımı sıyırdı. Oklu Kirpi'ye ne olmuştu acaba? Ortalıkta yoktu. "Madem dövüşmek istiyorsunuz, dövüşürüz!" diye düşündüm. "Aslında kavgayı ayırmaya gelmiştim ama dayak yiyip taşlanınca kaçana salak denmez mi?" "Siz beni ne sandınız ha? Evet, boyum kısa ama kavgada hepinizi yenerim. Yedo'da yeteri kadar dövüştüm" diye bağırarak rastgele yumruklar savurmaya ve yemeye başladım. Böyle dövüşürken birileri "Polis! Polis! Kaçın!" diye bağırınca, herkes kaçmaya başladı. Çok rahatlamıştım. Çünkü kalabalığın içinde pestile dönmüştüm. Çocuklar öyle çabuk toz oldu ki, Rus Generali Kropotkin bile böyle ustaca geri çekilemezdi!

Oklu Kirpi'nin durumu nasıldı acaba? Aile armasını taşıyan *haori*'si yırtılmıştı. Kanayan burnuna mendil bastırıyordu. Kırmızı, şişmiş burnunu görünce kötü oldum. Benim *kasuri* kimonom fazla yırtılmamıştı ama çamur lekesi içinde kalmıştı. Yanağım da çok kötü zonkluyordu. Oklu Kirpi yüzümden kan boşandığını söyledi.

Polisler (on altı tane) olay mahalline geldiğinde çocukların hepsi çil yavrusu gibi dağılmıştı. Geride yalnızca biz kalmıştık. Adlarımızı verip olanları anlattık. Ama karakola gitmemizi istediler. Bu yüzden gittik. Komisere bildiğimiz her şeyi anlattıktan sonra bizi serbest bıraktılar.

ON BİR

Ertesi sabah uyandığımda her tarafım ağrıyordu. Uzun süredir kavga etmediğim için, dün geceki kavga beni çok hırpalamıştı. Kendimden utandım. Artık iyi bir dövüşçü olduğumu söyleyerek böbürlenemezdim. Yatakta can sıkıntısıyla bunları düşünürken yaşlı ev sahibem *Şikoku* gazetesini getirip yatağa bıraktı. O sabah çok yorgun ve moralsiz olduğumdan gazete okumak istemiyordum. Ama böyle önemsiz bir meseleye kafayı takmamam gerektiğini düşünerek gazeteyi elime alıp okumaya başladım. O da nesi! İkinci sayfada dün geceki kavganın haberi vardı. Bunun haber olarak verilmesi normaldi ama bizim hakkımızda korkunç şeyler yazmışlardı. "İki ortaokul öğretmeni (birinin adı Hotta, diğeriyse Tokyo'dan yeni gelmiş küstah biri) masum öğrencileri kavgaya teşvik ettiler. Üstelik bununla da yetinmeyip, Öğretmen Okulu öğrencilerine bizzat saldırdılar. Şimdiye kadar disiplin örneği olan ortaokullarının şanına insafsızca leke süren bu iki serseri, kasabanın yüz karasıdır. Bu meselenin peşini bırakmayacağız. Ancak umarız yetkililer hemen harekete geçip, o ikisinin bir daha öğretmenlik yap-

masını önler." Okuyucunun dikkatini çekmek için makalenin tümü iri harflerle yazılmıştı. Yerel gazetenin zavallı editörü bizi cezalandırdığını sanıyordu demek. "Kahretsin!" diye haykırarak yataktan fırladım. Eklemlerimin acısı bir anda geçmişti.

Gazeteyi paramparça ettikten sonra top haline getirip bahçeye fırlattım. Bu da yetmeyince tuvalete attım. Gazeteler yalan haberlerle doludur. Dünyanın en büyük yalanlarını gazeteler söyler. *Şikoku* gazetesi gerçeğin tamamen tersini anlatmıştı. Hem "Tokyo'dan yeni gelmiş küstah biri" de ne demek oluyordu? Nasıl bir kabalıktı bu? "Adımı bilmiyorsan sorsana" diye düşündüm. "Adımı da, soyadımı da, şeceremi de söylerim sana. Tada Mitsunaka'nın soyundan geldiğimi bile söylerim." Elimi yüzümü yıkarken birden yanağım ağrımaya başladı. Ev sahibemden ayna istedim. Aynayı getirirken, gazeteye bakıp bakmadığımı sordu. Baktığımı ve tuvalete attığımı, okumak istiyorsa oradan alması gerektiğini söyledim. Hayretler içinde gitti. Aynaya bakınca yüzümün yara bere içinde olduğunu gördüm. İyice çirkinleşmiştim. Üstelik bana küstah biri denmişti. Bu kadarı da fazlaydı ama.

Okuldakiler, gazetedeki yazı yüzünden gelmiyorum sanmasınlar diye çabucak kahvaltımı yapıp okula gittim. Okula ilk gelen öğretmen bendim. İçeri giren herkes bana bakıp gülüyordu. Neden gülüyorlardı ki? Yüzümü bu hale onlar getirmemişti ki. Onlara hiçbir borcum yoktu. Bu arada Soytarı Noda içeri girince bana "Dün büyük iş başardın! Muhteşem zaferinin yaralarıyla gurur duyuyorsun değil mi?" dedi. Veda partisinde attığım yumruk

yüzünden benden intikam almaya çalışıyor olabilirdi. Alaycı sesini işitince tepem attı. "Sana ne?" diye bağırdım. "Sen fırçanla ilgilensene!" Bunun üzerine özür diledi. Ama herhalde yaralarımın acıdığını da ekledi. "Acır acımaz, sana ne?" diye bağırdım. "Yüzüm benim değil mi? Sen ne karışıyorsun?" Sessizce koltuğuna gitti. Yanındaki Tarih hocasıyla bana bakıp fısıldaşmaya, alaylı alaylı gülümsemeye başladılar.

Derken Oklu Kirpi geldi. Burnu şişip mosmor olmuştu. Sıksan irin akacaktı. Yüzünün halinin benimkinden daha fena olduğunu düşünerek kibirlendim. Oklu Kirpi'yle yan yana olan masalarımız tam kapıya baktığından, giren herkes ne yazık ki yüzlerimizin halini hemen görüyordu.

Milletin ne zaman canı sıkılsa bize bakıyordu. Hepsi de bize çok üzüldüklerini söylüyorlardı ama içten içe aptal olduğumuzu düşünüyorlardı herhalde. Yoksa niye bize bakıp gizlice sırıtsınlardı ki? Sınıfa girince öğrenciler tezahürata başladı. "Çok yaşayın hocam!" "Yaşasın hocamız!" diye bağırdı birkaçı. Ama samimi miydiler, dalga mı geçiyorlardı anlamadım. Okulda ilgi odağı olmuştuk. Kırmızı Gömlek gelip olanlara çok üzüldüğünü, müdürle konuştuğunu, gazeteye bir tekzip göndereceklerini, bu konuda kaygılanmamıza gerek olmadığını söyledi. Kavgayı kardeşinin başlattığını, bu yüzden de çok üzgün olduğunu ekledi. Kardeşi Bay Hotta'yı davet etmese, kavga çıkmayacağını söyledi. Çok üzgün olduğunu, bize yardım etmek için elinden geleni yapacağını söyledikten sonra gitti. Hem sıcak, hem de özür diler gibi konuşmuştu. Üçüncü teneffüste müdür öğretmenler odasına gelip

bizimle oldukça karamsar konuştu. Kaygılı görünüyordu. Gazetede okuduklarına çok endişelendiğini, kötü bir şey olmamasını umduğunu söyledi. Bense çok rahattım. Beni kovmak isterlerse, onlardan önce davranıp istifa edecektim. Ama masum olduğum halde istifa edersem, sanki gazetede yazanlar doğruymuş gibi görünmez miydi insanlara? Gazeteye yaptığı hatayı düzelttirmeye ve okulda kalmaya karar verdim. Eve giderken gazeteye uğramayı düşünüyordum ama bunu yapmamamı, o haberi düzelttirmek için gerekli adımların zaten atıldığı söylendi. Oklu Kirpi'yle ben, müdürle yardımcısının boş bir zamanında gidip bütün olanları anlattık. İkisi de doğru söylediğimizi, gazetenin okula düşman olduğu için o haberi o tarzda yayımladığını söylediler. Sonra Kırmızı Gömlek bütün öğretmenlerle teker teker konuşup, Bay Hotta'yla benim yapmamız gerekeni yaptığımızı, bütün suçun kendi kardeşinde olduğunu çünkü o Bay Hotta'yı meydana çağırmasa kavga çıkmayacağını söyledi. Bütün öğretmenler suçun tamamen gazetede olduğuna inanıyor ve bize sempati duyuyor gibiydi.

Eve dönerken Oklu Kirpi, Kırmızı Gömlek'e karşı tetikte olmamı, bizi sırtımızdan vurabileceğini söyledi. "Ona başından beri güvenmiyorum zaten" dedim. "Dün bizi nasıl tuzağa düşürdüğünü anlamıyor musun?" dedi. "Bizi o kavganın içine çekti." Gerçekten benden daha zekiydi. Dangıl dungul biri gibi görünse de, benden çok daha zeki olduğu kesindi.

"Bizi kavganın içine soktuktan sonra da, gazeteye gizlice hakkımızda bilgi verdi. Bizi kötüleyen o haberi yazsınlar diye. Aşağılık herif."

"Gazetede Kırmızı Gömlek'in eli mi var? Kırmızı Gömlek'in sözüne o kadar güvenirler mi?"

"Güvenirler tabii. Gazetede bir arkadaşı varsa neden güvenmesinler?"

"Orada arkadaşı mı var?"

"Olmasa da fark etmezdi. Onlara yalan haber versen bile hemen yazarlar."

"Yapma ya! Bu iş Kırmızı Gömlek'in başının altından çıktıysa, yakında kovulabiliriz demektir."

"Hatta her an kovulabiliriz."

"Öyleyse yarın istifa edip Tokyo'ya dönüyorum. Artık yalvarsalar bile okulda bir gün kalmam."

"İstifa etmekle müdür yardımcısını cezalandıramazsın ki."

"Haklısın! Onu nasıl cezalandırabiliriz peki?"

"Kırmızı Gömlek tilki gibi kurnazdır. Aleyhine koz bulmak çok zor."

"Doğru. Hem bulsak bile bize kim inanır? Ah, adaletin yok mu dünya?"

"Birkaç gün bekleyelim bakalım neler olacak? Baktık olmadı, son kozumuzu oynarız. Yani onu kaplıcalarda sevgilisiyle yakalamaya çalışırız."

"Şu rekabet meselesi için kullanabiliriz değil mi?"

"Evet. Onu zayıf noktasından vurmalıyız."

"Umarım işe yarar. Alavereye dalavereye kafam basmaz benim. Her şeyi sen ayarla. Ne gerekiyorsa yaparım, buna da inan."

Bu konuşmadan sonra ayrıldık. Hotta'nın müdür yardımcısı konusunda söyledikleri doğruysa, o herif cidden alçağın teki olmalıydı. Ama bizden daha kurnazdı.

Onu aklımızla yenmemiz çok zordu. Bu yüzden güç kullanmaktan başka çaremiz yoktu. Dünyada hâlâ savaş diye bir şey varsa nedeni budur işte. İnsanlar arasındaki en mahrem ilişkilerde bile güçlünün dediği olur.

Ertesi sabah merakla beklediğim gazete sonunda geldi. Gazeteyi baştan sona taradım ama tekzip filan göremedim. Okula gidince bunu müdüre söyledim. Ertesi gün çıkacağını söyledi. Gerçekten de çıktı. Okulun gönderdiği tekzip küçük harflerle yayımlanmıştı ama gazete özür dilemiyordu. Yine müdüre gidip bunun nedenini sordum. Elinden ancak bu kadarının geldiğini söyledi. Suratı porsuğa benzeyen ve sanki çok önemli bir şahsiyetmiş gibi redingot giyen bir müdürden ancak kukla olur. Ne gücü vardır ne nüfuzu. Bu müdür de kaideyi bozan istisna değildi. Küçük bir kasaba gazetesine yaptıkları hata için özür diletmeyi bile beceremiyordu. Çok sinirlenmiştim. Gidip editörle bizzat görüşeceğimi söyledim. "Hayır, yapma" dedi. "Yoksa daha kötü olur. Editör sana kafayı takar, hakkında daha da kötü şeyler yazar. Hakkında yazı çıktı mı da hiçbir şey yapamazsın. Doğru da olsa yanlış da, insanlar ona inanır." Rahip gibi vaaz veriyordu. Eğer gazeteler gerçekten böyle baş belasıysalar, toptan kapatılmaları insanlık adına çok hayırlı olurdu. İnsanın hakkında bir gazetede yazı çıkmasının, bir tosbağa tarafından ısırılmak gibi olduğunu ancak müdürle o konuşmayı yapınca fark etmiştim. Sonuçta iki durumda da yapacak bir şey yoktu madem.

Üç gün sonra öğleden sonra, Oklu Kirpi evime geldi. Çok sinirli görünüyordu. Artık son çareye başvurma vaktinin geldiğini söyledi. Ona yanında olduğumu söy-

ledim. Ama teklifimi kabul etmedi. Başını sallayarak, bu işe karışmamamın daha iyi olacağını söyledi. Nedenini sordum. Müdürün bana istifa etmemi söyleyip söylemediğini sordu. "Hayır, henüz söylemedi" dedim. "Niye? Sana söyledi mi?" "Evet" dedi. "Bugün beni odasına çağırdı ve çok üzgün olduğunu ama maalesef elimizde olmayan koşullar yüzünden istifa etmem gerektiğini söyledi."

"Haksızlık bu. Porsuk, göbeğinde davul çala çala barsaklarının yerini değiştirmiş galiba. Hatırlasana? Zafer kutlamalarına birlikte gitmiştik. Biz o kılıç dansını izlerken kavga çıkmıştı. Biz de ayırmaya gitmiştik. Hem müdür adil biri olsa ikimize de istifa etmemizi söylerdi. Kasaba evlerinin müdürleri ne mankafa oluyormuş meğer! Adamı delirtir bunlar."

"Her şey Kırmızı Gömlek'in başının altından çıkıyor. İşler çok karışık. Burada kalmamı istemiyor. Ama seni zararsız gördüğünden, kalmanda sakınca görmüyor."

"Beni zararsız görmesi küstahlıktan başka bir şey değil."

"Sen çok safsın. Seni parmağında oynatabileceğini düşünüyor."

"Bu daha da kötü. Başkalarını kullanabilir ama beni kullanmasına izin vermeyeceğim."

"Başka nedenler de var. Koga'nın yerine geçecek olan kişi nedense hâlâ gelmedi. Şimdi ikimizi birden kovarlarsa, kadro sıkıntısı çekerler. Bazı dersler boş geçer."

"Demek beni şimdilik kullanıp sonra paçavra gibi atmak istiyorlar. Gösteririm ben onlara."

Ertesi gün okula gidince hemen müdürün odasına girdim ve "Niye benim de istifamı istemedin?" diye sordum.

"Ne!" diye bağırdı. Çok şaşırmıştı.

"Hotta'nın istifa etmesi, benimse okulda kalmam gerektiğine dair bir kanun mu var?"

"Okulun iyiliği için öyle olması gerekiyor."

"Sanmıyorum. Ben işime devam edebileceksem, niye Hotta'nın gitmesi gerekiyor anlamıyorum."

"Şimdi açıklamam çok zor. Bay Hotta'nın gidişine üzülüyoruz. Ama senin de istifa etmenle gerek görmüyoruz."

Gerçekten porsuk gibiydi. Lafı dönüp dolaştırıyor, konudan uzaklaştırıyor ama denetimi hiç kaybetmiyordu. Onunla daha fazla tartışmanın anlamsız olduğunu düşünerek, hemen sadede geldim.

"Ben de istifa edeceğim. Yoksa vicdanım rahat eder mi sanıyorsun? O kadar kalpsiz değilim."

"Lütfen istifa etme. Yoksa çok müşkül durumda kalırız. İkiniz de giderseniz çocuklara matematik dersi verecek kimse kalmaz."

"Bana ne?"

"Bu kadar dik kafalı olma. Okulun iyiliğini düşün. Daha buraya geleli bir ay olmadı. Şimdi gidersen kariyerin açısından kötü olur. Bence bunu bir daha düşün."

"Kariyerim umurumda değil. Önemli olan tek şey var: Arkadaşıma karşı taşıdığım sorumluluk."

"Evet, haklısın. Söylediğin her şey doğru. Şunu da bil ki seni takdir ediyorum. Ama lütfen beni dinle. Madem gitmekte ısrarlısın yapacak bir şey yok. Ama en

azından yerine birini bulana kadar okulda kal. Sen en iyisi, eve gidince bu istifa konusunu bir daha düşün olur mu?"

Okuldan ayrılma nedenim öyle açık seçikti ki, üstünde tekrar düşünmeye gerek yoktu. Ama müdürün suratı renkten renge girdiğinden, ona acıdım. Bu yüzden çıkarken bu konuyu tekrar düşüneceğimi söyledim. Kırmızı Gömlek'e ne iyi ne kötü, tek bir kelime etmedim. Suçları öyle çoktu ki, onu cezalandıracaksam bir kerede, çok ağır bir biçimde yapmalıydım.

Oklu Kirpi'ye Porsuk'la yaptığım konuşmayı anlattığımda, böyle bir şeyi tahmin ettiğini söyledi. İstifamı ertelememin planımıza bir zararı dokunmazdı. Tavsiyesine kulak verdim. Benden çok daha akıllıydı. Ne derse yapmaya karar vermiştim.

Oklu Kirpi sonunda istifa dilekçesini verdi, bütün öğretmenlere veda etti ve sahildeki Minatoya Oteli'ne gitti. Ama gizlice geri dönüp kaplıcalardaki Masuya Oteli'nin üst kat odasını kiraladı ve odanın kâğıt kapısında açtığı delikten dışarıyı gözlemeye başladı. Bunu yaptığını benden başka bilen yoktu. Kırmızı Gömlek sevgilisiyle ancak geceleri buluşabilirdi çünkü bunu gizli tutmak istiyordu. Akşamları kaplıcalar öğrencilerin ve başka insanların akınına uğrardı. Yani gece gelip sabahın dokuzunda, yine kimseye görünmeden gidebilirdi. İlk iki gece on bire kadar nöbet tuttum. Kırmızı Gömlek gelmedi. Üçüncü gece ise dokuzdan on buçuğa kadar oturdum. Yine gelmedi. İnsanın gecenin bir vakti kös kös evine dönmesi kadar salakça bir şey olamaz. Dört gün sonra ev sahibem rahatsız olmaya başladı. Geceleri dışarı çıkma-

mamı, yoksa Tokyo'daki eşimi üzeceğimi söyledi. Ona gecelerimi kadınlarla filan geçirmediğimi, cezayı çoktan hak etmiş bir alçağı cezalandırmakla uğraştığımı söyledim. Ama bir hafta sonra hâlâ bir sonuç çıkmayınca sıkılmaya başladım elbette. Aceleci olsam da, bir şeye kafayı takarsam onunla sabaha kadar uğraşabilirim. Ama ne yazık ki bu şevkim asla uzun sürmez. Kırmızı Gömlek'i cezalandırma işinin yeknesaklığından sıkılmaya başlamıştım. Altıncı gece de bir sonuç çıkmayınca yedinci gece gitmemeyi düşündüm. Ama Oklu Kirpi bir azim abidesiydi. Akşamın erken saatlerinden gece yarısından sonraya kadar keskin gözünü kâğıt kapıdaki deliğe dayayıp dışarıya, Kadoya restoranının yuvarlak kapı lambasının altına bakıyordu. Ne zaman odasına girsem, o gün restorana kaç kişinin gittiğini, kaç kişinin geceyi otelde geçirdiğini, kaç kızın gelip gittiğini filan söylüyordu. Bu kadar ayrıntıyı aklında tutabilmesi bir mucizeydi. "Korkarım gelmeyecek" dediğimde, Kırmızı Gömlek'in kesinlikle geleceğini söylüyordu. Sonra kollarını kavuşturup derin derin iç geçiriyordu. Zavallı adam. Müdür yardımcısı gelmezse, ondan intikamını bir daha asla alamayacaktı.

Sekizinci akşam saat yedide, pansiyon odamdaydım. Uzun, keyifli bir duştan sonra dışarı çıkıp sekiz yumurta aldım. Her gün patates yediğim için, dengeli beslenmeye dikkat etmeliydim. Ceplerime dörder yumurta koyarak, en sevdiğim havlumu da omzuma atarak, ellerimi ceplerime sokup Masuya'nın üst katına, Oklu Kirpi'nin gözcülük yaptığı odaya çıktım. Beni yüce Tanrı İdaten'in umut saçan bir gülümsemesiyle karşıladı. Oysa

geçen gece morali bozuktu. Onun için çok üzülmüştüm. Üzgün ve melankolik görünüyordu. Ama şimdi ışıl ışıl yüzünü görünce öyle sevindim ki, daha Oklu Kirpi konuşmaya başlamadan "Banzai!" diye haykırdım.

"Kosuzu denen o geyşa bu akşam yedi buçuk civarında Kadoya'ya girdi."

"Kırmızı Gömlek'le birlikte mi?"

"Hayır."

"Öyleyse işimize yaramaz."

"İki kızdılar. Birlikte geldiler. Bundan güzel bir şeyler çıkacak galiba."

"Nasıl yani?"

"Kırmızı Gömlek tilki gibi kurnazdır bilirsin. Kızı önden göndermiş olabilir."

"Evet, olabilir. Saat dokuz oldu mu?"

"Evet, dokuzu on iki geçiyor" dedi kemerine asılı nikel saate bakarak. Sonra ışığı kapamamı söyledi. Yoksa o kurnaz tilki kâğıt kapının arkasında iki insan gölgesi görünce huylanabilirdi.

İkkenbari yapım masanın üstünde duran lambayı hemen söndürdüm. Ama henüz ay doğmasa bile, gökyüzünde yıldızlar belirmiş olduğundan içerisi biraz aydınlıktı. Oklu Kirpi'yle ben, kapının önünde dokuz buçuğa kadar sessizce bekledik.

"Gelir mi dersin? Gelmezse artık benden paso."

"Ben param bitene kadar pes etmeyeceğim."

"Ne kadar kaldı?"

"Şimdiye kadar sekiz gün için beş yen altmış sen verdim. Her günün parasını akşam ödüyorum ki, ansızın gitmem gerekirse sorun çıkmasın."

"Çok tedbirlisin. Ama otel sahibiyle çalışanların dikkatini çekmişsindir mutlaka."

"Hayır, tuhaf davranışlarımı pek yadırgamıyorlar. Ama asıl canımı sıkan şey, gözümü kâğıt kapıdaki delikten neredeyse hiç ayırmıyorum."

"Gündüzleri uyuyorsun ama değil mi?"

"Evet ama gece gündüz burada olmaktan iyice bunaldım."

"Kırmızı Gömlek'i cezalandırmak için büyük acılara katlanmalıyız. Tanrı'nın ağı kötüleri mutlaka yakalar derler. Başaramazsak, o kötü adam elimizden kaçarsa felaket olur."

"Bu kadar karamsar olma. Bu gece mutlaka gelecek. İşte bak! Geliyor!"

Birden sesini alçaltmıştı. Yüreğim küt küt atmaya başladı. Siyah şapkalı bir adam restoranın kapısındaki lambaya baktıktan sonra içeri girdi. Ama Kırmızı Gömlek değildi. Hayal kırıklığına uğramıştık. Bu arada saat onu çaldı. Bu geceden de bir şey çıkmayacaktı anlaşılan.

Saat ilerledikçe ortalık sessizleşiyordu. Kerhanelerin davulları duyuluyordu. Kaplıcalar tepesinin ardından yükselmiş olan ayın ışığı sokağı aydınlatıyordu. Sokağın başından insan sesleri geldi. Kim olduklarını bilmiyorduk ama pencereden başımızı çıkarıp bakmak da aptallık olurdu. Sesleri giderek yaklaşıyordu. Delikten bakınca iki gölgenin yaklaştığı görülüyordu. Geyşanın nalınlarının sesini işittim. "Nihayet emniyetteyiz. Bize ayakbağı olanlar sepetlendi." Yağcı Noda'ydı bu. "Kaba kuvvetten başka bir şey bilmeyen beyinsizler zavallıdır" dedi Kırmızı Gömlek. "O küfürbaz ilginç biri.

Çok aceleci, inatçı, saf bir çocuk. Sevimli aslında" diye devam etti Noda. "Maaşına zam yapılmasını reddetti. İstifa etmek istiyor. Aklını kaçırmış olmalı." Pencereyi açıp aşağı atlayarak onları eşek sudan gelene kadar dövmemek için kendimi zor tuttum. Müdür yardımcısıyla ressam her zamanki gibi "Aha! Ha ha!" diye kahkahalar atıp Kadoya'ya girdiler.

"Eee?"

"Ne eesi?"

"Geldiler işte!"

"Evet, sonunda."

"Öyle mutluyum ki."

"Noda, o hayvan herif benim telaşlı, inatçı, saf bir çocuk olduğumu söyledi."

"Ayakbağı olanlar dediği de bendim. Küstah köpekler!"

Oklu Kirpi'yle ben onların otelden çıkmasını bekleyip yollarını kesmek istiyorduk. Ama ne zaman çıkacakları belli değildi. Oklu Kirpi aşağı inip otelin dış kapısını açık bırakmalarını çünkü gece acil bir işi çıkabileceğini söyledi. Bunu nasıl kabul ettirdi şaşıyorum. Oysa hırsız filan olduğumuzu sanmış olabilirlerdi.

Kırmızı Gömlek'in restorana gelişini beklemek zor olmuştu. Çıkmasını beklemek daha da zordu. Oklu Kirpi'yi yalnız bırakıp yatmaya gidemezdim. Ama *şoji*'deki delikten bakmak sinirlerimi yıpratıyordu. Nedense iyice sabırsızlanmış ve huzursuzlanmıştım. Hayatımda hiç o kadar acı çekmemiştim. Kadoya'ya girip onları iş üstünde basmayı önerdim. Ama Oklu Kirpi "hayır" dedi. Bize onların otelde olmadığını söylerlerdi. Çok ısrar etsek

bile yanlış odaya götürürlerdi. Otele gizlice girersek de doğru odayı bulamazdık. Bu yüzden çıkmalarını beklemekten başka çaremiz yoktu. Dişimizi sıkmalıydık. Öyle yapıp, sabahın beşine kadar bekledik.

Kırmızı Gömlek'le Soytarı Noda otelden çıkar çıkmaz peşlerine düştük. Trenler bu saatte çalışmazdı. O yüzden kasabaya kadar yürümek zorundaydılar. Kaplıca yolunun girişinde yolun iki yanına sedir ağaçları dizilidir. Arkalarında da pirinç tarlaları vardır. Onların da ardında bambu çatılı köy evleri bulunur. Mısır tarlalarının arasından kasabaya kadar uzanan bir su kanalı geçer. Kaplıcalardan çıktıktan sonra onları istediğimiz yerde yakalayabilirdik ama sedir ağaçlarının olduğu yer en uygunuydu. Kaplıcalardan çıkar çıkmaz koşturup üstlerine bir kâbus gibi çöktük. Dehşete kapıldılar. Oklu Kirpi, Kırmızı Gömlek'in omzunu tuttu. Korkan Noda kaçmaya çalıştı ama karşısına duvar gibi dikildim.

"Sen müdür yardımcısı değil misin? Bütün gece Kadoya'da ne işin var?" diye sordu Oklu Kirpi.

"Müdür yardımcılarının Kadoya Oteli'nde kalmasını yasaklayan bir kanun mu var?" diye sordu yardımcı her zamanki nazik edasıyla. Ama beti benzi atmıştı. Korktuğu belliydi.

"Öğretmenlerin lokantaya ve tempura dükkânlarına gitmesinin okulun disiplinini bozduğunu söylüyorsun ama kendin otellerde geyşalarla kalıyorsun. Bu nasıl iş?" diye sordu Oklu Kirpi. Soytarı'nın kaçmaya fırsat kolladığını fark edince araya girip "Bana nasıl serseri, çocuk filan dersin ha?" diye gürledim. "Hayır" dedi. "Seni kast etmemiştim. Başkasını kast etmiştim." Yüz-

süzce kıvırtmaya çalışıyordu. Birden ellerimle hâlâ yenlerimi tuttuğumu fark ettim. Koşarken yumurtalar düşmesin diye yapmıştım bunu. Hemen iki yumurta çıkarıp o yağcının suratına fırlattım. Yumurtalar kırıldı. Soytarı'nın burnundan yumurta sarısı damlamaya başladı. Noda paniğe kapılıp "imdat" diyerek sırtüstü düştü. Bir dehşet çığlığı attı. Aslında yumurtaları yemek için almıştım ama öfkeye kapılınca Soytarı'nın suratına fırlatmıştım. Ne kadar etkili bir silah olduklarını, Noda yere düşünce anladım. Diğer yumurtaları da zavallı ressama atmaya başladım. "Seni hayvan seni!" diye bağırıyordum.

Ben yumurta savaşı yaparken, Oklu Kirpi, Kırmızı Gömlek'i sorguya çekiyordu.

"İyi ama geceyi otelde bir geyşayla geçirdiğime dair kanıtın var mı?"

"Bu akşam Kadoya'ya girdiğini gözlerimle gördüm. Beni kandıramazsın."

"Kandıracak bir durum yok ki. Bay Yoşikava'yla ben geceyi otelde geçirdik. Ama hepsi bu. Otele geyşalar gelmiş, gelmemiş bizi ilgilendirmez."

"Sus aşağılık herif!" diye gürledi Oklu Kirpi. Kırmızı Gömlek'in suratına bir tokat indirdi. "Şiddet ha!" diye haykırdı Kırmızı Gömlek. "Rezalet! Mantıksızca şiddet kullanmak yasalara aykırıdır."

"Senin sıkı bir dayağa ihtiyacın var" diye bağırdı Oklu Kirpi. Sonra bir daha vurdu. "Senin gibi bir alçağı ancak temiz bir dayak paklar." Kırmızı Gömlek'e peş peşe vurmaya başladı. Ben de aynı şeyi Noda'ya yapıyordum. Sonunda bir sedir ağacının dibine çöküp kaldılar.

Artık kaçmaya çalışmıyorlardı. Ayağa bile kalkacak halleri kalmamıştı bence.

"Yetti mi? Yoksa devam edelim mi?" Tekrar vurmaya başladık.

"Yeter, lütfen yeter" diye yalvardı müdür yardımcısı. Soytarı'ya "Yeter mi?" diye sordum. "Evet, kesinlikle yeter" dedi.

"Siz ikiniz aşağılık heriflersiniz. Sizi Allah adına cezalandırmaya karar verdik" dedi Oklu Kirpi. "Bundan sonra adam olun. Kötülük yapan cezasını çeker, ne kadar kurnaz olursa olsun." Kırmızı Gömlek'le Noda susuyordu. Herhalde konuşacak halleri kalmamıştı.

"Kaçıp saklanmayacağım" dedi Oklu Kirpi. "Akşam beşe kadar sahildeki Minatoya'dayım. İstersen polisi ya da başkalarını gönder." Ben de kaçmayacağımı, Bay Hotta'nın yanında bekleyeceğimi söyledim. İsterlerse karakola gidip beni şikâyet edebilirlerdi. Sonra çekip gittik.

Eve vardığımda sabahın yedisiydi. Odaya girer girmez eşyalarımı toplamaya başladım. Çok şaşıran yaşlı ev sahibem, ne yapacağımı sordu. "Tokyo'ya, karımı almaya gidiyorum" dedim. Hesabı kapattıktan sonra trene binip Minatoya'ya gittim. Oklu Kirpi yukarda uyuyordu. Bir istifa dilekçesi yazmak istiyordum ama nasıl yazılacağını bilmediğimden şöyle bir şey yazdım:

İstifa edip Tokyo'ya gidiyorum. Kişisel şartlar öyle gerektiriyor.

Saygılarımla,
B.

Mektubu postayla Müdür Porsuk'a gönderdim.

Gemi akşam altıda yola çıkacaktı. Oklu Kirpi'yle ben çok yorgun olduğumuzdan gündüz ikiye kadar deliksiz uyuduk. Uyanınca hizmetçi kadına polisin gelip gelmediğini sorduk. "Hayır" dedi. "Anlaşılan bizi şikâyet etmemişler" deyip kahkahayı bastık.

O akşam Kirpi'yle birlikte o iğrenç yere veda ettik. Gemi kıyıdan uzaklaştıkça kendimizi daha iyi hissediyorduk. Kobe'den Tokyo'ya ekspres trenle gittik. Şinbaşi'de indiğimizde, kendimizi cehennemden çıkıp cennete gelmiş gibi hissettik. Orada birbirimizden ayrıldık. Oklu Kirpi'yi o günden beri görmedim.

Tokyo'ya varır varmaz hemen elimde bavullarımla Kiyo'ya gittim. Evinin kapısında "Bak Kiyo, ben geldim" diye bağırınca yaşlı kadın seslendi: "Ah, genç efendim, seni nasıl özledim!" Yanaklarından yaşlar süzülüyordu. Öyle mutluydum ki. Bir daha asla gitmeyeceğimi, hep Tokyo'da, onunla birlikte yaşayacağımı söyledim.

Kısa süre sonra bir arkadaşım sayesinde Şehiriçi Demiryolu Şirketi'nde teknik elemanlık yapmaya başladım. Ayda yirmi beş yen alıyordum. Altısı kiraya gidiyordu. Evin kemerli girişi olmasa da, Kiyo hayatından çok memnundu. Ama zavallı kadın aynı yıl Şubat'ta zatürreden öldü. Son nefesini vermeden önce beni başucuna çağırıp aile mezarlığımıza gömülmek istediğini, orada beni bekleyeceğini söyledi. Dediğini yaptım. Şimdi Kobinata'daki Yogenji Tapınağı'nda yatıyor. Huzur içinde yatsın!

"Dünyada türlü türlü insan var. Mesela Soytarı Noda, davet filan beklemeden yanınıza oturuverir. Oklu Kirpi, kendisi olmasa Japonya'nın krize gireceğini sanır. Kırmızı Gömlek züppeliği tekeline aldığını sanır. Müdür Porsuk kendini eğitim timsali olarak görür. Hepsinin de kendi dünyası vardır. Hepsi de kendi dünyasının kralıdır. Ama Profesör Yeşil Balkabağı gibi alçakgönüllü biriyle ilk kez karşılaşıyordum. Hep başı eğik geziyordu. Kimse onun farkında değildi. Evet, solgun ve tombul bir yüzü vardı ama iyi bir insandı. Aklı başında hiçbir kız onu Kırmızı Gömlek için terk etmezdi. Ama Madonna şıllığın tekiydi. Oysa düzinelerce Kırmızı Gömlek, bir Yeşil Balkabağı etmezdi. (...)'Öğretmenlerin lokantaya ve tempura dükkânlarına gitmesinin okulun disiplinini bozduğunu söylüyorsun ama kendin otellerde geyşalarla kalıyorsun. Bu nasıl iş?' diye sordu Oklu Kirpi. Soytarı'nın kaçmaya fırsat kolladığını fark edince araya girip 'Bana nasıl serseri, çocuk filan dersin ha?' diye gürledim. 'Hayır' dedi. 'Seni kast etmemiştim. Başkasını kast etmiştim.' Yüzsüzce kıvırtmaya çalışıyordu. Birden ellerimle hâlâ yenlerimi tuttuğumu fark ettim. Koşarken yumurtalar düşmesin diye yapmıştım bunu. Hemen iki yumurta çıkarıp o yağcının suratına fırlattım. Yumurtalar kırıldı. Soytarı'nın burnundan yumurta sarısı damlamaya başladı. Noda paniğe kapılıp 'imdat' diyerek sırtüstü düştü. Bir dehşet çığlığı attı. Aslında yumurtaları yemek için almıştım ama öfkeye kapılınca Soytarı'nın suratına fırlatmıştım. Ne kadar etkili bir silah olduklarını, Noda yere düşünce anladım."

2003 Türk-Japon yılı... Bu nedenle Japon edebiyatının en önemli klasik yazarı Soseki'nin romanı *Küçük Bey,* bir ilk olarak, Japonca'dan doğrudan Türkçe'ye çevrildi ve olması gereken yerde... "Oğlak Klasikleri" arasında hak ettiği yeri aldı..